

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding Communicatie
voltijd

Fontys Hogescholen

Fontys Economische Hogeschool Tilburg

De kracht van
kennis.

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding Communicatie
voltijd

Fontys Hogescholen
Fontys Economische Hogeschool Tilburg

CROHO nr. 34405

Hobéon Certificering

Datum

22 januari 2017

Auditpanel

Dhr. W.L.M. Blomen

Drs. E. van Tilburg

Drs. I. Reynaert

Dr. J. Janssens

Dhr. R. Beekman, BComn

Secretaris

I.A.M. van der Hoorn, MSc

INHOUDSOPGAVE

1.	BASISGEGEVENS	1
2.	SAMENVATTING	3
3.	INLEIDING	7
4.	OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN	9
5.	ALGEMEEN EINDOORDEEL	27
6.	AANBEVELINGEN	29
BIJLAGE I	Scoretabel	31
BIJLAGE II	Programma, werkwijze en beslisregels	33
BIJLAGE III	Lijst geraadpleegde documenten	41
BIJLAGE IV	Overzicht auditpanel	43

1. BASISGEGEVENS

NAAM INSTELLING	Fontys Hogescholen <i>Fontys Economische Hogeschool Tilburg</i>
status instelling	Bekostigd
resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	Positief
NAAM OPLEIDING (zoals in croho)	Communicatie
registratienummer croho	34405
domein/sector croho	Economie
oriëntatie opleiding	Hbo
niveau opleiding	Bachelor
graad en titel	Bachelor of Communication
aantal studiepunten	240
afstudeerrichtingen	Communicatie SPECO Sport & Media
Onderwijsvorm	Competentiegericht onderwijs
locatie	Tilburg
variant	Voltijd
onderwijstaal	Nederlands
datum audit / opleidingsbeoordeling	4 oktober 2016
contactpersoon opleiding	De heer drs. R.A. Thobokholt r.thobokholt@fontys.nl Mevrouw T. van Roermund t.vanroermund@fontys.nl

Basisgegevens **hbo-bacheloropleiding Communicatie Fontys Economische Hogeschool Tilburg**, voltijd¹

bron: Fontys Business Intelligence
peildatum: 01-09-2015

instroom (aantal)	2009	2010	2011	2012	2013	2014
▪ voltijd	183	214	211	240	252	228
uitval (percentage)						
uit het eerste jaar ²	2009	2010	2011	2012	2013	2014
▪ voltijd	47	84	81	96	108	95
	26%	39%	38%	40%	43%	42%
uit de hoofdfase ³				2010	2011	2012
▪ voltijd				11	10	3
				5%	5%	1%
rendement (percentage) ⁴				2009	2010	2011
▪ voltijd				78%	78%	71%
docenten (aantal + fte)			aantal		Fte	
▪ voltijd				88	80,5	
opleidingsniveau docenten (percentage) ⁵			Bachelor	Master	PhD.	
▪ Voltijd				20%	74%	6%
docent-student ratio ⁶						
▪ Voltijd				1 : 25		
contacturen (aantal) ⁷			1 ^e jaar	2 ^e jaar	3 ^e jaar	4 ^e jaar
▪ Voltijd				20	18	16

¹ Bron: Basisgegevens opleidingsbeoordelingen 'Indicatoren en definities', Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie, 19 februari 2015.

² Het aandeel van het totaal aantal bachelorstudenten (eerstejaars ho) dat na één jaar niet meer bij de opleiding staat ingeschreven, zo mogelijk voor de laatste zes cohorten.

³ Het aandeel van de bachelorstudenten die zich na het eerste studiejaar opnieuw bij de opleiding inschrijven (herinschrijvers) dat in de nominale studieduur zonder het diploma te hebben behaald alsnog uitvalt uit de opleiding, zo mogelijk voor de laatste drie cohorten.

⁴ Het aandeel van de bachelorstudenten die zich na het eerste studiejaar opnieuw bij de opleiding inschrijven (herinschrijvers) dat het bachelordiploma haalt in de nominale studieduur + één jaar, zo mogelijk voor de laatste drie cohorten.

⁵ Het aandeel docenten (onderwijzend personeel) met een hbo, master en PhD in het totaal aantal docenten (onderwijzend personeel).

⁶ De verhouding tussen het totaal aantal ingeschreven studenten en het totaal aantal fte's aan onderwijzend personeel van de opleiding in het meest recente studiejaar.

⁷ Het gemiddeld aantal klokuren per week aan geprogrammeerde contacttijd, voor ieder jaar van de opleiding.

2. SAMENVATTING

Inleiding

De hbo-bacheloropleiding Communicatie omvat een studielast van 240 EC en behoort tot de Fontys Economische Hogeschool Tilburg. Studenten worden voorbereid op een functie als communicatieprofessional. Zij kunnen na hun studie onder andere aan de slag als communicatieadviseur, persvoorlichter, marketingmanager of SEO-specialist. Afgestudeerden komen zowel terecht bij organisaties in het publieke domein als bij commerciële bedrijven.

De opleiding kent twee specialisaties: Communicatie en SPECO Sport & Media. Beide functioneren als zelfstandige opleidingen met onder andere verschillende programma's, docententeams, studentenpopulaties en werkvelden.

Standaard 1. Beoogde eindkwalificaties

De opleiding Communicatie van FEHT hanteert voor beide specialisaties het door het Landelijk Overleg Communicatieopleidingen (LOCO) geformuleerde competentieprofiel. Dit competentieprofiel is afgestemd op de beroepscompetentieprofielen van Logeion, de beroepsvereniging voor communicatieprofessionals. Het competentieprofiel is gevalideerd door zowel de beroepsvereniging als door de werkveldcommissies van de bij het LOCO aangesloten hogescholen. Mede naar aanleiding van gesprekken met werkveldpartners heeft de specialisatie Communicatie ervoor gekozen een zesde competentie toe te voegen, namelijk Professioneel functioneren. Deze extra competentie stimuleert studenten zich te onderscheiden van anderen door tijdens de opleiding passende keuzes te maken. De opleiding maakt via een koppelingsschema inzichtelijk dat de gehanteerde competenties gerelateerd zijn aan de Dublin Descriptoren en de NLQF kwalificaties, en daarmee tegemoetkomen aan de eisen die het internationale werkveld stelt aan hbo-bachelorstudenten.

Beide specialisaties kennen een specifieke inkleuring. De specialisatie Communicatie leert de studenten de competenties aan in het brede werkveld van communicatie en benadrukt de importantie van multi- en interdisciplinariteit; denken en werken vanuit verschillende vakperspectieven. De startvraag die aan de basis van het programma ligt, is 'Hoe gaan merken via media een relatie aan met mensen?'. Met de sportbranche als specifiek werkteerrein kent SPECO Sport & Media eveneens een kenmerkende profilering, die uniek is in Nederland.

Het hebben van een onderzoekende houding en het doen van onderzoek, krijgen aandacht in de uitwerking van de opleidingscompetenties. Gezien het belang dat de opleiding hecht aan internationalisering en de aandacht die zij hieraan besteedt in haar programma, raadt het auditteam aan om de internationale oriëntatie expliciet op te nemen in de eindkwalificaties.

Met inachtneming van de aanbeveling op het gebied van internationalisering en overwegend dat de beoogde eindkwalificaties zijn gebaseerd op landelijke vastgestelde en gevalideerde competenties, een eigen aanvulling kennen die aansluit bij de behoefte van het werkveld, een focus op onderzoek laten zien en een duidelijke profilering tentoonspreiden, komt het panel op Standaard 1 tot het oordeel 'goed'.

Standaard 2. Onderwijsleeromgeving

Het auditteam stelt vast dat de opleiding voor beide specialisaties een zogenoemd CLOTS-schema⁸ heeft opgesteld. Dit schema maakt de samenhang tussen de competenties, leerdoelen, onderwijseenheden, toetsing en studiepunten zichtbaar. De modulebeschrijvingen geven inzicht in de wijze waarop de leerdoelen in het programma aan bod komen.

⁸ CLOTS-schema: een schema dat door Fontys opleidingen wordt gebruikt om de koppeling tussen de Competenties – Leerdoelen – Onderwijseenheden – Toetsing – Studiepunten inzichtelijk te maken.

Beide curricula zijn opgebouwd aan de hand van verschillende programmalijnen die structuur geven aan de programma's. Theorie- en vaardigheidslessen zijn ondersteunend aan de praktijkopdrachten.

De profilering van beide specialisaties komt tot uitdrukking in de curricula. De oriëntatie op de beroepspraktijk wordt gewaarborgd door gebruikmaking van authentieke cases, echte opdrachtgevers, gastcolleges en (afstudeer)stages. Beide specialisaties kennen een programmalijn Onderzoek, die ervoor zorgt dat studenten zich bij het werk van een communicatieprofessional passende onderzoeksvaardigheden eigen kunnen maken. SPECO wil het aanleren van de onderzoeksvaardigheden nog iets meer integreren in projectopdrachten. Het auditteam juicht dit toe. De internationale oriëntatie krijgt een steeds structurelere inbedding in het onderwijs door middel van internationale cases, Engelse taalvaardigheid, internationale literatuur en contacten met buitenlandse organisaties. De 'buitenlandervaring van studenten' kan door de opleiding nog iets nadrukkelijker gestimuleerd worden.

De voorzieningen zijn toereikend, met voldoende werkplekken, gespreksruimten, klaslokalen, en mogelijkheden voor gebruik van 3D-printers en apparatuur voor radio- en televisieproducties. De opleiding gaat uit van een 'gangloos' concept, waardoor docenten en studenten veelal door elkaar in het studielandschap zitten. Dit concept verlaagt de drempel voor studenten om een docent te benaderen.

De studiebegeleiding is ingericht op basis van drie pijlers: studievoortgang, loopbaanontwikkeling en professionele ontwikkeling. Aan de hand van deze pijlers helpen de studieloopbaanbegeleiders de studenten om zich te ontwikkelen tot competente professionals. De studenten zijn tevreden over de manier waarop zij worden begeleid. Er is extra aandacht voor de coaching van studenten die niet helemaal op schema lopen. Qua informatievoorziening is op het gebied van tijdige roosterpublicatie en consequente informatieverstrekking door docenten nog enige winst te behalen.

Het docententeam is goed gekwalificeerd, enthousiast en heeft een sterke binding met het werkveld. Deze binding komt vanuit voorgaande betrekkingen of parttime aanstellingen en manifesteert zich onder meer door een uitgebreid netwerk binnen het werkveld. Docenten stellen hun netwerk ter beschikking aan de studenten. Overigens onderhouden docenten ook intensief contact met alumni van de opleiding, met name bij SPECO Sport & Media.

De opleiding investeert in professionalisering van haar docenten, zowel in groepsverband als op individuele basis. Het scholingstraject bij TIAS op het gebied van onderzoeksvaardigheden is hiervan een mooi voorbeeld, evenals de mogelijkheid tot het lopen van een docentstage en de verplichte BKO training voor nieuwe docenten.

Het bovenstaande bij elkaar genomen, komt het auditteam voor Standaard 2 tot het oordeel 'goed'.

Standaard 3. Toetsing

Op basis van de in de modulebeschrijvingen opgenomen toetsvormen, de door het panel bestudeerde toetsen en projectrapporten, alsmede de gesprekken met de examencommissie en de examinatoren, concludeert het auditteam dat de opleiding een mix van bij het communicatieveld passende toetsvormen hanteert. De opleiding heeft verschillende maatregelen getroffen om te zorgen voor een valide, betrouwbare en transparante wijze van toetsen. De soms beperkte informatiewaarde van de op beoordelingsformulieren genoteerde feedback vormt een punt van aandacht.

Het auditteam is onder de indruk van de examencommissie en de toetscommissie. De afstemming tussen deze commissies verloopt goed. Beide kennen ze een adequate bemensing, positionering en taakinvulling. Er is aandacht voor de aanstelling en professionalisering van examinatoren. De examencommissie bekijkt zelf af en toe afstudeerwerken en let daarbij op een juiste hantering van de beoordelingscriteria. Ook wonen leden van de examencommissie afstudeerzittingen bij. De toetscommissie speelt een belangrijke rol bij de beoordeling van de toetskwaliteit. Zij werkt sinds kort samen met de collega's van FHC en FACI. Met elkaar spreken zij over toetsing van het eindniveau en voeren zij bij elkaar scriptiereviews/kalibratiesessies uit. Het is positief dat de toetscommissie voornemens is om, na afronding van de huidige CITO-scholing, alle toetsen van tevoren te gaan controleren.

In aanmerking genomen dat de kwaliteit van de toetsing op orde is en dat met name de examencommissie stevig in positie is, beoordeelt het auditteam Standaard 3 als 'goed'.

Standaard 4. Gerealiseerde eindkwalificaties

Het auditteam is tevreden over de kwaliteit van de eindwerken; zij getuigen van hbo-bachelorniveau. Het auditteam is met name enthousiast over de (advies)producten die door studenten worden gemaakt op basis van het uitgevoerde onderzoek. Deze producten zijn voor opdrachtgevers zeer bruikbaar. De onderzoeken die aan de (advies)producten ten grondslag liggen zijn in sommige gevallen vrij fundamenteel van aard, waardoor sommige studenten er een beetje in verdwalen. De opleiding werkt eraan om de onderzoeken meer ten dienste te stellen van de (advies)producten. Het auditteam adviseert om deze lijn zeker verder te volgen. De afgestudeerden van beide specialisaties weten hun weg te vinden in het werkveld of het vervolgonderwijs.

De kwaliteit en toepasbaarheid van de (advies)producten en de goede aansluiting op de arbeidsmarkt brengen het panel, met inachtneming van de geplaatste kanttekeningen, op Standaard 4 tot het oordeel 'goed'.

Algemene conclusie:

Gelet op het niveau van de studenten en de tevredenheid van het werkveld over de afgestudeerden, concludeert het auditteam dat de opleiding haar ambities waar maakt en wel mede dankzij een gestructureerd programma, deskundige docenten en een goede beoordelingssystematiek. Het panel geeft een 'goed' voor standaard 1, 2, 3 en 4. Met inachtneming van de beslisregels van de NVAO komt het panel voor de opleiding als geheel derhalve tot het oordeel 'goed'.

Het auditteam adviseert de NVAO om de hbo-bacheloropleiding Communicatie van Fontys Economische Hogeschool Tilburg van Fontys Hogescholen opnieuw te accrediteren voor een periode van zes jaar.

Den Haag, 22 januari 2017

W.L.M. Blomen,
voorzitter

I.A.M. van der Hoorn MSc,
secretaris

3. INLEIDING

Fontys Hogescholen biedt de opleiding Communicatie aan binnen een drietal van haar hogescholen. Het gaat om Fontys Economische Hogeschool Tilburg (FEHT), Fontys Academy for Creative Industries (FACI) in Tilburg en Fontys Hogeschool Communicatie (FHC) in Eindhoven. Vanwege de binnen Fontys gekozen besturingsfilosofie kennen de opleidingslocaties een relatief grote mate van onafhankelijkheid ten opzichte van elkaar. Dit komt vooral tot uiting in verschillen in profilering en in de programma's als concrete vertaling van het betreffende competentieprofiel van de Communicatie-opleiding. Dit leidt binnen dezelfde licentie tot verschillende specialisaties van het Communicatie-programma, die alle uiteindelijk resulteren in de graad Bachelor of Communication.

Op de diverse locaties is niet alleen sprake van verschillende profileringen, maar ook van afzonderlijke docententeams en opleidingsspecifieke voorzieningen. Om die reden is gekozen voor aparte visitaties en rapportages per opleidingslocaties. Het auditteam heeft de opleidingen van FEHT, FHC en FACI op respectievelijk 4 en 10 oktober 2016 en 1 februari 2017 gevisiteerd, telkens in een iets gewijzigde – op de specialisaties toegesneden – samenstelling.

De drie hogescholen hebben er in de loop der jaren voor gekozen om de Communicatie-licentie in te zetten voor sterk in ontwikkeling zijnde marktsegmenten waar behoefte bestaat aan op de sector gerichte communicatieve kennis. Dit resulteert in Communicatie-opleidingen met eigen specialisaties die op de volgende wijze zijn te typeren:

FEHT Communicatie:

1. **Communicatie**, deze specialisatie richt zich binnen het domein Communicatie op de vraag "Hoe gaan merken via media een relatie aan met mensen?".
2. **SPECO Sport en Media**, deze specialisatie richt zich op het domein Communicatie, toegespitst op marketing en communicatie binnen de sport branche.

FHC Communicatie:

3. **Communicatiemanagement**, binnen deze specialisatie ligt de nadruk op de rol van communicatieadviseur en het belang van die functie voor de continuïteit en groei van een bedrijf of organisatie.
4. **Creatief**, deze specialisatie is gericht op de advertisingwereld, met het ontwikkelen van concepten, het maken van campagnes en copywriting.

FACI Communicatie:

5. **International Event, Music & Entertainment Studies (IEMES)**, deze opleiding richt zich op het domein Communicatie, toegespitst op de marketing van producten en diensten in de Event, Music en Entertainment branche.

Het onderhavige rapport bevat de neerslag van de uitkomsten van het auditproces bij de Communicatie-specialisaties (1 en 2) die aan de Fontys Economische Hogeschool Tilburg worden aangeboden. Deze twee specialisaties functioneren als zelfstandige opleidingen met onder andere compleet verschillende programma's, docententeams, studentenpopulaties en werkveld. In dit rapport leidt dat in een aantal gevallen tot gedifferentieerde bevindingen voor Communicatie en SPECO Sport & Media.

De uitkomsten van het auditproces bij Fontys Hogeschool Communicatie en Fontys Academy for Creative Industries zijn met het oog op de intrinsieke samenhang van iedere beoordeling en de neerslag daarvan, in separate rapporten opgenomen.

De Communicatie-opleidingen van Fontys Hogescholen maken onderdeel uit van een visitatiegroep met Hogeschool Utrecht, Inholland en Hogeschool van Amsterdam.

Fontys Economische Hogeschool Tilburg

Naast de opleidingen Communicatie en SPECO Sport & Media biedt Fontys Economische Hogeschool Tilburg nog vier hbo-bacheloropleidingen aan: International Business & Languages, SPECO Sport & Marketing/Management, International Marketing & Management en Johan Cruyff University. FEHT heeft bijna 2.000 studenten en ruim 100 medewerkers. De opleiding is gevestigd in het eigen Struyckengebouw, op de campus Stappegoor in Tilburg.

Vorige accreditatie

Het auditteam dat de audit uitvoerde in 2011 beoordeelde de opleiding Communicatie op alle onderdelen als goed of voldoende. Wel noemde het auditteam enkele concrete verbeterpunten, waarmee de opleiding aan de slag is gegaan.

Bevindingen auditteam 2011	Doorgevoerde verbetermaatregelen
Stel een vergelijking op met verwante internationale opleidingen/programma's	▪ Uitbouwen internationaal relatienetwerk ▪ Engelstalig semester bij opleiding Communicatie ▪ Internationaal honours program ▪ Professionalisering docenten
Strikter toezien op de ontwikkeling van Nederlands en Engels	▪ Ontwikkeling taalvaardigheidsonderwijs ▪ Striktere beoordelingscriteria
Meer gebruik van Engelstalige bronnen	▪ Gebruik van Engelstalige papers
Docenten faciliteren voor Engelstalig onderwijs	▪ Taalopleidingen voor docenten intern en in het buitenland
Aandacht voor budgettering ook in latere studie jaren	▪ Toepassen van beoordelingscriteria voor budgetteren bij projecten en eindwerken
Aandacht voor informatievoorziening richting stagebedrijven	▪ Digitale toegang voor vacatures ▪ Digitale stage informatie ▪ Gefaseerde stagevoorlichting studenten
Investeren in contact met alumni	▪ Meer promotie alumnivereniging ▪ Meer gastsprekers vanuit alumni
Specifiekere verantwoording van cijfer in beoordelingsprotocol	▪ Aanpassing stage- en afstudeerprotocol
Striktere verantwoording van bronnen bij projecten en afstuderen	▪ Scherper toezicht en beoordeling studentwerken op APA richtlijnen

In onderhavige rapportage beschrijft het auditteam onder standaard 1, 2, 3 en 4 zijn bevindingen met betrekking tot de hierboven beschreven punten.

4. OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN

4.1. Beoogde eindkwalificaties

Standaard 1: De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat inhoud, niveau en oriëntatie betreft geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting NVAO: De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau (bachelor-master) en oriëntatie (hbo-wo) binnen het Nederlands kwalificatieraamwerk. Zij sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Bevindingen

Beoogde eindkwalificaties

De bacheloropleiding Communicatie van FEHT hanteert voor beide specialisaties het door het Landelijk Overleg Communicatieopleidingen (LOCO) geformuleerde competentieprofiel. Dit competentieprofiel is afgestemd op de beroepscompetentieprofielen van Logeion, de beroepsvereniging voor communicatieprofessionals. De competenties volgen de stappen die een communicatieprofessional doorloopt bij de uitvoering van zijn werk; van (beleids)voorbereiding via (beleids)ontwikkeling naar (beleids)uitvoering. Het door het LOCO opgestelde competentieprofiel is in maart 2016 opnieuw – en ongewijzigd ten opzichte van 2010 - vastgesteld en bestaat uit vijf competenties, te weten:

- analyseren en onderzoeken
- ontwikkelen van en adviseren over communicatiebeleid
- plannen en organiseren
- creëren en realiseren
- representeren

Het competentieprofiel is gevalideerd door zowel de beroepsvereniging als door de werkveldcommissies van de bij het LOCO aangesloten hogescholen.

Communicatie

Binnen de specialisatie Communicatie is een zesde competentie toegevoegd ten opzichte van het landelijke competentieprofiel, namelijk Professioneel functioneren. Er is voor gekozen deze competentie in het opleidingsprofiel op te nemen, omdat de opleiding mede naar aanleiding van gesprekken met werkveldpartners constateert dat het voor jong professionals steeds belangrijker wordt zichzelf te onderscheiden van anderen, nieuwsgierig te zijn en te blijven leren. De extra competentie stimuleert studenten om een eigen profiel te creëren en een professionele beroepshouding te ontwikkelen. Het auditteam vindt de toevoeging van de zesde competentie zinvol voor de persoonlijke ontwikkeling van de studenten.

De specialisatie SPECO Sport & Media heeft de competentie 'Professioneel functioneren' (nog) niet toegevoegd aan het competentieprofiel. Ondanks dat merkt het auditteam op dat binnen SPECO wel veel aandacht wordt besteed aan personal branding.

Oriëntatie en niveau

De opleiding heeft middels korte projectbeschrijvingen in een koppelingsschema inzichtelijk gemaakt dat de gehanteerde competenties gerelateerd zijn aan de Dublin Descriptoren en de NLQF kwalificaties.

Daarnaast heeft de opleiding de competenties uitgewerkt naar drie niveaus. Aan het eind van het eerste jaar moeten de studenten de competenties beheersen op het niveau van een assistent communicatie (niveau 1). Aan het eind van het derde jaar – hoofdfase – moet de student laten zien dat hij goed functioneert als communicatiemedewerker (niveau 2). Om de opleiding vervolgens succesvol af te ronden, toont de student middels het afstuderen aan dat hij de competenties van een communicatieprofessional bezit (niveau 3). De uitwerking van de competenties laat zien dat een hoger niveau gepaard gaat met een grotere verantwoordelijkheid. Er vindt een verschuiving plaats van operationele werkzaamheden, naar tactische en strategische opdrachten en een toenemend omgevingsbewustzijn.

Behoudens de zesde competentie, Professioneel functioneren, zijn de overige vijf competenties voor de twee specialisaties op dezelfde wijze uitgewerkt naar assistent communicatie, communicatiemedewerker en communicatieprofessional.

Profilering

Alle (bekostigde) Nederlandse communicatieopleidingen op hbo-bachelorniveau maken gebruik van het LOCO competentieprofiel. Niettemin kan elke hogeschool een eigen inkleuring geven aan haar opleiding. Fontys Economische Hogeschool Tilburg heeft ervoor gekozen om in te zetten op twee specialisaties, met elk een eigen profilering.

Communicatie

De specialisatie Communicatie leert de studenten de competenties aan in het brede werkveld van communicatie en benadrukt daarbij de importantie van multi- en interdisciplinariteit; denken en werken vanuit verschillende vakperspectieven.

In het Manifesto is het DNA en de uitgangspunten van de opleiding zeer duidelijk en zorgvuldig uitgewerkt. De startvraag die aan de basis van het programma ligt, is: "Hoe gaan merken via media een relatie aan met mensen?". Deze vraag, die gekenmerkt wordt door de begrippen Media, Mensen, Merken, vormt de rode draad binnen de opleiding en komt terug in de verschillende semesters en leerlijnen.

Kenmerkend voor de profilering van de specialisatie Communicatie is daarnaast de ambitie een zogenoemde Communication Hub te creëren, die in 2020 gerealiseerd moet zijn. Het doel is dat studenten, docenten, onderzoekers, (internationale) onderwijspartners en het werkveld straks met elkaar een interactief netwerk vormen waar zij kennis met elkaar uitwisselen en van elkaar leren.

SPECO Sport & Media

De specialisatie SPECO Sport & Media laat de studenten de opleidingscompetenties opdoen in het specifieke werkveld van de sport. Dit werkveld bestaat niet alleen uit 'sportbedrijven', zoals grote voetbalclubs, sportbonden of sportmerken. Het gaat ook om communicatie via sport, bijvoorbeeld middels sponsoring van een sporter of sportclub.

Er zijn in Nederland verschillende hogescholen die de specialisatie Sportmarketing en – management aanbieden binnen de opleiding Commerciële Economie. SPECO Sport & Media is echter de enige 'sportcommunicatie' opleiding en kent daardoor een unieke profilering.

Onderzoek

Aspecten van onderzoek doen en onderzoekend vermogen komen in de competenties tot uitdrukking. Zo staat bijvoorbeeld in de uitwerking van de competentie 'Analyseren en onderzoeken', niveau 1: "De assistent communicatie voert eenduidig communicatieonderzoek uit, interpreteert onderzoeksgegevens en -resultaten en rapporteert hierover aan de opdrachtgever." Voor niveau 3 geldt: "De communicatieprofessional initieert, voert uit, rangschikt en beoordeelt de resultaten van onderzoek en analyse.

Hij bepaalt de relevantie van de gesignaleerde trends, gedragsveranderingen en verschuivingen op (inter)nationaal niveau en plaatst deze in het perspectief van de korte, middellange en lange termijn. Hij brengt de resultaten in op niveau van strategische beleidsvorming en vertaalt deze in conclusies en aanbevelingen”.

Het auditteam is van oordeel, dat het (leren) doen van onderzoek en het ontwikkelen van onderzoekend vermogen duidelijk verankerd is in (de uitwerking van) de opleidingscompetenties.

Internationalisering

De werkgroep die het landelijk competentieprofiel heeft opgesteld, schrijft dat bij het opstellen van het profiel internationalisering is beschouwd als een ‘gegeven’. Alle competenties zijn toepasbaar in een internationale context. Het is aan de opleidingen zelf, zo staat in het landelijk competentieprofiel van het LOCO, om te bepalen in hoeverre zij de competenties willen toepassen in een internationale context.

Bij het bestuderen van de uitgewerkte competenties van de opleiding kwam het auditteam niet nadrukkelijk een internationaal of intercultureel aspect tegen. Dit betekent dat de eindkwalificaties niet direct borgen dat alle studenten een internationale oriëntatie meekrijgen, terwijl FEHT internationalisering in 2012 heeft aangewezen als speerpunt. Het auditteam ziet overigens dat de opleiding in haar curriculum zeker wel aandacht besteedt aan internationalisering (zie Standaard 2). Het auditteam raadt de opleiding aan om het belang dat zij hecht aan internationalisering concreet te maken en vast te leggen in de eindkwalificaties van de opleiding.

De essentie van internationalisering wordt door FEHT aangeduid als “de wereld naar binnen halen omdat de markt buiten Nederland onmetelijk veel groter is dan onze kleine interne markt”. Dit vindt het auditteam een goed uitgangspunt, waarop de opleiding de komende jaren kan voortborduren.

Communicatie

De specialisatie Communicatie heeft een benchmark uitgevoerd en de eigen opleiding vergeleken met een aantal buitenlandse communicatieopleidingen. Hieruit blijkt dat de brede basis binnen het volledige vakgebied van communicatie in Europees verband als een sterkte kan worden beschouwd. Buitenlandse partners blijken daarentegen een uitgebreider aanbod aan maakfaciliteiten te bieden aan hun studenten. Naar aanleiding van deze constatering is men van plan om ook binnen de eigen opleiding een echte maakcultuur te realiseren.

SPECO Sport & Media

Ook de specialisatie SPECO Sport & Media heeft een benchmark uitgevoerd en haar programma naast het programma van een aantal buitenlandse onderwijsinstellingen gelegd. Op basis van de benchmark constateert FEHT dat de diepgang en het totaalaanbod van de Sportcommunicatievakken een sterke eigenschap is en dat de opleiding in vergelijking met Amerikaanse en Australische collega’s meer praktijkgericht is. Daar staat tegenover dat de aandacht voor multimedia, zowel in vakken als in faciliteiten, uitgebreid kan worden.

Weging en Oordeel

De opleiding Communicatie van FEHT hanteert het Landelijke Competentieprofiel. Duidelijk is dat de communicatieopleiding, in beide specialisaties, een brede basis meegeeft, die aansluit bij de behoeften van het werkveld. Onderzoek is goed ingebed in de opleidingscompetenties op alle niveaus. De opleiding heeft internationalisering aangewezen als speerpunt en besteedt hier aandacht aan in het programma. In de competenties komt dit echter nog niet of nauwelijks tot uitdrukking.

De twee specialisaties kennen beide een eigen inkleuring. De toevoeging van de zesde competentie 'Professioneel functioneren' in de specialisatie Communicatie sluit goed aan bij de wensen van het werkveld en zorgt ervoor dat studenten zichzelf kunnen ontwikkelen tot unieke professionals (personal branding). Met de sportbranche als werkterrein kent de specialisatie SPECO Sport & Media eveneens een kenmerkende profilering.

Met inachtneming van de aanbeveling op het gebied van internationalisering en overwegend dat de beoogde eindkwalificaties zijn gebaseerd op landelijke vastgestelde en gevalideerde competenties, een eigen aanvulling kennen die aansluit bij de behoefte van het werkveld, een focus op onderzoek laten zien en een duidelijke profilering tentoonspreiden, komt het panel op Standaard 1 tot het oordeel 'goed'.

4.2. Onderwijsleeromgeving

Standaard 2: Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting NVAO: De inhoud en vormgeving van het programma stellen de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

Bevindingen

Instroom

Om toegelaten te worden tot één van de beide specialisaties is een havo-, vwo- of mbo-4-diploma vereist. Havo-scholieren met het profiel Cultuur & Maatschappij moeten tevens Wiskunde A of Wiskunde B hebben. Hebben zij dit niet, dan is toelating mogelijk na het behalen van een wiskundetoets.

Iedere student die zich aanmeldt voor de opleiding, ontvangt een uitnodiging voor een online studiekeuzecheck. De uitkomst van de studiekeuzecheck is vervolgens onderwerp van een gesprek dat de aankomende student voert met een studieloopbaanbegeleider van de opleiding. Het gesprek gaat onder andere over de vraag waarom de student voor deze opleiding kiest. Het auditteam stelt vast dat de opleiding de 'screening' van studenten serieus neemt en de studenten helpt bij het maken van een passende studiekeuze.

Programma

Koppeling competenties – programma

Het auditteam stelt vast dat de opleiding voor beide specialisaties een zogenoemd CLOTS-schema⁹ heeft opgesteld. In dit schema is de samenhang tussen de competenties, leerdoelen, vakken en toetsvorm zichtbaar. Per leerdoel is inzichtelijk gemaakt welke competenties en welke vakken eraan zijn gekoppeld en op welke wijze de verschillende vakken worden afgetoetst. Het CLOTS-schema maakt duidelijk dat alle competenties in verschillende fasen van de opleiding aan de orde komen, waardoor de student de gelegenheid krijgt de competenties op de verschillende niveaus te ontwikkelen.

Opzet en inhoud van het programma

Voor de beide specialisaties geldt dat het programma is opgebouwd uit acht semesters, die elk 30 EC betreffen. De major bestaat uit 210 EC en de minor heeft een omvang van 30 EC.

De beide specialisaties zijn betrokken bij de uitvoering van twee interdisciplinaire minoren. De minor Create Your Future Experience is gericht op scenario-ontwikkeling en is een gezamenlijke minor voor de studenten van FEHT. De minor Fontys Future Media Lab is voor studenten van de instituten FEHT, FHC, FHICT, FHJ en FHK¹⁰ en gaat over media-innovatie. Studenten kunnen er ook voor kiezen om een minor te volgen bij een andere (Fontys) hogeschool binnen of buiten Nederland.

⁹ CLOTS-schema: schema waarin de koppeling zichtbaar is gemaakt tussen de competenties-leerdoelen-onderwijseenheden-toetsing-studiepunten.

¹⁰ Fontys Economische Hogeschool Tilburg (FEHT), Fontys Hogeschool Communicatie (FHC), Fontys Hogeschool ICT, (FHICT), Fontys Hogeschool Journalistiek (FHJ), Fontys Hogeschool voor de Kunsten (FHK)

Studenten die kiezen voor de opleiding Communicatie lopen tijdens het vijfde semester een oriënterende stage en aan het eind van hun studie, in het achtste semester, voeren zij hun afstudeerstage uit. In het zesde semester hebben de studenten ruimte om een minor naar keuze te volgen.

De opleiding SPECO Sport & Media kent eenzelfde opzet als Communicatie. Studenten hebben de keuze om in het derde jaar te starten met de minor of met de stage. Tijdens de oriënterende stage lopen studenten mee in een bedrijf en voeren zij onder begeleiding een onderzoek uit. Tijdens de afstudeerstage voeren studenten bij hun stagebedrijf zelfstandig een onderzoek uit op strategisch niveau.

Samenhang van het programma

Op een aantal manieren zorgen beide specialisaties voor samenhang in het programma. Voor beide geldt dat de studenten drie opeenvolgende niveaus van de opleidingscompetenties gaan beheersen; van hoofdfasebekwaam via eindfasebekwaam naar startbekwaam. Een hoger niveau gaat gepaard met meer zelfstandigheid en een grotere complexiteit. Zo zijn de opdrachten in het eerste jaar eenvoudig, gestructureerd en worden de studenten gecoacht door hun docenten. Gedurende de jaren worden de opdrachten steeds complexer, moeten studenten rekening houden met steeds meer stakeholders en neemt de mate van coaching af. De toenemende complexiteit kan worden aangeduid aan de hand van de verschillende niveaus waarop een communicatieadviseur werkzaam kan zijn, namelijk op operationeel, tactisch of strategisch niveau.

Communicatie

De inhoudelijke focuspunten van Communicatie (Media, Mensen en Merken) zorgen eveneens, en op meerdere manieren, voor samenhang binnen het programma. Allereerst zijn het de focuspunten zelf die worden weerspiegeld door de overkoepelende thema's van de semesters. Zo is bijvoorbeeld het eerste semester gericht op Publishing, het derde op Creative Advertising en het vierde op Corporate Communicatie, passend bij de begrippen Media, Mensen en Merken. De verschillende semesterthema's sluiten daarmee aantoonbaar aan bij de focuspunten van de opleiding.

De inhoudelijke vormgeving zorgt voor samenhang binnen een semester. Zo krijgen studenten in het vierde semester (Corporate Communicatie) bijvoorbeeld les over reputatiemanagement, interne communicatie, storytelling, public relations, crisiscommunicatie en voorlichting. Alle (gast)colleges en workshops die tijdens een semester worden aangeboden, bereiden de studenten voor op en dragen bij aan de realisatie van de opdrachten.

Jaar 1	Semester 1 Thema: Publishing	Semester 2 Thema: Crossmedia Concepting
Jaar 2	Semester 3 Thema: Creative Advertising (EN)	Semester 4 Thema: Corporate Communication
Jaar 3	Semester 5 Oriënterende Stage	Semester 6 Minor
Jaar 4	Semester 7 Thema: Strategy	Semester 8 Afstudeerstage

De onderwijseenheden zijn ondergebracht in vijf programmalijnen. De programmalijnen zijn Onderzoeksvaardigheden, Creativiteit, Ondernemerschap, Media & Innovatie en Taalvaardigheid. Het auditteam herkent de programmalijnen, zoals in het derde semester waarin onder andere de onderwijseenheden Research, Creativity, ROI, Gamification en Intercultural Communication gepositioneerd zijn die uiteindelijk samenkomen in een pressure cooker opdracht rondom marketingcommunicatie.

De programmalijnen zorgen er bovendien voor dat er in de verschillende jaren van de opleiding aandacht is voor bijvoorbeeld creativiteit of taalvaardigheid. Een voorbeeld is Engels I en Engels II dat respectievelijk in semester 1 en 2 op het programma staat, dat wordt gevolgd door het volledig Engelstalige derde semester. Deze opvolging van onderwijseenheden over de jaren heen zorgt voor verticale samenhang van het programma. Studenten herkennen deze verticale samenhang. Zij geven aan dat in het eerste en tweede jaar voornamelijk basisvaardigheden aan bod komen. Vanaf het derde jaar ligt de focus van de opleiding meer op het toepassen van deze vaardigheden.

SPECO Sport & Media

De opleiding SPECO Sport & Media heeft haar onderwijseenheden ondergebracht in acht leerlijnen, te weten Sportcommunicatie, Sportmedia, Sportmarketing, Sportbusiness, Economie, Communicatieonderzoek, Professioneel schrijven, Professioneel functioneren. Deze leerlijnen lopen van begin tot eind door de opleiding en zorgen daarmee voor verticale samenhang in het programma. Bovendien geldt ook voor deze specialisatie dat de semesters een volgtijdelijkheid kennen van operationeel naar tactisch naar strategisch.

Jaar 1	Semester 1 Thema: Clubwatcher	Semester 2 Thema: Crossmedia
Jaar 2	Semester 3 Thema: Marketingcommunicatie	Semester 4 Thema: Sportevent
Jaar 3	Semester 5 Stage / Minor	Semester 6 Minor / Stage
Jaar 4	Semester 7 Thema: Bedrijfsproject	Semester 8 Afstudeerstage

Horizontale samenhang wordt gecreëerd door de thematische invulling van het curriculum. De opleiding zorgt ervoor dat de thema's aansluiten bij de onderwerpen die spelen in het werkveld, zo constateert het auditteam.

Het auditteam is positief over de opbouw en samenhang van het programma, te meer omdat de thematische aanpak de beide specialisaties in de gelegenheid stelt om actuele trends en ontwikkelingen snel in het programma op te nemen.

Daarnaast wil het auditteam de opleiding SPECO Sport & Media een compliment maken voor de manier waarop zij social media inzet in het onderwijs. Zo is er een docent die wekelijks een Snapchat verhaal – een filmpje met tekst en uitleg – naar de studenten verstuurt over een onderwerp dat in de lessen aan bod komt. In aanvulling daarop stuurt hij via WhatsApp de links naar de artikelen die in de filmpjes aan de orde komen. De studenten geven aan dit een leuke en toegankelijke manier te vinden om stof tot zich te nemen.

Oriëntatie op de beroepspraktijk

Beide specialisaties werken op basis van een didactisch concept dat een groot belang hecht aan het leren van en in de beroepspraktijk. Het auditteam stelt vast dat studenten elk semester werken aan authentieke opdrachten. Deze opdrachten zijn veelal voor een echte opdrachtgever. Gedurende het semester volgen de studenten theorie- en vaardigheidslessen die aantoonbaar aansluiten bij de kennis en vaardigheden die studenten moeten bezitten om de semesteropdrachten goed uit te kunnen voeren.

Als voorbeeld noemt het auditteam het derde semester van de opleiding Communicatie – met als thema Advertising – waarin studenten de opdracht krijgen om een reclamecampagne op te zetten voor een bestaand merk met een goede naam dat daadwerkelijk met een communicatievraagstuk zit. Gedurende dit semester werken studenten in projectgroepen aan hun reclamecampagne. Dit wordt ondersteund door theorielessen over onder andere marketing, mediapsychologie, onderzoek, smart data en creativiteit. Verder worden de studenten verschillende vaardigheden bijgebracht, waaronder het meten van de social media return on investment.

Ook studenten SPECO Sport & Media komen elk semester in aanraking met de beroepspraktijk. Zo moeten zij bijvoorbeeld in semester vier een innovatief en creatief concept ontwikkelen voor een side-event voor de Marathon Eindhoven, waarin hardlopen en urban sports samenkomen. De studenten moeten hiervoor aan het begin van het semester in groepjes van vier hun eigen evenementenbureau oprichten. Vervolgens gaan ze aan de slag met het uitwerken van een aantal ideeën voor side-events die passen bij de Marathon Eindhoven, die passen bij de citymarketing van Eindhoven en passen binnen het gestelde budget (of zelfvoorzienend zijn). Aan het eind van het semester moeten de studenten hun concept pitchen aan de organisatie van Marathon Eindhoven met behulp van een bidbook. De studenten met het beste concept winnen een meeloopstage bij Marathon Eindhoven en mogen wellicht hun eigen concept helpen uitvoeren. De theorie- en vaardigheidslessen die de studenten naast het uitvoeren van de semesteropdracht volgen, gaan onder andere over mediavaardigheden, sportevents, communicatieonderzoek, citymarketing, sportsponsoring, rapporteren en presentatietechnieken.

Naast de uit de beroepspraktijk afkomstige opdrachten, verzorgen bedrijven ook met regelmaat gastcollege en/of bedrijfsbezoeken. Zo was de dag voor de audit Toon Gerbrands, de algemeen directeur van PSV, te gast bij FEHT. Verder vormen de stages in het derde en vierde jaar natuurlijk een belangrijk en evident onderdeel van de oriëntatie op de beroepspraktijk.

Onderzoeksvaardigheden

Om de competentie Analyseren en onderzoeken te ontwikkelen, hebben de beide specialisaties verschillende modules in het curriculum verwerkt die hieraan bijdragen. Studenten moeten de keuze voor een onderzoeksaanpak kunnen beargumenteren en erop kunnen reflecteren. Daarnaast moeten ze de juiste bronnen kunnen selecteren en gebruiken en moeten zij zelf beschikken over onderzoeksvaardigheden om een communicatie gerelateerd vraagstuk te onderzoeken.

Communicatie

De specialisatie Communicatie heeft een programmalijn Onderzoek ingericht. Vanaf het eerste jaar leren studenten binnen de verschillende onderwijseenheden om onderzoek op te zetten en uit te voeren. Zo leren studenten in het eerste jaar bronnenonderzoek te doen, oefenen zij met het opstellen van vragenlijsten en moeten zij enkele interviews afnemen die bijdragen aan de uitvoering van de semesteropdracht. Naast datagerichte onderzoeksmethoden leren studenten ook gebruik te maken van inspiratiegerichte methoden. Ze maken daarnaast kennis met aspecten van goed onderzoek, zoals betrouwbaarheid, representativiteit en validiteit. Dit gebeurt in jaar 2, waarin ze onder andere een imago-onderzoek voor een merk moeten uitvoeren en een volledig onderzoeksrapport moeten schrijven op basis van een aangereikt onderzoeksdesign. Tijdens de stage in het derde jaar moeten de studenten, gecoacht door de stage- en bedrijfsbegeleider, een probleemanalyse uitvoeren dat uiteindelijk leidt tot een adviesplan. Hiertoe moeten zij de volledige onderzoekscyclus doorlopen van het formuleren van de adviesvraag naar het bedenken van de onderzoeksmethode, het uitvoeren van het onderzoek en het komen tot mogelijke oplossingen. Ter voorbereiding op het afstuderen schrijven de studenten in het derde jaar een proefschrift. Al met al, is het auditteam van oordeel dat de opleiding in voldoende mate en op passende wijze aandacht bestaat aan de ontwikkeling van onderzoeksvaardigheden.

SPECO Sport & Media

De opleiding SPECO Sport & Media kent een onderzoekslerlijn. Naar de wens van de docenten zijn de onderzoeksvaardigheden en de onderzoeksopdrachten echter nog teveel gepositioneerd binnen de onderzoekslerlijn in plaats van geïntegreerd in andere vakken. Niettemin stelt het auditteam vast dat studenten op verschillende momenten in hun studie onderzoek moeten doen. Dat start in het eerste jaar met het leren raadplegen en gebruiken van bronnen en het uitvoeren van een omgevingsanalyse.

In jaar twee leren de studenten onder andere te werken met kwantitatieve onderzoeksmethoden en moeten zij deze toepassen ten behoeve van de ontwikkeling van een marketingcommunicatiecampagne. Voordat het campagneplan wordt gepresenteerd, moeten de studenten het eerst testen. Tijdens de derdejaars stage moeten de studenten zelf een bedrijf zoeken waarvoor zij een onderzoeksaanpak kunnen formuleren en uitvoeren. In het laatste jaar moeten de studenten tweemaal een onderzoek uitvoeren. In semester zeven is dat voor het project Strategic Thinking en uiteindelijk, in semester acht, voeren zij hun afstudeeronderzoek uit dat resulteert in een onderbouwd communicatieadvies.

Het auditteam stelt vast dat de specialisatie SPECO Sport & Media studenten in voldoende mate leert hoe zij onderzoek uit moeten voeren. Dit komt tot uitdrukking in een aantal onderzoeksopdrachten. Het integreren van (de theorie over) onderzoek binnen de verschillende communicatievakken – net zoals dat is gedaan bij Engels – kan, zo is het auditteam het met de docenten eens, voor een nog groter leereffect zorgen.

Internationalisering

Op het gebied van internationalisering zijn de beide specialisaties in beweging van vooral 'vrijblijvend' naar een meer structurele inbedding van internationalisering in het onderwijs. FEHT ziet dat landsgrenzen vervagen, niet alleen waar het gaat om het bereik van media, maar ook wat betreft werkgelegenheid.

Nadat FEHT internationalisering in 2012 als één van haar speerpunten had aangewezen, is het 'Projectplan Internationalisering FEHT 2013-2018' opgesteld. Hierin maakt FEHT haar visie en ambities op dit vlak kenbaar. Het auditteam kan zich goed vinden in het uitgangspunt dat internationalisering geen doel op zich is, maar een bijdrage moet leveren aan en verankerd moeten zijn binnen het onderwijs- en onderzoeksprogramma, de eigen netwerken en het niveau van de studenten. Het auditteam moedigt FEHT, en in het bijzonder de opleidingen Communicatie en SPECO Sport & Media, aan om gestaag verder te gaan met de uitrol van het projectplan.

De eerste resultaten hiervan zijn inmiddels zichtbaar. Zo beschikt FEHT over een International Service Desk, waar (internationale) studenten terecht kunnen met allerlei vragen over studeren in het buitenland. Er zijn al verschillende mogelijkheden voor de tijdelijke komst van buitenlandse studenten naar Fontys, waaronder in het Engelstalige derde semester van de specialisatie Communicatie. FEHT werkt verder aan de uitbreiding van haar contacten met buitenlandse hoger onderwijsinstellingen, wat er uiteindelijk toe moet leiden dat uitwisseling in grotere getalen gaat plaatsvinden.

Slechts een betrekkelijk klein deel van de studenten lijkt echter geïnteresseerd in een stage of uitwisselingsprogramma in het buitenland, zo constateert het auditteam. Zij noemen de hoge kosten als reden om niet naar het buitenland te gaan. Zij kennen wel de mogelijkheden die FEHT op dit vlak biedt, maar ervaren dat de opleidingen dit (nog) niet heel erg stimuleren.

Communicatie

Een andere manier waarop internationalisering in het onderwijs wordt verweven, is door het binnenhalen van opdrachten van internationale organisaties. Zo werkt de opleiding Communicatie voor grote opdrachtgevers als AB InBev en Mars. In het derde jaar worden studenten voorbereid om te werken in een internationale context door het Engelstalige semester. De inhoud van dit semester is in internationaal verband afgestemd, zo concludeert het auditteam. Verder hebben studenten de mogelijkheid om een honours programme te volgen dat een grote internationale oriëntatie kent. Dit is echter alleen voor een beperkte groep studenten van toepassing.

SPECO Sport & Media

De sportwereld is erg internationaal georiënteerd met grote toernooien en evenementen, zoals de Olympische Spelen, Wereldkampioenschappen, grote tennistoernooien, enz. Zo werken de studenten aan een reclamecampagne voor het internationale zwemkledingmerk Arena. De studenten laten het auditteam weten dat in de lessen toch vooral cases voor de Nederlandse markt worden gebruikt. Zij zouden best wat meer kennis willen vergaren over de buitenlandse markten, zo geven ze aan. Het auditteam geeft SPECO mee om te bekijken in hoeverre het mogelijk is om een aantal Nederlandse cases te vervangen door internationale cases.

Verder worden de studenten onder meer geschoold in een goede beheersing van het Engels. Tijdens de Engelse les moeten studenten advertentie- of social media teksten schrijven. Het auditteam vindt dit een mooie integratie van taal en vakgebied. Daarnaast moeten studenten (internationale) Engelstalige artikelen lezen en denkt de opleiding na over het ontwikkelen van een Engelstalig programma. De opleiding heeft verder samenwerkingsverbanden en contacten met verschillende buitenlandse organisaties, zoals FC Barcelona en Club Brugge. Tweejaarlijks organiseert de opleiding een studiereis naar Amerika.

Al met al is het auditteam van oordeel dat, ondanks dat de studenten (nog) niet in grote getalen een deel van hun studie in het buitenland volgen, er op dit moment voldoende elementen van internationalisering in het onderwijs zijn verwerkt om de studenten hun weg te laten vinden in het (internationale) werkveld.

Docenten

FEHT vindt het van belang dat docenten niet alleen goed geschoold zijn, maar dat zij bovendien de connectie kunnen maken tussen het onderwijs en de beroepspraktijk. Deze visie ziet het auditteam terug in het personeelsbestand. Een heel groot aantal docenten komt uit het werkveld. Sommigen zijn daarin nog steeds actief. De opleiding profiteert van de warme contacten die docenten onderhouden met vorige werkgevers.

Het auditteam heeft een aantal mooie illustraties gehoord van actuele ontwikkelingen waarbij de docenten betrokken zijn en/of aangehaakt blijven en hier ook hun studenten van mee laten profiteren. Zo zorgen de warme contacten bij Ajax en Club Brugge ervoor dat de opleiding zicht heeft op de ontwikkeling van de rol van conversation managers bij sportclubs. Ook de opkomst van eSports (Dutch College League) bij grote voetbalclubs volgt de opleiding op de voet via de contacten bij diverse clubs. Hiernaast gaan docenten naar congressen, seminars en beurzen om op de hoogte te blijven van de ontwikkelingen in het vakgebied. Zo gaan docenten van SPECO Sport & Media en Communicatie onder andere naar South by SouthWest Conference in Amerika, naar de Dag van het Sportonderzoek, naar Social Media Marketing World, naar het grootste sponsorcongres in de wereld, Media Future Week en bezoeken de docenten – zowel uit persoonlijke als beroepsmatige interesse – veel communicatie- en/of sportevenementen. Het auditteam is bovendien positief over het feit dat docenten de gelegenheid wordt geboden om zelf stage te lopen. Het is goed om te zien dat op dit moment één van de docenten van de specialisatie Communicatie gebruik maakt van deze mogelijkheid.

De beide Communicatie-opleidingen van FEHT hebben een eigen docententeam, maar het professionaliseringsbeleid krijgt in grote lijnen op dezelfde wijze invulling. FEHT heeft in 2015 een aantal speerpunten opgesteld op het gebied van professionalisering. Deze speerpunten zijn didactiek & toetsing, onderzoeksvaardigheden, Basiskwalificatie onderwijs (BKO), samenwerken in resultaatverantwoordelijke teams, cursus (zakelijk) Engels en het volgen van masteropleidingen.

Het auditteam stelt vast dat de opleiding voortvarend aan de slag is gegaan met deze speerpunten. Zo is in samenwerking met TIAS Business School een programma ontwikkeld voor het versterken van de onderzoeksvaardigheden van docenten. Het auditteam is enthousiast over de wijze waarop dit traject – waaraan alle docenten deelnemen – is en wordt vormgegeven. Alle nieuwe docenten zonder didactische bevoegdheid zijn verplicht de BKO te behalen en de leden van de examen- en toetscommissie volgen via CITO een training voor SKE. Hiernaast zijn er op dit moment verschillende docenten die een masteropleiding volgen of deze recent hebben afgerond. Beide opleidingsspecialisaties hebben verder een docent in hun midden met een PhD, wat naar het oordeel van het auditteam een toegevoegde waarde is met name op het gebied van onderzoeksvaardigheden.

De studenten zijn zeer enthousiast over hun docenten. De studenten van SPECO Sport & Media zien hun docenten echt als voorbeeld. Een aantal docenten heeft mooie functies bekleed, die de studenten later ook graag zouden willen hebben. De studenten hebben ook heel veel aan de netwerken van de docenten, zo geven zij aan. Docenten onderhouden via informele en formele lijnen goede contacten met alumni, waardoor ze ook via die weg aangesloten blijven bij het werkveld.

Voorzieningen

De opleiding is gevestigd in één van de gebouwen op het campus Stappegoor in Tilburg. Het gebouw beschikt over ruimten met verschillende functies, zoals gespreksruimten, studielandschappen, klaslokalen en projectenruimten. De opleiding gaat uit van een 'gangloos' concept, waardoor docenten veelal in het studielandschap tussen de studenten zitten. Dit concept verlaagt de drempel om naar een docent toe te stappen, zo geven de studenten aan.

De lokalen zijn uitgerust voor het werken met laptops. Voor de vakken en projecten gericht op mediaproductie is er een lokaal beschikbaar met daarin een groot aantal iMac's. Voor het maken van radio- en televisieproducties kunnen studenten gebruikmaken van de voorzieningen van de Fontys Hogeschool Journalistiek, die zich op een andere campus in Tilburg bevindt. Ook is er een creativiteitsruimte waarin studenten creatief aan de slag kunnen. Hier staan bijvoorbeeld een aantal 3D-printers waar studenten gebruik van kunnen maken. De mediatheek biedt de mogelijkheid voor het opzoeken van literatuur.

Studiebegeleiding

De opleiding heeft de studiebegeleiding ingericht op basis van drie pijlers: studievoortgang, loopbaanontwikkeling en professionele ontwikkeling. Aan de hand van deze pijlers helpen de studieloopbaanbegeleiders de studenten om zich te ontwikkelen tot competente professionals. In het eerste en tweede jaar hebben de studenten iedere week minimaal een uur studieloopbaanbegeleiding. In het derde jaar mogen de studenten zelf een coach kiezen, die met hen meedenkt over de te volgen minor, stage en het afstuderen. De studenten zijn tevreden over de wijze waarop zij worden begeleid. Specifiek noemen zij nog de wijze waarop zij worden gestimuleerd en gefaciliteerd om zich goed voor te bereiden op hun tentamens. Dit gebeurt onder andere door uren in te plannen waarop ze docenten vragen kunnen stellen over de tentamenstof.

Binnen de opleiding is er extra aandacht voor het coachen van studenten die dat gaandeweg de opleiding nodig blijken te hebben. Dit zijn bijvoorbeeld studenten die doorstromen vanaf het mbo en moeite hebben met het theoretische deel van het programma.

Informatievoorziening

De informatievoorziening verloopt voornamelijk via het digitale kanaal. De opleiding heeft een Sharepoint portal ingericht waarop studenten alle benodigde informatie per semester kunnen vinden, zoals informatie over SLB en semesterboeken. Het auditteam wil hierbij opmerken dat het erg onder de indruk is van de uitgebreide, creatieve en zorgvuldige wijze waarop in het bijzonder de semesterboeken van de opleiding Communicatie zijn samengesteld.

De studenten zijn over het algemeen tevreden over de informatievoorziening, maar zien dat het per docent verschilt wat voor en hoeveel informatie zij op de portal plaatsen. De studenten zouden graag zien dat docenten iets consequenter worden in de informatie die zij beschikbaar stellen. Het tijdig publiceren van roosters is volgens studenten ook een aandachtspunt.

Weging en Oordeel

Beide specialisaties hebben de relatie tussen competenties, leerdoelen en het programma inzichtelijk gemaakt via een CLOTS-schema en de modulebeschrijvingen. De profilering van beide specialisaties is zichtbaar in de curricula, die bovendien blijken geven van horizontale en verticale samenhang. De oriëntatie op de beroepspraktijk wordt gewaarborgd door het gebruik van authentieke cases, echte opdrachtgevers, gastcolleges en (afstudeer)stages. Beide specialisaties kennen een leerlijn Onderzoek, die ervoor zorgt dat studenten zich de benodigde onderzoeksvaardigheden eigen kunnen maken. SPECO zou het aanleren van de onderzoeksvaardigheden nog meer kunnen verweven in projectopdrachten. De internationale oriëntatie krijgt een steeds structurelere inbedding in het onderwijs, waarbij de 'buitenlandervaring van studenten' door de opleiding nog iets nadrukkelijker gestimuleerd kan worden.

De docenten zijn gekwalificeerd, energiek en hebben een sterke verbinding met de beroepspraktijk. Deze verbinding leidt tot een uitgebreid netwerk aan contacten, waarvan de studenten gebruik kunnen maken. De opleiding investeert in professionalisering van haar docenten, zowel in groepsverband als op individuele basis.

De voorzieningen zijn toereikend, evenals de studiebegeleiding. Op het gebied van informatievoorziening is op enkele punten nog winst te behalen.

Het bovenstaande bij elkaar optellend, komt het auditteam uit op een 'goed' voor Standaard 2.

4.3. Toetsing

Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing

Toelichting NVAO: De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk. De examencommissie van de opleiding borgt de kwaliteit van de tentaminering en examinering.

Bevindingen

Systeem van toetsen en beoordelen

In het FEHT Toetsbeleidsplan 2016-2018 staat de visie op toetsing beschreven en heeft Fontys Economische Hogeschool Tilburg een aantal duidelijke speerpunten geformuleerd en uitgangspunten vastgelegd voor de wijze waarop zij wil toetsen. De opleiding streeft ernaar om de competentietoetsing steeds meer een integraal karakter te geven, waarbij de authentieke beroepssituatie het uitgangspunt vormt. Het auditteam vindt dit een prima insteek en constateert dat de beide specialisaties dit op een adequate wijze hebben vormgegeven. Hiernaast betrekken de beide specialisaties het werkveld bij de toetsing in de hoofd- en afstudeerfase door ook externe deskundigen naar hun mening te vragen over de gemaakte assessments.

De beide opleidingen stellen op basis van de competenties een toetsmatrix op voor het gehele studiejaar. Hierin wordt onder meer vastgelegd welke competenties in welke fase van de opleiding op welke niveau beheerst moeten worden door de studenten. In de semesterboeken staan per vak/module de opdrachten beschreven, inclusief de wijze waarop de studenten worden getoetst. De opleiding maakt gebruik van een mix van toetsvormen: tentamens, (onderzoeks)verslagen en (advies)rapporten, presentaties, groepsopdrachten, stages, vaardigheidstoetsen en productrealisaties (bijv. videoclip, commercial).

Beide opleidingen hechten veel belang aan de persoonlijke ontwikkeling van studenten. Hiertoe is het belangrijk dat studenten weten waar zij aan moeten werken om zich te verbeteren. Goede feedback speelt hierbij een prominente rol. FEHT streeft er dan ook naar om de integratie van onderwijs en toetsing verder vorm te geven en het belang van feedback nog verder te benadrukken. Het auditteam constateerde vooral bij de afstudeerwerken dat de gegeven feedback nog niet altijd even uitgebreid en/of duidelijk is. Het auditteam moedigt de opleiding dan ook aan om hier meer aandacht aan te besteden en 'de informatiewaarde' van de feedback met enige regelmaat te evalueren.

De opleidingen geven zelf aan dat de nadruk bij de toetsing nu nog vooral ligt bij het 'product'. Het proces en de persoon worden tot nu toe in mindere mate meegenomen in de beoordelingen. Daar wil men verandering in aanbrengen door ook het proces en de persoonlijke ontwikkeling mee te nemen in beoordelingscriteria. Bij Communicatie is hiertoe een eerste stap gezet met de start van een pilot in het eerste semester van het afstudeerjaar. Daarnaast moeten afstudeerders sinds 2016 een reflectie onderdeel opnemen in hun eindwerk. Het auditteam ondersteunt deze ontwikkeling.

Afstuderen

Het afstuderen is bij beide opleidingen opgebouwd uit een afstudeerstage en het daaruit voortvloeiende onderzoeksrapport, adviesplan, reflectieonderdeel, een presentatie en verdediging met een totale omvang van 30 EC.

Elke student krijgt vanuit de opleiding een eerste afstudeerbegeleider toegewezen. Tevens wordt er een tweede begeleider aangewezen. Deze fungeert als back up voor de eerste begeleider en wordt tevens ingeschakeld voor de beoordeling van de onderzoeksopzet. Het auditteam heeft met de examencommissie uitgebreid gesproken over de rol van de begeleiders bij de beoordeling. Tot vier jaar terug waren de begeleiders tevens de beoordelaars.

Vervolgens is ervoor gekozen om juist twee beoordelaars aan te wijzen die in het geheel niet betrokken waren bij de begeleiding van de afstudeerder. Nu werkt men inmiddels met een tussenvariant, die de gelegenheid biedt om ook het proces en de persoonlijke ontwikkeling van de student mee te nemen in de beoordeling en die tevens een voldoende onafhankelijke blik waarborgt. Dat heeft recent geleid tot een aangepaste constructie waarin de eerste begeleider optreedt als voorzitter van de afstudeerzitting, bijgestaan door een onafhankelijke eerste beoordelaar en een externe deskundige. Het auditteam vindt de overwegingen van de opleiding voor dit construct legitiem en raadt de opleiding aan deze werkwijze goed te evalueren.

De student mag zelf besluiten om zijn afstudeeronderzoek in te leveren en op te gaan voor de afstudeerzitting. De begeleider adviseert de student hierin, maar de student neemt zelf de beslissing. Dient de student zijn werk in, dan lezen de drie beoordelaars dit. Geven minimaal twee van hen het eindwerk een voldoende dan volgt een afstudeerzitting. Beoordelen twee van de drie beoordelaars het eindwerk als onvoldoende, dan volgt een feedback sessie. In dit geval heeft de student één van zijn twee afstudeerkansen verspeeld.

Borging validiteit, betrouwbaarheid en transparantie

In de CLOTS-schema's van de verschillende leerjaren staat weergegeven welke toetsvorm er per vak wordt gehanteerd en welke waardering in EC's het behalen van de toets oplevert. Op verschillende manieren zorgt de opleiding ervoor dat de toetsen betrouwbaar, valide en transparant zijn. Dit doet zij onder andere op de volgende wijzen:

- De Onderwijs- en Examenregeling (OER) beschrijft welke normen, regels en procedures er gelden ten aanzien van toetsing en examinering.
- In een toetsmatrijs is de relatie tussen de competenties/leerdoelen, de toetsinhoud en de toetsvorm vastgelegd.
- De beoordelingscriteria zijn afgeleid van de competenties/leerdoelen.
- De beoordelingscriteria geldend voor een toets worden afgeleid van de competenties en leerdoelen die voor de betreffende onderwijseenheid zijn geformuleerd. De criteria zijn opgenomen in de semesterboeken en daarmee inzichtelijk voor studenten.
- Er wordt gebruik gemaakt van een passende mix aan toetsvormen.
- Bij het opstellen van de toetsen wordt gewerkt volgens het vier-ogenprincipe.
- Elke semester wordt afgesloten met een assessment, bestaande uit een groeps gedeelte en een individueel gedeelte.
- Bij toetsing in de hoofdfase en de afstudeerfase is het werkveld vertegenwoordigd.
- Studenten krijgen feedback op de toetsen en/of hebben de gelegenheid om met een docent te spreken over de resultaten van een toets.

Het auditteam heeft van beide opleidingen zelf een steekproef van toetsen bekeken. In zijn algemeenheid stelt het auditteam vast dat de docenten veel aandacht besteden aan het opstellen van de toetsen. De toetsmatrijzen zorgen voor transparantie en garanderen de koppeling met de competenties. De toetsen zijn van een goed niveau – soms zelfs 'pittig' te noemen – met enerzijds vragen die verworven kennis meten en anderzijds vragen die inzicht toetsen. Het auditteam wil verder een compliment maken voor de actualiteit van de gebruikte casussen, bijvoorbeeld bij het vak Sportmedia.

Examen- en toetscommissie

Fontys Economische Hogeschool Tilburg heeft een centrale examencommissie, waarin alle opleidingen vertegenwoordigd zijn. De examencommissie vergadert veertien keer per jaar en er vindt maandelijks overleg plaats met de onderwijsmanagers. Elke opleiding heeft zijn eigen toetscommissie. Vrij recent is de positie van de toetscommissies gewijzigd. Waar zij voorheen gepositioneerd waren onder de examencommissie, hebben de toetscommissies nu een plek gekregen in de lijn. De werking en de werkzaamheden van de examencommissie en de toetscommissies zijn hiermee niet veranderd. De opdrachten aan een toetscommissie voor het maken van een analyse komen nu echter vanuit de lijn, waar zij voorheen van de examencommissie kwamen.

Samenwerking met de andere toetscommissies van Fontys Communicatieopleidingen (FHC en FACI) heeft sinds kort een structurele vorm aangenomen. De commissies komen met regelmaat samen en spreken dan over toetsing van het eindniveau, het geconstateerde eindniveau en men voert ook scriptiereviews/kalibratiesessies uit door elkaars scripties te lezen. Zo hebben de leden van de toetscommissie onlangs een aantal scripties beoordeeld en met elkaar besproken. Het gaat om scripties van een 5,5 of van een 8 of hoger.

Er is aandacht voor de aanstelling en de professionalisering van examinatoren, zo stelt het auditteam vast. Examinatoren worden aangewezen op basis van vastgestelde criteria. Examinatoren moeten bijvoorbeeld een master of PhD hebben, meer dan een jaar ervaring in het onderwijs hebben, BKO (hierin zit ook deel examinering) gehaald hebben, etc. Docenten die voor het eerst gaan beoordelen, krijgen een begeleider. En verder is er het professionaliseringstraject van TIAS, waaraan alle examinatoren deelnemen. Leden van de examen- en de toetscommissies volgen op dit moment het certificeringstraject Senior Kwalificatie Examinator (SKE).

De examencommissie kijkt zelf ook af en toe afstudeerwerken en let daarbij op een juiste hantering van de beoordelingscriteria. Ook wonen leden van de examencommissie afstudeerzittingen bij om te bekijken of de procedures op de juiste wijze worden toegepast en om te ervaren hoe cijfers tot stand komen. Verder vindt binnen de examencommissie schaduwlezen van eindwerken plaats tussen Communicatie-leden en SPECO-leden. De examencommissie vraagt de opleidingen om twee keer per jaar een intervisiesessie te organiseren met (een groepje) docenten, maar dit gaat (nog) niet over de grenzen van de eigen opleiding heen.

De toetscommissie speelt een belangrijke rol bij de borging van de toetskwaliteit. Een vakdocent maakt de toets, die wordt gecontroleerd door een expert docent. Steekproefsgewijs controleert de toetscommissie ook toetsen en bij afwijkende resultaten kijkt de toetscommissie altijd de betreffende toets achteraf. De toetscommissies zijn voornemens om na afronding van het SKE traject een meer proactieve houding te hanteren door onder andere voor afname alle toetsen te bekijken.

Weging en Oordeel

Op basis van de modulebeschrijvingen, de ingekeken toetsen en rapporten en de gesprekken, concludeert het auditteam dat de opleiding een mix van bij het communicatieveld passende toetsvormen hanteert. De toetsen zijn van een juist niveau. De opleiding heeft verschillende maatregelen getroffen om te zorgen voor een valide, betrouwbare en transparante wijze van toetsing. Het auditteam is van oordeel dat de informatiewaarde van de feedback nog kan worden verbeterd.

Het auditteam is onder de indruk van de examencommissie en de toetscommissie. Beide kennen ze een adequate bemensing, positionering en taakinvulling. Scholing vindt plaats, intervisie wordt georganiseerd en er wordt samengewerkt met de examencommissies van FHC en FACI. De afstemming tussen de examen- en toetscommissie is goed. Het auditteam vindt het positief dat de toetscommissie voornemens is om, na afronding van de huidige scholing, een pro-actievere rol te gaan innemen in het controleren van toetsen.

Het auditteam beoordeelt Standaard 3 met een 'goed'.

4.4. Gerealiseerde eindkwalificaties

Standaard 4: De opleiding toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting NVAO: Het gerealiseerde niveau blijkt uit de resultaten van tussentijdse en afsluitende toetsen, de eindwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren.

Bevindingen

Wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren

Communicatie

De opleiding volgt de trends in de beroepspraktijk en geeft dit mee aan de studenten. Studenten vinden na afronden van hun studie relatief snel een baan of studeren verder aan een masteropleiding. Ze werken bijvoorbeeld als communicatiemedewerker bij Mars of als relatiebeheerder van alumni bij Tilburg University. Het werkveld spreekt over bevlogen studenten die goed overweg kunnen met 'nieuwe media'. Dit kenmerkt volgens het werkveld de studenten die afstuderen aan deze opleiding. Tevens geeft het werkveld aan dat de kritische houding van de studenten en afgestudeerden zeer waardevol is. Alumni geven aan vooral gebruik te maken van het brede scala aan vaardigheden dat ze geleerd hebben tijdens de opleiding. Te denken valt aan Photoshop en Indesign.

SPECO Sport & Media

SPECO heeft een heel actieve alumnivereniging met maar liefst 900 leden, die elkaar met enige regelmaat treffen. De afgestudeerden komen ook tijdens hun werk op veel plekken alumni van SPECO tegen, bijvoorbeeld als zij langsgaan bij opdrachtgevers als AJAX, de KNVB en bij verschillende sportmerken. Veel studenten vinden na afronding van hun studie relatief makkelijk een baan. Dit is overigens niet altijd in de sport, maar daar zijn ook niet alle alumni per se naar op zoek, zo geven zij aan. Dit maakt overigens duidelijk dat de arbeidsmarkt voor SPECO afgestudeerden breder is dan alleen de sportmarketing en -communicatie wereld. Dit vindt het auditteam goed om te merken.

Het werkveld spreekt positief over de studenten van SPECO Sport & Media. De werkveldvertegenwoordigers geven aan dat zij graag studenten van deze opleiding in hun gelederen hebben. Ze draaien goed mee in het bedrijf. Ten opzichte van de kennis op het gebied van communicatie die aanwezig is bij het sportbedrijf van de gemeente Eindhoven lopen de studenten voorop. Een van de andere bedrijven onderwerpt de recent afgestudeerden aan een eigen trainingsprogramma, maar dat is vooral om hen "te kneden naar de overtuigingen en werkwijzen van het bedrijf".

Jaarlijks stroomt een aantal studenten door naar een masteropleiding. Eén van de alumni met wie het auditteam sprak, is Communicatiewetenschappen gaan studeren aan de Universiteit Gent. De overstap van de hbo-bacheloropleiding naar de universiteit verliep goed, zo vertelde zij het auditteam. Dit is voor het auditteam ook een indicatie dat het gerealiseerde niveau op orde is.

Eigen oordeel auditteam gerealiseerd niveau

Het auditteam heeft van 15 studenten afgestudeerd in 2014-2015 en 2015-2016 afstudeerwerken (inclusief ingevulde beoordelingsformulieren) bekeken. Het gaat om acht afstudeerwerken van de opleiding Communicatie en zeven van SPECO Sport & Media. De selectie van de afstudeerwerken is bepaald aan de hand van een gestratificeerde selectie met een spreiding in de beoordelingen gegeven door de examinatoren. Een overzicht van de bekeken afstudeerwerken is opgenomen in Bijlage III.

De selectie is gemaakt door het auditteam op basis van een overzicht van de opleiding, waarin alle afstudeerwerken van de afgelopen twee jaar zijn opgenomen.

Het auditteam is van oordeel dat de afstudeerwerken alle ten minste voldoen aan de basiskwaliteit die van een hbo-bachelorstudent bij het afstuderen verwacht mag worden. Het auditteam beoordeelde de afstudeerwerken van de studenten, gebruikmakend van het beoordelingsformulier van de opleiding, over het algemeen iets lager dan dat de examinatoren.

Het auditteam heeft zowel de onderzoeksrapporten als de daaruit voortvloeiende adviesproducten bestudeerd. De onderzoeken getuigen over het algemeen van een passend niveau. Het valt het auditteam echter op dat de randvoorwaarden die de opleiding stelt voor onderzoek, en die neigen richting fundamenteel onderzoek, niet door alle studenten worden nageleefd. Zo kwam het auditteam probleemstellingen tegen waar het woordje 'en' meerdere keren in voorkomt. Dit leidt in een enkel geval tot een onderzoek met zestien deelvragen, wat te veel is voor een goed en uitvoerbaar onderzoek. Dit is niet direct toe te schrijven aan de kwaliteit van de studenten als wel aan de begeleiding. Het auditteam hoort en ziet dat de opleiding dit zelf ook heeft geconstateerd en hiertoe het TIAS traject heeft ingezet (zie Standaard 2) dat moet leiden tot een scherpere sturing hierop door de begeleiders. In aanvulling daarop wil het auditteam de opleiding meegeven te kijken in hoeverre het onderzoek nog nadrukkelijker in dienst kan worden gesteld van het advies (datgeen wat klanten wensen) in plaats van het toch wel wat fundamenteel in te kleden.

Het auditteam is heel enthousiast over de kwaliteit van de (advies)producten die door studenten worden gemaakt op basis van het uitgevoerde onderzoek. Deze (advies)producten zijn voor opdrachtgevers zeer bruikbaar en bevatten alleen die informatie die voor de opdrachtgever interessant en relevant is. De studenten weten de onderzoeksresultaten op goede wijze om te zetten in een (advies)product. Naar het oordeel van het panel is dit een belangrijk kenmerk van een professional op hbo-niveau. De toevoeging van de (advies)producten aan het afstuderen is tevens een goede stap in de richting van de ontwikkeling van een maakcultuur.

De examencommissie zou graag een competentie-examen invoeren, waardoor ook de creatieve studenten beter uit de verf komen dan wanneer zij een geschreven werkstuk moeten inleveren. Voor met name mbo-studenten die goed zijn in vormgeving blijkt het binnen het huidige afstudeertraject moeilijk om een bij hun kwaliteiten passend afstudeerwerk te maken. Zij functioneren wel op hbo-bachelorniveau, zo geeft de examencommissie aan, maar dit komt niet tot uitdrukking in een geschreven werkstuk. De examencommissie is samen met de opleidingen zoekende naar een andere, meer passende vorm van afstuderen waarin de ontwikkeling van alle studenten goed tot uitdrukking komt. Het auditteam moedigt deze beweging aan.

Weging en Oordeel

Het auditteam heeft stevig gediscussieerd over het oordeel voor deze standaard. De aansluiting tussen de opleiding en het werkveld van communicatieprofessionals is goed. Ook zeer enthousiast is het auditteam over de kwaliteit en toepasbaarheid van de (advies)producten die de studenten ontwikkelen. Het fundamentele onderzoek dat daaraan ten grondslag ligt, wordt in enkele gevallen niet helemaal juist uitgevoerd en kan nog meer ten dienste worden gesteld van het (advies)product dan dat nu het geval is. Het auditteam ziet dit als een belangrijk verbeterpunt, maar vindt het vertrouwenwekkend dat de opleiding dit reeds heeft opgepakt en werkt aan verbetering. Dit sterkt het auditteam in haar oordeel voor Standaard 4, dat daarmee uitkomt op een 'goed'.

5. ALGEMEEN EINDOORDEEL

Met het door het LOCO geformuleerde competentieprofiel als uitgangspunt, beschikt de opleiding over een relevante set van beoogde eindkwalificaties die verder zijn uitgewerkt in leerdoelen. Hiermee stelt de opleiding haar studenten in staat om na de studie aan de slag te gaan als communicatieprofessional. De twee specialisaties zorgen voor twee aparte profileringen, die ook duidelijk andere soorten studenten aantrekken.

Beide programma's zijn samenhangend, gericht op de praktijk en sluiten aan bij de behoeften van het werkveld. Onderzoek is op een passende wijze in de opleiding aanwezig. Ook heeft de opleiding aandacht voor het (toenemende) belang van een internationale oriëntatie. De beide specialisaties beschikken over een enthousiast en vakkundig docententeam, met een goed netwerk. De voorzieningen zijn op orde.

De specialisaties hanteren een functionele mix van toetsvormen, passend bij het de werkzaamheden die een communicatieprofessional ook in zijn werkzame leven kan tegenkomen. De examencommissie en de toetscommissie voeren hun taken op een goede wijze uit.

Het auditteam is zeer enthousiast over de kwaliteit van de (advies)producten. De daaraan ten grondslag liggende onderzoeken kunnen nog meer ten dienste worden gesteld van het advies. De afgestudeerden vinden prima hun weg op de arbeidsmarkt.

Het panel geeft een 'goed' voor standaard 1, 2, 3 en 4. Met inachtneming van de regels van de NVAO komt het panel voor de opleiding als geheel tot het oordeel 'goed'.

Het panel adviseert de NVAO om de hbo-bacheloropleiding Communicatie van Fontys Economische Hogeschool Tilburg, onderdeel van Fontys Hogescholen, opnieuw te accrediteren voor een periode van zes jaar.

6. AANBEVELINGEN

In dit hoofdstuk komen aanbevelingen aan de orde, die niet direct volgen uit de standaarden of die hier invloed op hebben, maar die het auditteam wel aan de opleiding wil meegeven.

Doelstellingen toetsen

Zoals in Standaard 3 staat beschreven, is het auditteam positief over het toetssysteem van de opleiding. De opleiding heeft voor iedere toets de koppeling tussen de toets en de competenties inzichtelijk gemaakt. Wat niet altijd duidelijk wordt is de koppeling tussen de doelstellingen van een vak en de daarmee betrekking hebbende eindkwalificaties. In een aantal gevallen kunnen doelstellingen specifiekere worden geformuleerd. Zo is de doelstelling 'de student krijgt basiskennis over buitenland' (G11027 Omgevingsanalyse) erg algemeen. Wat het auditteam betreft kan de opleiding hierin nog een verbeterslag maken.

Format afstudeeronderzoek

Op basis van de review van eindwerken merkt het auditteam op dat de onderzoeksrapporten van met name de specialisatie Communicatie een enigszins 'geharnaste' indruk maken. Hiermee bedoelt het auditteam dat het format dat studenten moeten hanteren voor het afstudeeronderzoek, duidelijk zichtbaar is in de werken. In het licht van wat er de afgelopen jaren in het hbo, en specifiek ook bij FEHT¹¹ is gebeurd, is dit niet vreemd. In reactie hierop heeft FEHT het afstudeerproces strakker in elkaar gezet. Het auditteam begrijpt goed dat dit in een bepaalde fase van ontwikkeling soms noodzakelijk is. De huidige eindwerken zijn echter van voldoende niveau, zo constateert het auditteam, om het strakke format wat los te laten en studenten de mogelijkheid te geven om - in overleg met de begeleider - wat meer eigen wegen te kiezen/vormen te hanteren. Die beweging is inmiddels zichtbaar binnen beide specialisaties en dat vindt het auditteam een positieve ontwikkeling.

¹¹ De opleiding Commerciële Economie van FEHT is twee jaar geleden beoordeeld, waarbij het auditteam van de eerste batch van eindwerken van de CE-differentiaties SPECO (Sport & Marketing/Management), en JCU (Johan Cruyff University), meer dan 10% als onvoldoende beoordeelde. Na een aanvullende audit, waarin het auditteam vaststelde dat de opleiding adequate verbetermaatregelen had doorgevoerd en een aantal extra eindwerken las, is de opleiding positief beoordeeld.

BIJLAGE I**Scoretabel**

Scoretabel paneloordelen hbo-bacheloropleiding Communicatie Fontys Economische Hogeschool Tilburg	
Standaard	Oordeel
Standaard 1. De beoogde eindkwalificaties	Goed
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	Goed
Standaard 3. Toetsing	Goed
Standaard 4. Gerealiseerde eindkwalificaties	Goed
Algemeen eindoordeel	Goed

BIJLAGE II Programma, werkwijze en beslisregels

Auditprogramma Beperkte Opleidingsbeoordeling t.b.v. hbo-bacheloropleiding Communicatie – Fontys Economische Hogeschool Tilburg – 4 oktober 2016

Varianten: Communicatie
 SPECO Sport en Media

Locatie: Prof. Goossenslaan 1
 Campus Stappegoor (Gebouw P4)
 5022 DM Tilburg

Datum: 4 oktober 2016

Overzicht panelleden

Naam	Rol
Wienke Blomen	Voorzitter
Esther Van Tilburg	Lid
Indira Reynaert	Lid
Jan Janssens	Lid
Ron Beekman	Studentlid
Inge van der Hoorn	Secretaris
Roel van Krieken	Secretaris

Tijd	Ruimte	Gesprekspartners (incl. functies/rollen)			Gespreksonderwerpen					
08.15-08.30	1.01	Inloop & ontvangst auditpanel								
08.30-09.30	1.01	Vooroverleg auditpanel			- vooroverleg - bestudering documenten ter inzage					
09.30-10.30	1.01	Opleidingsmanagement Joris Fiers Directeur instituut Anja van Gerven Onderwijsmanager opleiding SPECO Sport & Media Petra van Ruiten Onderwijsmanager opleiding Communicatie Maike Simon-de Vocht Opleidingscoördinator opleiding Communicatie Ruben Erkelens Opleidingscoördinator opleiding SPECO Sport & Media			Kennismaking MT en vaststellen agenda - eigenheid opleiding / positionering & profilering - ambities - hbo-niveau - relatie beroepenveld - internationale oriëntatie - onderzoeksdimensie					
10.30-10.45	1.01	Pauze / Intern overleg auditpanel			- intern overleg - bestudering documenten ter inzage					
10.45-11.45	1.01	Examencommissie (waaronder toetscommissie) Monique van Rooijen Voorzitter Examencommissie (SPECO-CE) Martin Westbeek Secretaris Examencommissie (CO) Bas Kersemaekers Lid Examencommissie (SPECO-CE) Paul Strack van Schijndel Lid Examencommissie (SPECO Sport & Media) Bert Thobokholt Lid Toetscommissie opleiding SPECO Sport & Media Esther van Ballegooijen Lid Toetscommissie opleiding Communicatie			- bevoegdheden, taken en rollen - relatie tot het management - (relatie tot de toetscommissie) - kwaliteitsborging toetsen en beoordelen - kwaliteitsborging afstuderen					
11.45-12.00	1.01	Pauze / Intern overleg auditpanel			- intern overleg - bestudering documenten ter inzage					
12.00-12.45	1.01/0.07	Studenten Communicatie Lola van den Reek Havo leerjaar 2 Kelly de Leeuw Havo leerjaar 2 Roos Hammink Havo leerjaar 3 Marijn Lazeroms MBO leerjaar 3 Imke Goudsmits VWO leerjaar 4 Lisa van der Pasch MBO leerjaar 4 Jotam Dveer MBO afgestud 2016 Puck Aerns MBO afgestud 2016 Janne van Diepenbeek Havo leerjaar 2			Studenten SPECO Sport & Media Maarten Bastiaens Havo leerjaar 2 Anna Vermeulen Havo leerjaar 2 Remco Schelbergen Havo leerjaar 3 lid OC Carlijn van den Heuvel Havo leerjaar 3 Tom Maas Havo leerjaar 3 Peggy van der Heijden Havo leerjaar 4 lid OC Jerome Vries MBO leerjaar 5 lid OC			- aansluiting - kwaliteit en relevantie programma - studeerbaarheid / studiebegeleiding - kwaliteit docenten - opleidingsspecifieke voorzieningen - toetsen en beoordelen		

Tijd	Ruimte	Gesprekspartners (incl. functies/rollen)	Gespreksonderwerpen	Tijd
12.45-13.30	1.01	Lunch auditpanel		- intern overleg - bestudering documenten ter inzage
13.30-14.30	1.01	Open spreekuur + Materiaalinzage	Rondleiding opleidingsspecifieke voorzieningen en tegelijkertijd invulling van de vrije ruimte door de opleiding	- bestudering documenten ter inzage - verificatie opleidingsspecifieke voorzieningen - bezoek specifieke lessituaties/bijwonen van lessen o.i.d.

14.30-15.30	1.01/0.07	Docenten Communicatie (ruimte 1.01) Joris van Dooren Docent Creativiteit, Branding, Interne communicatie, Marketingcommunicatie Semestermanager semester 7 Studieloopbaanbegeleiding jaar 4 Stage- en afstudeerbegeleiding Coach Initiator Creatoraat Lid Afstudeercommissie Yvonne Huitema Docent Corporate- , Overheids- en Toegepaste Communicatie Docent Journalistiek Schrijven Semestermanager semester 4 Studieloopbaanbegeleider jaar 1 & 2 Stage- en afstudeerbegeleiding Coach Dewi de Hoon Docent Media Docent Communicatietheorie, Toegepaste Communicatie Docent Beeld & Vorm Semester manager semester 1 & 4 Studieloopbaanbegeleider jaar 2 Stage- en afstudeerbegeleiding Coach Linda van Loon Docent Onderzoek, Mediapsychologie Stage- en afstudeerbegeleiding Studieloopbaanbegeleider jaar 1 & 2 Coach Louise Pross Docent Engels, Intercultural Communication Semester manager semester 2 Lid Stagecommissie Stage- en afstudeerbegeleiding Studieloopbaanbegeleider jaar 2 Internationalisering Joep Peeters Docent Marketing, Omgevingsanalyse Consumentengedrag Semestermanager semester 3 Stage- en afstudeerbegeleiding Studieloopbaanbegeleider jaar 2	Docenten SPECO Sport & Media (ruimte 0.07) Mark Brants Docent Interne, Corporate, Strategische, Marketing en Crossmediale communicatie Docent Professioneel schrijven Semestermanager semester 1 Stage- en afstudeerbegeleiding Coach Lid toetscommissie opleiding Hugo Gruijters Docent Sportmarketing Docent Sportsponsoring en Eventmarketing Semestermanager semester 4 Stage- en afstudeerbegeleiding Studieloopbaanbegeleider jaar 2 Lid stage- en afstudeercommissie opleiding Pieter Marechal Docent Media en Mediaproductie Docent Sportpsychologie Semestermanager semester 1 Stage- en afstudeerbegeleiding Studieloopbaanbegeleider jaar 1 Catelijne Netten Docent Engels Docent Marketingcommunicatie en Presentatietechnieken Studieloopbaanbegeleider jaar 2 Stage- en afstudeerbegeleiding Lid overkoepeld examencommissie Communicatie opleidingen Fontys Hogescholen Rene Foolen Docent Sportmedia en Mediaproductie Stage- en afstudeerbegeleiding Bart van Bezooijen Docent Onderzoek Semestermanager semester 4 Stage- en afstudeerbegeleiding Projectleider partner RAAK subsidie Marcel Schenkeveld Docent Omgevingsanalyse en Bedrijfseconomie Semestermanager semester 7 Stage- en afstudeerbegeleiding	<i>Samenhangende onderwijsleeromgeving:</i> - inhoud en vormgeving programma - eigen inkleuring programma - onderzoekslijn - lectoraat en kenniskring - interactie onderwijs en onderzoek - praktijkcomponenten / stage - internationale component - aansluiting instromers - relatie docenten beroepenveld - eigen deskundigheid docenten - opleidingsspecifieke voorzieningen - toetsen en beoordelen - borging niveau
-------------	-----------	--	---	---

		Berend-Jan Verheijen Docent Online marketing, Trendwatching, Bloggen en Crossmedia Docent minor Future Media Lab Stage- en afstudeerbegeleiding Coach Lotte van der Straten Docent Mediapsychologie Coördinator SLB Docent Marketing, Toegepaste Communicatie Stage- en afstudeerbegeleiding Studieloopbaanbegeleider jaar 1 & 2 Coach		
15.30-15.45	1.01	Pauze / Intern overleg auditpanel		- intern overleg - bestudering documenten ter inzage - bepalen pending issues

15.45-16.30	1.01/0.07	Alumni / Werkveldvertegenwoordiging Communicatie (ruimte 1.01) <u>Werkveld</u> Hanneke Theuws Holland Casino Manager Marketing & Sales Chantal Verhoeven 'Ster in Uitvoering' en 'Primum Mobilé' Directeur Hennie van Velzen Games Factory Online CEO Stichting SpinAwards Voorzitter <u>Alumni</u> Kimberley Mes Tilburg University International alumni officer Division Academic Support, Development and Alumni Relations Jurgen Geboers MarFlex Marketeer Sanne Wagemakers ATM Moerdijk Communicatieadviseur Michelle de Gier Doorgestudeerd aan de RU Nijmegen (Taal & Communicatie) MARS Communicatiemedewerker	Alumni / Werkveldvertegenwoordiging SPECO Sport & Media (ruimte 0.07) <u>Werkveld</u> Paulien Heerius BVO-Willem-II Manager Marketing John Heijster Sportleerbedrijf Eindhoven Coördinator Mathijs Nijkamp Triple Double Sportmarketeer <u>Alumni</u> Cheermin Keo Nielsen Sports Client Service Manager Tine Brekelmans Anne-Jitske Minnaar Decathlon Afdelingsmanager Max van Leeuwen WebIDS Internetmarketing Directeur/Eigenaar Inge Rombouts Triple Double Sportmarketeer	<u>Gespreksonderwerpen Alumni:</u> - kwaliteit en relevantie van de opleiding (programma, docenten) - functioneren in de praktijk of vervolgopleiding <u>Gespreksonderwerpen Werkveld:</u> - actuele ontwikkelingen en doorvertaling naar programma - andere wensen vanuit het werkveld - eigen inkleuring opleiding - stage en begeleiding - onderzoekscomponent - gerealiseerd niveau
16.30-16.45	1.01	Pending issues <i>(alle gesprekspartners zijn hiervoor beschikbaar)</i>	-	- (indien van toepassing)
16.45-17.45	1.01	Intern overleg auditpanel		- bepaling voorlopige beoordeling
17.45	1.01	Terugkoppeling		

Werkwijze

Bij de beoordeling van de betreffende opleiding(en) is uitgegaan van het door de NVAO vastgestelde "Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs" van 19 december 2014. Daarin staan de standaarden vermeld waarop het auditteam zich bij de beperkte opleidingsbeoordeling van een opleiding moet richten en de criteria aan de hand waarvan het auditteam zijn oordeel over de opleiding moet bepalen.

Op basis van de door opleiding geleverde documentatie heeft het auditteam zich een beeld kunnen vormen van de primaire en secundaire processen van de voltijd variant met twee specialisaties.

De visitatie was gericht op een verificatie van de bevindingen uit de documentenanalyse en het verkrijgen van aanvullende informatie over de inhoud van het programma. Dit geschiedde door gesprekken met vertegenwoordigers van de opleiding, studenten en het werkveld, die waren te kenschetsen als 'gesprekken tussen vakgenoten'.

De verificatie door het auditteam geschiedde door verscheidene malen hetzelfde onderwerp met verschillende geledingen te bespreken en aan de hand van additionele documentatie en - daar waar het de huisvesting en de materiële voorzieningen betreft- ook door eigen waarneming.

Na overleg met de betreffende opleiding heeft het auditteam met in achtneming van de daartoe strekkende regels van de NVAO en op basis van zijn documentanalyse en de daaruit voortvloeiende specifieke aandachtspunten de keuze van de gesprekspartners vastgesteld.

Een open spreekuur maakte deel uit van het programma. Het auditteam heeft geconstateerd, dat de betreffende opleiding het open spreekuur tijdig en op correcte wijze onder de aandacht heeft gebracht van studenten en medewerkers.

Tijdens het locatiebezoek heeft het auditteam at random een aantal colleges bezocht en met de daar aanwezige studenten gesproken.

Om te kunnen beoordelen of de beoogde eindkwalificaties worden behaald, heeft het auditteam een selectie van eindwerken bestudeerd overeenkomstig de NVAO-richtlijn 'beoordeling eindwerken'.

Het oordeel van het auditteam, vastgelegd in een conceptrapport, werd aan de betreffende opleiding(en) voorgelegd voor een toets op eventuele feitelijke onjuistheden.

Beslisregels

Volgens de NVAO-Beslisregels Accreditatie kan een onderwerp 'onvoldoende', 'voldoende', 'goed' of 'excellent' scoren. Hobéon heeft de beslisregels toegepast, zoals deze zijn opgesomd in het 'Beoordelingskaders accreditatiestelsel hoger onderwijs, 19 december 2014'.

Wanneer er sprake is van verschillende varianten van een opleiding (bijvoorbeeld: voltijd, deeltijd en duaal), dan moet uit de beoordeling blijken dat voor elke variant de kwaliteit is gewaarborgd op grond van de standaarden uit het betreffende beoordelingskader om te komen tot een positief eindoordeel over de opleiding.

Indien een opleiding onder één CROHO-registratie wordt aangeboden op meerdere locaties, kan de opleiding alleen voor accreditatie in aanmerking komen als uit de beoordeling blijkt dat elke locatie voldoet aan de in het betreffende kader genoemde kwaliteitsstandaarden.

Beperkte opleidingsbeoordeling

- Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval 'onvoldoende' indien standaard 1, 3 of 4 als 'onvoldoende' beoordeeld wordt. Een onvoldoende bij standaard 1 kan niet leiden tot het toekennen van een herstelperiode door de NVAO. Een 'onvoldoende' bij standaard 2 leidt altijd tot een herstelperiode, onafhankelijk van het eindoordeel van het panel.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'goed' zijn indien tenminste alle standaarden minimaal voldoende zijn en twee standaarden als 'goed' worden beoordeeld, waaronder in elk geval standaard 4.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'excellent' zijn indien tenminste alle standaarden minimaal 'goed' worden bevonden en twee standaarden als 'excellent' worden beoordeeld, waaronder in elk geval standaard 4.

BIJLAGE III Lijst geraadpleegde documenten

Beide specialisaties hebben van een aantal van onderstaande documenten (bv. semesterboeken, notulen van commissies en gidsen) een eigen versie. Ten behoeve van de audit heeft de opleiding deze versies in één document gevoegd met een deel 'Communicatie' en een deel 'SPECO Sport & Media'.

- Kritische Reflectie, Fontys Economische Hogeschool Tilburg, Communicatie en SPECO Sport & Media
- Landelijk competentieprofiel Communicatie 2016
- CLOTS-schema 2015-2016
- Semesterhandboek semester 1, 2, 3, 4 en 7 van 2015-2016
- Stagegids 2015-2016
- Afstudeergids 2015-2016
- Evaluatie afstuderen 2016
- Manifesto opleiding Communicatie
- Internationale benchmarks 2015-2016 SPECO
- Projectplan Internationalisering 2013-2018
- Notulen werkveldcommissie
- Notulen klankbordgroepen
- Toetsbeleidsplan 2013-2015
- Notulen en analyses toetscommissie 2015-2016
- Beoordelingsprotocol 2015-2016
- Onderwijs- en Examenregeling 2015-2016
- Jaarverslag Examencommissie 2015
- Notulen overleggen Examencommissies FEHT, FACI, FHC
- Creatoriaat
- Toetsrendementen 2015-2016
- NSE 2016
- Periodieke evaluaties 2015-2016
- Personeelsbeleidsplan versie juni 2016
- Cv's van de ingezette docenten
- Overzicht afstudeerwerken 2014-2016 Communicatie
- Overzicht afstudeerwerken 2014-2016 SPECO Sport & Media
- Toetsopgaven + beoordelingscriteria en normering (antwoordmodellen) en een representatieve selectie van gemaakte toetsen (presentaties, stageverslagen, assessments, portfolio's e.d.) en beoordelingen, o.a.:
 - SPECO Sport & Media*
 - G11027 → Economie; Omgevingsanalyse, semester 1
 - G12025 → Personal Branding, semester 2
 - G21024 → Sportmedia; Casussen + Mediapsychologie, semester 3
 - G22019 → Sportmarketing; Sportevents, semester 4
 - G41016 → Sportcommunicatie; Strategische communicatie
 - Communicatie*
 - C12032 → Taalbeheersing, semester 2
 - C21030 → Research, semester 3
 - C22035 → Project corporate communicatie, semester 4
 - C22033 → Overheidscommunicatie, semester 4
 - C41028 → Project Spin

Het auditpanel heeft de volgende eindwerken bekeken¹²:

Aantal	Studentnummer	Specialisatie
1	2163065	SPECO Sport en Media
2	2093872	SPECO Sport en Media
3	2194920	SPECO Sport en Media
4	2165525	SPECO Sport en Media
5	2182985	SPECO Sport en Media
6	2194520	SPECO Sport en Media
7	2203313	SPECO Sport en Media
8	2183734	Communicatie
9	2163480	Communicatie
10	2211957	Communicatie
11	2168228	Communicatie
12	2162832	Communicatie
13	2185547	Communicatie
14	2187547	Communicatie
15	2190500	Communicatie

¹² Om redenen van privacy zijn hier uitsluitend de studentnummers weergegeven. Namen van de afgestudeerde studenten en de titels van de eindwerken zijn bekend bij de secretaris van het auditteam.

BIJLAGE IV Overzicht auditpanel

Naam visitatiegroep:	B Communicatie groep 1
----------------------	------------------------

Samenstelling en expertise van de panelleden die in bovengenoemd cluster zijn ingezet.

Naam (inclusief tituluur)	Rol	Expertise						Deelname bij					
		Vakinhoud	Internationaal	Onderwijs en toetsing	Werkveld	visitatie-/ audit	Studentzaken	Fontys, F&CI	Fontys, FEHT	Fontys, FHC	Hogeschool Utrecht	Hogeschool Inholland	Hogeschool van Amster.
Drs. Willem van Raaijen	Voorzitter					X					X		
Dhr. Wienke Blomen	Voorzitter					X		X	X	X		X	
Drs. Esther van Tilburg	Lid		X	X				X	X	X	X		
Drs. Frank Körver	Lid	X	X	X	X						X	X	
Dr. Hans Bouwknecht	Lid	X	X	X	X			X					?
Drs. Indira Reyneart	Lid	X		X	X				X				X
Dhr. Peter Kusters	Lid				X					X			
Drs. Gaby Nedeski	Lid	X	X		X					X			
Dr. Jan Janssens	Lid	X		X	X				X				
Dhr. Ron Beekman BComn	Studentlid						X	X	X			X	
Dhr. Max Schouten	Studentlid						X			X	X		
NQA	Studentlid						X						X
Dhr. Rob v.d. Made	Secretaris											X	
Mw. Inge v.d. Hoorn Msc	Secretaris							X	X	X	X		
NQA	Secretaris												X

Korte functiebeschrijvingen (cv's) van de panelleden die deelnamen aan het auditpanel van de in dit beoordelingsrapport beschreven opleiding.

Naam (inclusief tituluur)	Korte functiebeschrijvingen
Dhr. Wienke Blomen	De heer Blomen is directeur van Hobéon en treedt sinds 2004 veelvuldig op als lead-auditor van auditpanels in het kader van accreditatie hoger onderwijs.
Drs. Esther van Tilburg	Mevrouw Van Tilburg is opleidingsdirecteur van de hbo-bacheloropleidingen Communicatiemanagement en Journalistiek aan de Arteveldehogeschool in Gent.
Drs. Indira Reyneart	Mevrouw Reyneart is eigenaar van Paper Jam Scriptiebureau, producent bij Panopticon Productions, scriptiebeoordelaar bij Hogeschool Inholland en medeauteur van het Basisboek Crossmedia Concepting.
Dr. Jan Janssens	Jan Janssens is sportondernemer en directeur/eigenaar van onderzoeks- en organisatieadviesbureau Chionis. Dhr. Janssens was eerder directeur van het Mulier Instituut en lector Sportbusiness Development aan de HvA.
Dhr. Ron Beekman BComn	De heer Beekman is recent afgestudeerd aan de opleiding Communicatiemanagement van Hogeschool Utrecht en nu werkzaam als persvoorlichter bij het RIVM.
Mevr. Inge v.d. Hoorn MSC	Gecertificeerd secretaris

Op 13 september 2016 heeft de NVAO goedkeuring gegeven aan de samenstelling van het auditpanel t.b.v. de beoordeling van de opleiding Communicatie van Fontys Hogescholen, onder het nummer 005047.

De door alle panelleden ondertekende onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaringen zijn in het bezit van Hobéon. In deze verklaring verklaren de panelleden gedurende tenminste vijf jaar voorafgaand aan de audit geen zakelijke noch persoonlijke binding te hebben gehad met de betrokken instelling - anders dan die in het kader van de werkzaamheden als lid van het auditpanel van het evaluatiebureau -, die een onafhankelijke oordeelvorming ten positieve of ten negatieve zou kunnen beïnvloeden.

Strategische dienstverlener voor kennisintensieve organisaties

Lange Voorhout 14
2514 ED Den Haag

T (070) 30 66 800

F (070) 30 66 870

E info@hobéon.nl

I www.hobéon.nl

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding Communicatie
voltijd/deeltijd

Fontys Hogescholen
Fontys Hogeschool Communicatie

**De kracht van
kennis.**

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding Communicatie
voltijd/deeltijd

Fontys Hogescholen
Fontys Hogeschool Communicatie

CROHO nr. 34405

Hobéon Certificering

Datum

20 maart 2017

Auditpanel

dhr. W.L.M. Blomen

mw. drs. E. van Tilburg

mw. drs. G. Nedeski

dhr. P. Kusters

dhr. M. Schouten

Secretaris

mw. I.A.M. van der Hoorn, MSc

INHOUDSOPGAVE

1.	BASISGEGEVENS	1
2.	SAMENVATTING	3
3.	INLEIDING	7
4.	OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN	9
5.	ALGEMEEN EINDOORDEEL	23
6.	AANBEVELINGEN	25
BIJLAGE I	Scoretabel	27
BIJLAGE II	Programma, werkwijze en beslisregels	29
BIJLAGE III	Lijst geraadpleegde documenten	33
BIJLAGE IV	Overzicht auditteam	35

1. BASISGEGEVENS

NAAM INSTELLING	Fontys Hogescholen <i>Fontys Hogeschool Communicatie</i>
status instelling (bekostigd of rechtspersoon voor hoger onderwijs)	Bekostigd
resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	Positief
NAAM OPLEIDING (zoals in croho)	Communicatie
registratienummer croho	34405
domein/sector croho	Economie
oriëntatie opleiding	Hbo
niveau opleiding	Bachelor
graad en titel	Bachelor of Communication
aantal studiepunten	240
afstudeerrichtingen	Management Creatief
locatie	Eindhoven
varianten	Voltijd, deeltijd
Onderwijstaal	Nederlands
datum audit / opleidingsbeoordeling	10 oktober 2016
contactpersonen opleiding	De heer P. Eckringa p.eckringa@fontys.nl Mevrouw T. van Roermund t.vanroermund@fontys.nl

Basisgegevens hbo-bacheloropleiding Communicatie, voltijd en deeltijd

born: SQL Reporting Services, FBI

peildatum: 30-09-2016

instroom (aantal)	2011	2012	2013	2014	2015	2016
▪ voltijd	322	301	292	240	158	209
▪ deeltijd	14	22	22	19	20	24
uitval (percentage)						
uit het eerste jaar ¹	2010	2011	2012	2013	2014	2015
▪ voltijd	30,37%	35,44%	32,89%	33,22%	28,33%	29,6%
▪ deeltijd	33,33%	46,67%	23,81%	36,84%	35,29%	30,00%
uit de hoofdfase ²				2009	2010	2011
▪ voltijd				8,23%	5,94%	5,66%
▪ deeltijd				32%	21,05%	21,43%
rendement (percentage) ³				2008	2009	2010
▪ voltijd				49,6%	48,68%	52,92%
▪ deeltijd				22,22%	44,11%	32,14%
docenten (aantal + fte) *			aantal		Fte	
▪ voltijd en deeltijd			46		36,5	
opleidingsniveau docenten (percentage) ⁴ *			Bachelor	Master	PhD.	
▪ Voltijd en deeltijd			25,2%	72,6%	6,3%	
docent-student ratio ⁵ *						
▪ Voltijd en deeltijd			1 : 23			
contacturen (aantal) ⁶			1 ^e jaar	2 ^e jaar	3 ^e jaar	4 ^e jaar
▪ Voltijd			18	18	18	7
▪ Deeltijd			11	8	8	4

* Geen splitsing in voltijd of deeltijd

¹ Het aandeel van het totaal aantal bachelorstudenten (eerstejaars ho) dat na één jaar niet meer bij de opleiding staat ingeschreven, zo mogelijk voor de laatste zes cohorten.

² Het aandeel van de bachelorstudenten die zich na het eerste studiejaar opnieuw bij de opleiding inschrijven (herinschrijvers) dat in de nominale studieduur zonder het diploma te hebben behaald alsnog uitvalt uit de opleiding, zo mogelijk voor de laatste drie cohorten.

³ Het aandeel van de bachelorstudenten die zich na het eerste studiejaar opnieuw bij de opleiding inschrijven (herinschrijvers) dat het bachelordiploma haalt in de nominale studieduur + één jaar, zo mogelijk voor de laatste drie cohorten.

⁴ Het aandeel docenten (onderwijzend personeel) met een hbo, master en PhD in het totaal aantal docenten (onderwijzend personeel).

⁵ De verhouding tussen het totaal aantal ingeschreven studenten en het totaal aantal fte's aan onderwijzend personeel van de opleiding in het meest recente studiejaar.

⁶ Het gemiddeld aantal klokuren per week aan geprogrammeerde contacttijd, voor ieder jaar van de opleiding.

2. SAMENVATTING

Inleiding

De hbo-bacheloropleiding Communicatie omvat een studielast van 240 EC en behoort tot de Fontys Hogeschool Communicatie (FHC) in Eindhoven. Studenten worden voorbereid op een functie als communicatieprofessional. Zij kunnen na hun studie onder andere aan de slag als communicatieadviseur, copywriter, marketingmanager of Search Engine Optimization (SEO)-specialist. Afgestudeerden komen zowel terecht bij organisaties in het publieke domein als bij commerciële bedrijven.

De opleiding kent twee specialisaties: Communicatie Management (voltijd en deeltijd) en Communicatie Creatief (voltijd). Het verschil in de programma's van deze specialisaties zit voornamelijk in het tweede jaar en in de invulling van de vrije keuze ruimten.

Standaard 1

De opleiding Communicatie van FHC hanteert voor beide specialisaties en voor voltijd en deeltijd het door het Landelijk Overleg Communicatieopleidingen (LOCO) geformuleerde competentieprofiel. Dit competentieprofiel is afgestemd op de beroepscompetentieprofielen van Logeion, de beroepsvereniging voor communicatieprofessionals. Het competentieprofiel is gevalideerd door zowel de beroepsvereniging als door de werkveldcommissies van de bij het LOCO aangesloten hogescholen. De gehanteerde competenties sluiten aan bij de Dublin Descriptoren en de HBO-Kernkwalificaties, en komen daarmee tegemoet aan de eisen die het (inter)nationale werkveld stelt aan hbo-bachelorstudenten.

In samenspraak met de Critical Connectors⁷ heeft de opleiding vijf passende thematische perspectieven op het vak gedefinieerd: (i) Branding & Activatie, (ii) Reputatie & Relatie, (iii) Content & Creatie, (iv) Media en (v) Professioneel handelen. Deze thematische perspectieven geven de eindkwalificaties een eigen inkleuring, die voor beide specialisaties iets anders is. Studenten kiezen voor FHC vanwege de specialisaties. De specialisatie Creatief in het bijzonder sluit goed aan bij het profiel van de Eindhovense regio, dat wordt gekenmerkt door creativiteit, design, technologie en innovatie.

Het hebben van een onderzoekende houding en het doen van onderzoek krijgen aandacht in de uitwerking van de opleidingscompetenties. Gezien het belang dat de opleiding hecht aan internationalisering en de aandacht die zij hieraan besteedt in haar programma, raadt het auditteam de opleiding aan om de internationale oriëntatie expliciet op te nemen in de eindkwalificaties, zoals beoogd in het Vision Document FHC Internationalisation.

Met inachtneming van de aanbeveling op het gebied van internationalisering en verder overwegend dat de beoogde eindkwalificaties zijn gebaseerd op landelijk vastgestelde en gevalideerde competenties, een focus op onderzoek laten zien en aan de hand van de thematische perspectieven duidelijk zijn geprofileerd, komt het auditteam op Standaard 1 tot het oordeel 'goed'.

Standaard 2

Het auditteam stelt vast dat de opleiding voor beide specialisaties een zogenoemd KLOTS-schema⁸ heeft opgesteld. Dit schema maakt de samenhang tussen de kwalificaties, leerdoelen, onderwijseenheden, toetsing en studiepunten zichtbaar.

⁷ Critical Connectors is de naam die de opleiding heeft gegeven aan haar werkveldadviesraad. De groep bestaat uit werkveldvertegenwoordigers die dicht bij de opleiding staan en haar gevraagd en ongevraagd advies geven.

⁸ KLOTS-schema: een schema dat door Fontys opleidingen wordt gebruikt om de koppeling tussen de Kwalificaties – Leerdoelen – Onderwijseenheden – Toetsing – Studiepunten inzichtelijk te maken.

Op basis van de thematische perspectieven heeft de opleiding haar curriculum geprogrammeerd en gestructureerd. Afhankelijk van de gekozen specialisatie komen studenten in meer of mindere mate in aanraking met de vijf perspectieven en worden zij op een andere wijze toegeleid naar de opleidingscompetenties.

Alle studenten starten met hetzelfde programma. Aan het eind van het eerste jaar kiezen zij een specialisatie, die ze gedurende het tweede jaar volgen. In het derde jaar komen de studenten weer samen en volgen zij twee blokken met elkaar. De Management- en Creatief-studenten leren zo met elkaar samenwerken. De opleiding sluit hiermee aan op de behoefte van het werkveld om professionals op te leiden die niet alleen kunnen ontwerpen of goed zijn in copywriting, maar die tevens in enige mate kunnen meedenken op strategisch niveau. Ditzelfde geldt voor Managementstudenten, die het creatieve proces moeten kunnen volgen. Het auditteam vindt het opleiden van denkende doeners met verbeeldingskracht een sterk punt van de opleiding.

De oriëntatie op de beroepspraktijk wordt vormgegeven aan de hand van opdrachten uit het werkveld en een beroepsopleidende stage. De deeltijdstudenten werken met grotere praktijkopdrachten die ze bij voorkeur in hun eigen beroepspraktijk uitvoeren. Onderzoek heeft een herkenbare plaats in het curriculum van de opleiding, zowel in de vorm van vaardigheidstrainingen als in praktijkopdrachten. Het auditteam vindt het positief te horen dat de opleiding de komende jaren meer aandacht wil gaan besteden aan experimenteel onderzoek. De internationale oriëntatie krijgt vorm via cases met een internationale en/of interculturele dimensie, Engelse taalvaardigheid, uitwisselingsprogramma's met buitenlandse instellingen, een internationaal afstudeerteam en – binnenkort – een Engelstalige minor.

De ambitie van FHC is om de school een learning community te laten zijn, waar kennis en ervaringen met elkaar en met andere partners in het netwerk worden gedeeld. Voor de realisatie van deze ambitie hanteert de opleiding een (sociaal) constructivistische en connectivistische didactiek, waarbij zij met haar opdrachten de interactie tussen studenten, docenten en werkveld nadrukkelijk stimuleert.

Het docentenkorps is gekwalificeerd voor de uitvoering van het onderwijsprogramma en heeft via de flexibele schil een goede binding met het werkveld. De docenten brengen actuele cases in het onderwijs en maken werk van hun eigen professionalisering. De opleiding werkt aan de realisatie van flexibele leerteams, waarin docenten - aangevuld met studenten en mensen uit het werkveld - in groepsverband een actueel thema gaan uitdiepen. Het auditteam vindt het concept van leerteams zeer interessant.

In het studielandschap van FHC zitten studenten en docenten door elkaar, wat de interactie tussen beide vergroot. Er zijn voldoende (stille)werkplekken en lokalen. Ook de audiovisuele voorzieningen zijn op orde. De toegankelijkheid van de nieuwe digitale omgeving vraagt enige aandacht.

De bevindingen met betrekking tot Standaard 2 zijn positief. Het auditteam vindt de opleiding voor wat betreft haar onderwijsleeromgeving boven de basiskwaliteit uitsteken. Dit maakt dat het auditteam voor deze standaard uitkomt op het oordeel 'goed'.

Standaard 3

De opleiding heeft in het FHC Kerndocument 2015-2020 de samenhang tussen haar onderwijsvisie, didactiek en toetsing duidelijk omschreven. De beleidsregels die zijn opgesteld, zijn vertaald in uitvoeringsregels, die ten grondslag liggen aan het toetsen. De opleiding beschikt over een goed doordacht toetssysteem dat aansluit op de opleidingscompetenties en de didactiek van de opleiding. De opleiding heeft verschillende mechanismen ingebouwd om valide, transparante en betrouwbare toetsing te waarborgen.

Het auditteam heeft enkele toetsen, rubrics en beoordelingen bekeken en is van oordeel dat de toetsen goed in elkaar zitten, gerelateerd zijn aan de competenties, het juiste niveau representeren en de thematische perspectieven goed weerspiegelen. Een aandachtspunt is de weging van de verschillende onderdelen in een rubric om tot een eindcijfer te komen.

De opleiding Communicatie heeft een examencommissie en een zogenoemde CuDiTo-commissie. Laatstgenoemde werkt vanuit de lijn en heeft als taak te zorgen voor een gedegen toetsprogramma. Het auditteam constateert dat de CuDiTo-commissie een belangrijke rol speelt in het kader van de toetsconstructie. Naast het regelen van procesmatige zaken, zoals het vaststellen van de Onderwijs- en Examenregeling en het afhandelen van studentverzoeken, houdt de examencommissie ook zicht op het eindniveau van afstudeerders. Dit doet zij onder andere middels eigen waarneming, kalibreersessies, collegiaal overleg en door peer review met de andere communicatie-opleidingen van Fontys. Om de borging van het eindniveau nog verder te verstevigen, heeft de examencommissie het voorstel gedaan om een speciale werkgroep Borging Afstudeerjaar in te stellen.

Overwegend dat de opleiding beschikt over een goed doordacht toetssysteem, de CuDiTo-commissie haar taken serieus oppakt en de examencommissie op verschillende wijzen de kwaliteit van het eindniveau borgt, komt het auditteam voor Standaard 3 uit op een 'goed'.

Standaard 4

Het afstuderen bestaat uit verschillende componenten: Teamopdrachten (20 EC), Trending Topic (10 EC), Individuele Opdracht (28 EC) en Persoonlijke Positionering (2 EC). Het auditteam is tevreden over de kwaliteit van de eindwerken; zij getuigen alle minimaal van hbo-bachelorniveau. De uitgevoerde onderzoeken zijn adequaat, maar de vertaling van onderzoek naar (advies)product kan nog worden verbeterd. Ditzelfde geldt voor het taalniveau in de eindwerken, waarvoor het huidige beoordelingsformulier, naar het oordeel van het auditteam, ook geen duidelijke criteria bevat. Het afnemend werkveld is positief over de kwaliteit van de afgestudeerden.

Bovengenoemde positieve punten en verbeterpunten tegen elkaar afwegend, komt het auditteam voor Standaard 4 uit op een 'voldoende'.

Algemene conclusie:

De opleiding beschikt over een passende set eindkwalificaties, een doordachte onderwijsvisie en een gedegen en samenhangend onderwijsprogramma. Zij maakt werk van de ontwikkeling van een learning community, beschikt over een gekwalificeerd docententeam en levert studenten af die voldoen aan hbo-bachelorniveau. Het auditteam komt tot een 'goed' voor standaard 1, 2 en 3 en een 'voldoende' voor standaard 4. Met inachtneming van de beslisregels van de NVAO beoordeelt het auditteam de opleiding als geheel – in al haar varianten – als 'voldoende'.

Het auditteam adviseert de NVAO om de hbo-bacheloropleiding Communicatie van Fontys Hogeschool Communicatie (voltijd en deeltijd) opnieuw te accrediteren voor een periode van zes jaar.

Den Haag, 21 maart 2017

W.L.M. Blomen,
voorzitter

I.A.M. van der Hoorn MSc,
secretaris

3. INLEIDING

Fontys Hogescholen biedt de opleiding Communicatie aan binnen een drietal van haar zogenoemde hogescholen. Het gaat om Fontys Economische Hogeschool Tilburg (FEHT), Fontys Academy for Creative Industries (FACI) in Tilburg en Fontys Hogeschool Communicatie (FHC) in Eindhoven. Vanwege de binnen Fontys gekozen besturingsfilosofie kennen de opleidingslocaties een relatief grote mate van onafhankelijkheid ten opzichte van elkaar. Dit komt vooral tot uiting in verschillen in profilering en in de programma's als concrete vertaling van het betreffende competentieprofiel van de Communicatie-opleiding. Dit leidt binnen dezelfde licentie tot verschillende specialisaties van het Communicatie-programma, die alle uiteindelijk resulteren in de graad Bachelor of Communication.

Op de diverse locaties is niet alleen sprake van verschillende profileringen, maar ook van afzonderlijke docententeams en opleidingsspecifieke voorzieningen. Om die reden is gekozen voor aparte visitaties en rapportages per opleidingslocaties. Het auditteam heeft de opleidingen van FEHT, FHC en FACI op respectievelijk 4 en 10 oktober 2016 en 1 februari 2017 gevisiteerd, telkens in een iets gewijzigde – op de specialisaties toegesneden – samenstelling.

De drie hogescholen hebben er in de loop der jaren voor gekozen om de Communicatie-licentie in te zetten voor sterk in ontwikkeling zijnde marktsegmenten waar behoefte bestaat aan op de sector gerichte communicatieve kennis. Dit resulteert in Communicatie-opleidingen met eigen specialisaties die op de volgende wijze zijn te typeren:

FHC Communicatie:

1. **Communicatiemanagement**, binnen deze specialisatie ligt de nadruk op de rol van communicatieadviseur en het belang van die functie voor de continuïteit en groei van een bedrijf of organisatie.
2. **Creatief**, deze specialisatie is gericht op de advertisingwereld, met het ontwikkelen van concepten, het maken van campagnes en copywriting.

FEHT Communicatie:

3. **Communicatie**, deze specialisatie richt zich binnen het domein Communicatie op de vraag "Hoe gaan merken via media een relatie aan met mensen?".
4. **SPECO Sport en Media**, deze specialisatie richt zich op het domein Communicatie, toegespitst op marketing en communicatie binnen de sport branche.

FACI Communicatie:

5. **International Event, Music & Entertainment Studies** (IEMES), deze opleiding richt zich op het domein Communicatie, toegespitst op de marketing van producten en diensten in de Event, Music en Entertainment branche.

Het onderhavige rapport bevat de neerslag van de uitkomsten van het auditproces bij Fontys Hogeschool Communicatie in Eindhoven. De uitkomsten van het auditproces bij Fontys Economische Hogeschool Tilburg en Fontys Academy for Creative Industries zijn met het oog op de intrinsieke samenhang van iedere beoordeling en de neerslag daarvan, in separate rapporten opgenomen.

De Communicatie-opleidingen van Fontys Hogescholen maken onderdeel uit van een visitatiegroep met Hogeschool Utrecht, Inholland en Hogeschool van Amsterdam.

Fontys Hogeschool Communicatie

Fontys Hogescholen heeft haar opleidingen ondergebracht in zogenoemde hogescholen. De opleiding Communicatie wordt in Eindhoven aangeboden door Fontys Hogeschool Communicatie. Het is de enige opleiding die door FHC wordt verzorgd.

Zoals weergegeven zijn er twee afstudeerrichtingen: Communicatie Management en Communicatie Creatief. In deeltijd wordt alleen de managementrichting aangeboden. Het programma voor voltijd en deeltijd is inhoudelijk gelijk. Wel zijn er aanpassingen gedaan om het programma in deeltijd te kunnen uitvoeren en waar mogelijk de werkomgeving van de deeltijdstudent in te zetten voor onderwijsdoeleinden.

Vorige accreditatie

Het auditteam dat de audit uitvoerde in 2010 beoordeelde de opleiding Communicatie op alle onderdelen als goed of voldoende. Wel noemde het auditteam enkele concrete verbeterpunten, waarmee de opleiding aan de slag is gegaan.

Bevindingen auditteam 2010	Doorgevoerde verbetermaatregelen
Maak vernieuwing en innovatie binnen het vak in de keuze van literatuur beter zichtbaar	Het curriculum is de afgelopen jaren vernieuwd waarbij het kennisfundament is geactualiseerd en nieuwe onderwijsmodules zijn ontwikkeld (bv. Trending Topic).
Intensiveer de contacten tussen opleiding en werkveld, bijvoorbeeld in de vorm van docentenstages	De opleiding versterkt haar contacten door van het werken met echte praktijkvragen een van de leidende principes te maken in de programmering van het onderwijs. Ook versterkt de opleiding de contacten door in de onderwijsuitvoering werkvelddocenten in te zetten die hun werk voor FHC combineren met werken in de beroepspraktijk.

In onderhavige rapportage beschrijft het auditteam onder standaard 1, 2, 3 en 4 zijn bevindingen met betrekking tot de hierboven beschreven punten.

4. OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN

4.1. Beoogde eindkwalificaties

Standaard 1: De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat inhoud, niveau en oriëntatie betreft geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting NVAO: De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau (bachelor-master) en oriëntatie (hbo-wo) binnen het Nederlands kwalificatieraamwerk. Zij sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Bevindingen

Beoogde eindkwalificaties

De bacheloropleiding Communicatie van FHC hanteert voor beide specialisaties het door het Landelijk Overleg Communicatieopleidingen (LOCO) geformuleerde competentieprofiel. Dit competentieprofiel is afgestemd op de beroepscompetentieprofielen van Logeion, de beroepsvereniging voor communicatieprofessionals. De competenties volgen de stappen die een communicatieprofessional doorloopt bij de uitvoering van zijn werk; van (beleids)voorbereiding via (beleids)ontwikkeling naar (beleids)uitvoering. Het door het LOCO opgestelde competentieprofiel is in maart 2016 opnieuw – en ongewijzigd ten opzichte van 2010 - vastgesteld en bestaat uit vijf competenties, te weten:

- analyseren en onderzoeken
- ontwikkelen van en adviseren over communicatiebeleid
- plannen en organiseren
- creëren en realiseren
- representeren

Het competentieprofiel is gevalideerd door zowel de beroepsvereniging als door de werkveldcommissies van de bij het LOCO aangesloten hogescholen.

Profilering

De opleiding profileert zich in de basis aan de hand van twee specialisaties, namelijk Communicatie Management en Communicatie Creatief. Naar volle tevredenheid van de kring van Critical Connectors (vergelijkbaar met een werkveldadviesraad) hanteert de opleiding deze specialisaties al vele jaren. De specialisatie Creatief in het bijzonder sluit goed aan bij het profiel van de Eindhovense regio, dat wordt gekenmerkt door creativiteit, design, technologie en innovatie.

In samenspraak met de Critical Connectors heeft de opleiding vijf thematische perspectieven op het vak gedefinieerd: (i) Branding & Activatie, (ii) Reputatie & Relatie, (iii) Content & Creatie, (iv) Media en (v) Professioneel handelen. Deze thematische perspectieven zijn de uitwerking van de profilering van de opleiding. Afhankelijk van de gekozen specialisatie komen studenten in meer of mindere mate in aanraking met de vijf perspectieven en worden zij op een andere wijze toegeleid naar de opleidingscompetenties.

De keuze voor de twee specialisaties vormt voor de opleiding ook enigszins een dilemma, zo geeft zij aan. De specialisaties zijn een belangrijk en goed werkend marketinginstrument bij de werving van studenten. Studenten kiezen voor Fontys omdat ze pas na het eerste jaar hoeven te kiezen voor Management of Creatief. Aan de andere kant veronderstelt de scheiding tussen management en creatief dat management niet creatief kan zijn, en andersom.

Die veronderstelling is niet juist. Samen met het werkveld constateert de opleiding namelijk dat de drie traditionele pijlers van het vak communicatie – strategie, creatie en management – steeds meer naar elkaar toe groeien. Men wil denkende doeners met verbeeldingskracht opleiden. Daarom werkt de opleiding aan een curriculum dat zorgt voor een bepaalde mate van dynamiek tussen de twee specialisaties (zie verder Standaard 2). Het auditteam is positief over het feit dat de opleiding de twee specialisaties beter met elkaar wil laten 'communiceren'.

Oriëntatie en niveau

Fontys Hogeschool Communicatie heeft de vijf LOCO competenties uitgewerkt in prestatie-indicatoren. Dit heeft zij voor alle vijf de competenties gedaan op drie niveaus: propedeuseniveau (jaar 1), hoofdfaseniveau (jaar 2 en 3) en het eindfaseniveau (jaar 4).

De uitwerking van de competenties in prestatie-indicatoren laat zien dat een hoger niveau gepaard gaat met een grotere complexiteit en zelfstandigheid. Zo heeft de opleiding de competentie 'Ontwikkelen van en adviseren over communicatiebeleid' als volgt gedefinieerd voor de drie niveaus:

Jaar 1	De student moet advies kunnen geven over de inzet van middelen of te kiezen doelgroepen, of boodschap of concept. Hoe treedt de organisatie in de openbaarheid met inzet van middelen?
Jaar 2 en 3	De student moet advies kunnen geven bij meer complexe communicatievraagstukken over strategie, positionering en implementatie.
Jaar 4	De student moet advies kunnen geven met betrekking tot het strategisch communicatiebeleid van een (middelgrote tot grote) organisatie.

In het door het LOCO opgestelde document 'LOCO-competenties' is een koppeling gemaakt met de Dublin Descriptoren. Per competenties is inzichtelijk gemaakt op welke wijze deze is gekoppeld aan de Dublin Descriptoren. Ditzelfde is gedaan voor de HBO Kernkwalificaties.

Onderzoek

Aspecten van onderzoek doen en onderzoekend vermogen komen expliciet in de competenties en de prestatie-indicatoren tot uitdrukking. De competentie 'Analyseren en onderzoeken' is hiervan het beste voorbeeld. Studenten leren in eerste instantie welke soorten onderzoeken er bestaan en hoe deze uitgevoerd moeten worden. Daarnaast leren ze welk soort onderzoek het beste past bij een bepaalde vraag. En uiteindelijk moeten de studenten zelf een compleet onderzoek kunnen uitvoeren en evalueren. Het auditteam is van oordeel, dat het (leren) doen van onderzoek en het ontwikkelen van onderzoekend vermogen duidelijk verankerd is in (de uitwerking van) de competenties.

Internationalisering

De werkgroep die het landelijke competentieprofiel heeft opgesteld, schrijft dat bij het opstellen van het profiel internationalisering is beschouwd als een 'gegeven'. Alle competenties zijn toepasbaar in een internationale context. Het is aan de opleidingen zelf, zo staat in het landelijke competentieprofiel van het LOCO, om te bepalen in hoeverre zij de competenties willen toepassen in een internationale context.

Bij het bestuderen van de prestatie-indicatoren van de opleiding Communicatie van FHC kwam het auditteam niet nadrukkelijk een internationaal of intercultureel aspect tegen. Dit betekent dat de eindkwalificaties en prestatie-indicatoren niet direct borgen dat alle studenten een internationale oriëntatie meekrijgen, terwijl de opleiding in haar 'Vision document FHC Internationalisation' schrijft dat internationalisering voor elke student relevant is. Het auditteam ziet overigens dat de opleiding in haar curriculum zeker wel aandacht besteedt aan internationalisering (zie Standaard 2). Het auditteam raadt de opleiding aan om het belang dat zij hecht aan internationalisering concreet te maken en vast te leggen in de eindkwalificaties, zoals beoogd in het Vision Document FHC Internationalisation.

Daartoe is het verstandig om te onderzoeken welke rol internationalisering speelt in het (regionale) werkveld en welke rol de opleiding hierin voor zichzelf ziet weggelegd. Vervolgens kan de opleiding bepalen wat dit betekent voor de competenties van een communicatieprofessional.

Het auditteam vindt het overigens ook goed om te zien dat de opleiding een benchmark heeft uitgevoerd en haar eindkwalificatie heeft vergeleken met die van de opleiding Communicatiemanagement van Arteveldehogeschool Gent en met de competenties genoemd in het Ecopsi rapport 2013. De conclusie die de opleiding uit deze vergelijkingen haalt, is dat de eigen competenties in grote mate overeenkomen met de competenties van buitenlandse Communicatie-opleidingen.

Weging en Oordeel

De opleiding hanteert het door het LOCO opgestelde, en breed gevalideerde competentieprofiel, dat duidelijk is gelinkt aan de Dublin Descriptoren. De opleiding kent een duidelijke profilering, die door de buitenwereld wordt herkend en die is uitgewerkt aan de hand van thematische perspectieven.

Anders dan in het programma, komt het belang dat de opleiding hecht aan internationalisering, nog niet of nauwelijks tot uitdrukking in de opleidingscompetenties. Daarentegen is in de competenties wel nadrukkelijk aandacht voor de ontwikkeling van onderzoekend vermogen.

Met inachtneming van de aanbeveling op het gebied van internationalisering, en verder overwegend dat de opleidingscompetenties zijn gebaseerd op landelijk vastgestelde en gevalideerde beroepscompetentieprofielen, een duidelijke focus op onderzoek laten zien en in de uitwerking een duidelijke profilering vertonen, komt het auditteam voor Standaard 1 tot het oordeel 'goed'.

4.2. Onderwijsleeromgeving

Standaard 2: Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting NVAO: De inhoud en vormgeving van het programma stellen de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

Bevindingen

Instroom

Om toegelaten te worden tot één van de beide specialisaties is een havo-, vwo- of mbo-4-diploma vereist. Havo-scholieren met het profiel Cultuur & Maatschappij moeten tevens Wiskunde A of Wiskunde B hebben. Hebben zij dit niet, dan is toelating mogelijk na het behalen van een wiskundetoets.

Iedere student die zich aanmeldt voor de opleiding, ontvangt een uitnodiging voor een online studiekeuzecheck. De uitkomst van de studiekeuzecheck is vervolgens onderwerp van een gesprek dat de aankomende student voert met een studieloopbaanbegeleider van de opleiding. Het gesprek gaat onder andere over de vraag waarom de student voor deze opleiding kiest. Het auditteam stelt vast dat de opleiding de 'screening' van studenten serieus neemt en de studenten helpt bij het maken van een passende studiekeuze.

Programma

Koppeling competenties – programma

De opleiding heeft de LOCO-competenties uitgewerkt in prestatie-indicatoren voor de drie opleidingsniveaus. Er is een zogenaamd KLOTS-schema⁹ opgesteld dat de samenhang tussen de competenties, leerdoelen, vakken, toetsen en studiepunten weergeeft. Het schema maakt duidelijk dat alle competenties in verschillende fasen van de opleiding aan bod komen, waardoor studenten in de gelegenheid worden gesteld om de competenties op de opéénvolgende niveaus te ontwikkelen.

Opzet en inhoud van het programma

De opleiding kent een programma dat is opgebouwd uit acht semesters, die elk 30 EC omvatten. De major bestaat uit 210 EC en de minor heeft een omvang van 30 EC.

In samenspraak met de Critical Connectors heeft de opleiding vijf thematische perspectieven op het vak gedefinieerd: (i) Branding & Activatie, (ii) Reputatie & Relatie, (iii) Content & Creatie, (iv) Media en (v) Professioneel handelen. Het auditteam herkent in deze thematische perspectieven de breedte van het communicatievak en de veelzijdigheid van het takenpakket van de communicatieprofessional. Op basis van deze perspectieven heeft de opleiding haar curriculum geprogrammeerd en gestructureerd.

Alle studenten die kiezen voor de opleiding Communicatie van FHC volgen in het eerste jaar hetzelfde programma. Het eerste jaar is opgebouwd uit vier leerarrangementen van elk 15 EC. Deze 15 EC zijn vervolgens steeds weer gelijkmatig verdeeld over een Kennis-, Praktijk- en Vaardigheidslijn. De leerarrangementen worden alle gekenmerkt door één van de thematische perspectieven.

⁹ KLOTS-schema: een schema dat door Fontys-opleidingen wordt gebruikt om de koppeling tussen Kwalificaties – Leerdoelen – Onderwijseenheden – Toetsing – Studiepunten inzichtelijk te maken.

Zo is het thematisch perspectief van het vierde leerarrangement Content & Creatie. Tijdens deze periode moeten studenten o.a. een eigen blog starten waarvoor ze zelf de content moeten schrijven en beeldmateriaal moeten maken.

In het tweede studiejaar gaan de studenten uit elkaar en volgen zij het programma dat hoort bij de door hen gekozen specialisatie. Dit betekent dat ze het derde en vierde semester leerarrangementen volgen die zijn toegespitst op de specialisatie en gerelateerd zijn aan één of meerdere thematische perspectieven. Het vierde semester lopen studenten een beroepsopleidende stage (30 EC), die aansluit bij de door hen gekozen specialisatie en bovendien past bij de persoonlijke profilering die de student wil ontwikkelen.

In het oude curriculum waren de specialisaties Creatief en Management vanaf het eerste tot het laatste jaar van elkaar gescheiden. De opleiding heeft ervoor gekozen om in het nieuwe curriculum het tweede jaar te gebruiken voor de specialisatie. In jaar drie komen de Creatief- en Management-studenten weer bij elkaar. Hier kiest de opleiding voor omdat de twee groepen studenten, die in grote mate van elkaar verschillen, op deze manier van elkaar kunnen leren en elkaars 'taal' leren spreken. Het auditteam herkent de behoefte aan creatieven die op strategisch niveau mee kunnen praten en strategen die goed met creatieven kunnen sparren, en vindt de keuze van de opleiding weloverwogen en passend. Niettemin zijn er enkele studenten die niet helemaal tevreden zijn met de opzet, omdat zij door de samenvoeging in jaar drie min of meer een (half) jaar uit hun specialisatie worden gehaald. Het auditteam raadt de opleiding aan om hierover met studenten in gesprek te gaan om ervoor te zorgen dat zij gehoord worden en wellicht samen tot een andere oplossing te komen.

Het derde jaar is flexibel in opzet, wat betekent dat de studenten zelf kunnen bepalen of ze de minor in het vijfde of zesde semester inplannen. Naast de minor bestaat het derde jaar uit twee blokken van 10 weken. Eén blok gaat over strategie, onderzoek en adviesvaardigheden. Alle thematische perspectieven komen in dit blok samen. Het andere blok biedt studenten de mogelijkheid om twee keuzemodules¹⁰ te volgen. Daarnaast wordt ook tijdens dit blok aandacht besteed aan adviesvaardigheden en ethiek.

De opleiding is zelf betrokken bij de uitvoering van twee minoren. Dit zijn de minor Ambitie in Communicatie, waarin ook de lector Thought Leadership in a Society of Change een module verzorgt, en de minor Fontys Future Media Lab, die samen met een aantal andere Fontys hogescholen wordt verzorgd.

Tijdens het zevende semester voeren de studenten, als medewerkers van het FHC adviesbureau Grof Geschut, een aantal teamopdrachten uit. Daarnaast moeten de studenten de module Trending Topic volgen. Gedurende het laatste jaar werken de studenten tevens aan het onderdeel persoonlijke positionering (2 EC). En het achtste en laatste semester bestaat uit een grote individuele opdracht (28 EC).

Het programma van de voltijd- en deeltijdvariant (Management) zijn in grote mate hetzelfde. De deeltijdstudenten werken met grotere praktijkopdrachten die ze bij voorkeur in de eigen beroepspraktijk uitvoeren. Een student die geen relevante baan heeft, krijgt extra opdrachten. De opleiding werkt, in het kader van het project Toekomstig Economisch Deeltijd Onderwijs, aan de ontwikkeling van een nieuw deeltijdprogramma waarin men gaat werken met blokken met eigen leeruitkomsten waarmee een individueel onderwijsprogramma kan worden samengesteld.

¹⁰ Keuzemodules: A. Change Agent, B. In Game, C. In Business, D. School's Out en E. StoryFlow.

Samenhang van het programma

Op een aantal manieren zorgt de opleiding voor samenhang in het programma. Zo moeten studenten de drie opeenvolgende niveaus van de opleidingscompetenties gaan beheersen; van propedeuseniveau en hoofdfaseniveau naar het eindfaseniveau. Een hoger niveau gaat gepaard met meer zelfstandigheid en een grotere complexiteit. Dit blijkt onder andere uit de opdrachten die de studenten tijdens de verschillende fasen van de opleiding moeten uitvoeren.

Binnen de leerarrangementen zorgt de opleiding voor samenhang door aan ieder arrangement een thematisch perspectief te koppelen. De kennis-, praktijk- en vaardigheidsmodules staan in het teken van het betreffende thematische perspectief en zijn ondersteunend aan elkaar. In de praktijkmodules vindt integratie, problematisering en verdieping plaats met als inzet het geleerde in de kennis- en vaardigheidsmodules.

De leidende thematische perspectieven binnen de specialisatie Management zijn Reputatie & Relatie en Branding & Activatie. Binnen de specialisatie Creatief zijn juist de perspectieven Media en Content & Creatie leidend. De andere inhoudelijke perspectieven zijn ondersteunend. Het thematisch perspectief Professioneel handelen komt in elke module aan de orde, bijvoorbeeld in de praktijkmodules en bij Adviesvaardigheid.

Het auditteam is van oordeel dat de opleiding goed heeft nagedacht over de opbouw van het programma en erin slaagt om een samenhangend programma samen te stellen, dat de studenten bovendien ruimte biedt om zich te ontwikkelen tot de communicatieprofessional van hun keuze.

Didactiek

In het FHC Kerndocument 2015-2020 heeft FHC onder andere haar onderwijsvisie en haar ambities vastgelegd. Zoals al eerder genoemd, wil FHC denkende doeners met verbeeldingskracht opleiden. FHC ziet de communicatieprofessional als de verbinder die veranderingen mee gestalte kan geven door het verbeelden van nieuwe realiteiten en het verbinden van mensen. De ambitie van FHC is daarnaast om de school een learning community te laten zijn waar kennis en ervaringen met elkaar en ook met andere partners in het netwerk worden gedeeld om te blijven leren en te blijven verbeteren.

Voor de realisatie van haar visie en ambities hanteert de opleiding een (sociaal) constructivistische en connectivistische didactiek, waarbij zij o.a. belang hecht aan de interactie tussen studenten, docenten en het werkveld. Het auditteam heeft mooie voorbeelden gezien, waarin deze didactische benadering duidelijk tot uitdrukking komt. Zo noemt het auditteam de module Trending Topic waarvoor studenten een actuele en relevante ontwikkeling in het vakgebied van professionele communicatie moeten onderzoeken. Dit onderzoek levert niet alleen een paper op. De studenten moeten ook een offline kennisdeelsessie organiseren voor studenten, docenten en eventueel het werkveld. Daarnaast moeten zij hun verworven kennis ook online delen met een groter publiek en de paper omvormen naar een beroepsproduct dat geschikt is voor kennisdeling. Het auditteam vindt dit een mooie en aansprekende manier om van elkaar te leren en tevens te werken aan de opbouw van een eigen specialisme en netwerk. Het auditteam vindt het ook goed te horen dat de opleiding studenten meegeeft dat fouten maken niet erg is, mits je er maar iets van leert. Hiermee schept de opleiding een voorwaarde voor het ontstaan van een lerende gemeenschap waarin innovaties tot stand kunnen komen.

Oriëntatie op de beroepspraktijk

Eveneens voortvloeiend uit de FHC onderwijsvisie luidt één van de beleidsregels over didactiek: "Onze praktijkopdrachten richten zich op het in samenwerking met elkaar ontwikkelen van handelingsstrategieën en beroepsproducten aan de hand van venijnige vraagstukken die aangedragen worden door opdrachtgevers uit de praktijk". Het auditteam constateert dat de opleiding deze beleidsregel ook in praktijk toepast. Vanaf jaar 1 werken studenten aan uit de praktijk ontleende opdrachten, zoals aan het maken van een campagne in opdracht van een echt reclamebureau.

In jaar 3 komen de studenten op een bijzondere manier in contact met de beroepspraktijk. Zij moeten zelf actief op zoek naar resultaatontvangers voor wie hun praktijkonderzoek en hun uitwerking van een strategische communicatiebenadering interessant kunnen zijn. Het auditteam vindt dit een heel mooi concept, dat bovendien duidelijk maakt dat de opleiding werk maakt van de realisatie van een learning community waar ook het werkveld steeds sterker bij betrokken raakt.

Naast de opdrachten uit de leerarrangementen lopen de studenten stage in de beroepspraktijk, werken zij voor het FHC adviesbureau Grof Geschut, vindt de individuele afstudeeropdracht plaats bij een bedrijf en worden er gastcolleges georganiseerd.

Onderzoeksvaardigheden

Het auditteam stelt vast dat studenten tijdens de praktijkopdrachten met regelmaat onderzoek moeten uitvoeren om te komen tot een beroepsproduct. Ondersteunend hieraan zijn er de vaardigheidsmodules waarin studenten leren om kwalitatief en kwantitatief onderzoek uit te voeren. In het derde jaar volgen alle studenten het blok Strategie en onderzoek en in het vierde jaar moeten de studenten voor zowel de teamopdrachten, als Trending Topic en de individuele afstudeeropdracht onderzoek inzetten om te komen tot een onderbouwd advies-/beroepsproduct.

Waar het gaat om onderzoek heeft de opleiding een stevige ambitie. Zij streeft ernaar dat de FHC-communicatieprofessional vanuit een onderzoekende houding kan bijdragen aan innovatie en vernieuwing binnen het werkveld. Hiertoe zet de opleiding niet alleen in op het goed kunnen uitvoeren van onderzoek, maar ook op het ontwikkelen van kritisch denkvermogen. Het auditteam vindt het goed te horen dat de opleiding hier de komende jaren meer aandacht aan wil gaan besteden. Daarnaast is de opleiding voornemens om meer aandacht te besteden aan experimentele onderzoeksmethoden, zoals etnografisch onderzoek en contentanalyses.

Het auditteam wil verder een compliment maken voor de manier waarop het lectoraat Thought Leadership in a Society of Change aansluit bij de opleiding. Het lectoraat doet onder meer onderzoek naar nieuwe businessmodellen en de rol van communicatie daarin. FHC laat hiermee zien dat het vooruitstrevend durft te zijn en ook via deze weg zoekt naar innovatie. Studenten worden betrokken bij onderzoeken van het lectoraat, onder andere via Trending Topic en de minor Ambitie in Communicatie.

Internationalisering

De opleiding vindt internationalisering voor alle studenten relevant, ongeacht of zij ervoor kiezen om tijdens hun studie naar het buitenland te gaan voor een minor, stage of afstuderen. Om ervoor te zorgen dat alle studenten kunnen werken in een internationale en/of interculturele context heeft de opleiding gezorgd voor een aantal projecten met een internationale en/of interculturele dimensie. Een mooi voorbeeld vindt het auditteam de opdracht voor DELA. Studenten moeten voor uitvaartverzorger DELA een communicatie-aanpak ontwikkelen gericht op een specifieke gemeenschap in Nederland, zoals de Joodse, Islamitische, Hindoeïstische of Caribische gemeenschap. Het auditteam vindt dit een mooie opdracht, omdat studenten hierdoor dicht bij huis toch in aanraking komen met verschillende culturen, deze beter leren kennen en leren werken met en voor verschillende doelgroepen. De opdracht wordt ondersteund door de vaardigheidsmodule 'Interculturele communicatie' waarin studenten leren over communicatieverschillen tussen culturen.

Studenten worden geschoold in Engelse taalbeheersing. Zij kunnen ervoor kiezen deel te nemen aan het internationale afstudeerteam, waarbij zij zowel de teamopdrachten, de trending topics als de individuele opdracht in het Engels te schrijven.

Studenten kunnen, afhankelijk van de door hen geselecteerde keuzemodules, deelnemen aan uitwisselingsprogramma's met instituten in onder andere Zagreb, Boedapest en in Spanje. Verder wordt de minor Ambitie in Communicatie vanaf februari 2017 ook in het Engels aangeboden, waardoor buitenlandse studenten kunnen participeren. Daarnaast werkt FHC aan een Engelstalige opleidingsvariant gericht op internationale en interculturele vraagstukken van bedrijven uit de regio. Dit biedt FHC vanaf studiejaar 2017-2018 de gelegenheid om buitenlandse studenten te laten instromen in deze opleidingsvariant.

Al met al stelt het auditteam vast dat de opleiding op verschillende manier aandacht besteedt aan de ontwikkeling van een internationale oriëntatie van haar studenten en werkt aan verdere intensivering van de internationale dimensie. Het auditteam juicht deze ontwikkelingen toe.

Docenten

FHC beschikt over een docentenkorps dat gekwalificeerd is voor de uitvoering van het onderwijsprogramma. Het overgrote deel heeft een masteropleiding afgerond en een enkeling heeft zijn PhD behaald. FHC stuurt er bij de aanname van docenten op dat zij recente ervaring hebben in het werkveld. Bovendien kent de opleiding een flexibele schil, bestaande uit docenten die tevens in het werkveld van communicatie actief zijn.

Studenten zijn over het algemeen tevreden over de kwaliteit van hun docenten. De docenten zijn enthousiast en geïnteresseerd. Niet alleen in de lessen maar ook daarbuiten, zo vertellen de studenten. Verder weten de docenten waar ze over praten en brengen zij cases uit hun werk mee naar de opleiding. Ook besteden ze aandacht aan actuele onderwerpen, zoals de gevolgen van 'de sjoemelsoftware-affaire' voor Volkswagen en het faillissement van V&D.

Op verschillende manieren werken de docenten aan hun eigen professionalisering, zo stelt het auditteam vast. Een aantal volgt een masteropleiding en één docent is bezig met een PhD-traject. Deze opleidingstrajecten leveren vrijwel altijd een bijdrage aan de inhoud van het curriculum of aan de kwaliteit van het onderwijs. Verder zijn er in groepsverband een aantal professionaliseringstrajecten. Zo heeft een groep van ongeveer 15 docenten het afgelopen jaar de training Medior Kwalificatie Onderwijs gevolgd. Ook worden er kalibreersessies georganiseerd. Dit gebeurt niet alleen binnen de eigen opleiding, maar ook samen met de communicatieopleidingen van FEHT en FACI. Het aan de opleiding verbonden lectoraat Thought Leadership in a Society of Change zorgt eveneens voor kennisdeling en professionalisering.

In aansluiting op de ambitie van FHC om een lerende gemeenschap te creëren waarin docenten 'lerenden onder lerenden' zijn, heeft men ervoor gekozen om de organisatiestructuur de komende tijd aan te passen. Ten tijde van de audit werden voorbereidingen getroffen om te gaan werken met flexibele leerteams, die de professionalisering van docenten en hun eigen verantwoordelijkheid op dat gebied stimuleren. De bedoeling is dat docenten thema's aandragen, waar omheen leerteams worden gevormd waarvoor men zich kan aanmelden. Te denken valt aan thema's als nieuwe didactische vormen, activeren van studenten, internationalisering en vluchtelingenproblematiek. Ook studenten en het werkveld zullen betrokken worden bij de leerteams, die onderzoek gaan doen naar het betreffende thema. Het auditteam vindt het concept van leerteams zeer interessant.

Voorzieningen

FHC is gevestigd op de locatie Rachelsmolen in Eindhoven. Zij heeft daar een eigen studielandschap ingericht, dat het centrum van de opleiding vormt. In het studielandschap zitten studenten en docenten door elkaar heen, waardoor de interactie wordt vergroot. Het auditteam vindt dit een mooi principe en verneemt van studenten dat de drempel om op een docent af te stappen hierdoor heel laag is. Naast het studielandschap, zijn er voor docenten en studenten ook voldoende werkplekken waar het minder rumoerig is en zij zich beter kunnen concentreren. FHC beschikt verder over projectruimtes, een mediatheek en toereikende audiovisuele voorzieningen.

De opleiding maakt gebruik van een relatief nieuwe digitale omgeving voor de informatievoorziening, waar zij min of meer als 'proefkonijn' mee begonnen is. Modulehandleidingen, roosters, etc. staan op deze zogenoemde digitale campus. Een enkele student is niet helemaal tevreden over de vindbaarheid van het lesmateriaal. De opleiding heeft hier aandacht voor en traint docenten om goed met de digitale campus overweg te kunnen. Andere functionaliteiten in de digitale campus zijn het reserveren van samenwerkruimtes, het indienen van een verzoek bij de examencommissie en de kennisbankapplicatie met artikelen.

Studieloopbaanbegeleiding

Omdat studenten kritisch waren over de studiebegeleiding, is de opleiding in 2015-2016 gestart met nieuw SLB-beleid voor eerstejaarsstudenten. Het nieuwe beleid heeft als uitgangspunt dat studieloopbaanbegeleiding dient ter stimulering van het ontdekken en ontwikkelen van de talenten van een student. De resultaten van de studiekeuzecheck dienen als startpunt van de begeleiding. In het eerste jaar wordt iedere student gekoppeld aan een SLB'er. Tijdens individuele gesprekken en groepsgesprekken helpt de begeleider de student bij het doorlopen van zijn studie en het maken van passende keuzes. Gedurende de studie neemt de mate van begeleiding af en wordt het steeds meer de verantwoordelijkheid van de student om, indien gewenst, ondersteuning van zijn SLB'er in te roepen. Het auditteam vindt het goed om te horen dat de opleiding signaleringsbijeenkomsten organiseert, waarin docenten en SLB'ers de voortgang van de studenten bespreken.

Weging en Oordeel

De opleiding zorgt voor een samenhangend onderwijsprogramma, dat toewerkt naar de beheersing van de competenties op hbo-bachelorniveau. Er wordt in voldoende mate aandacht besteed aan onderzoek en internationalisering. Ook de oriëntatie op de beroepspraktijk is gegarandeerd door opdrachten uit het werkveld en door de stages die studenten moeten lopen. De samenkomst van Management- en Creatief-studenten in het derde jaar is mooi. Het auditteam is onder de indruk van de wijze waarop de opleiding werkt aan het creëren van een learning community, waar ook het werkveld onderdeel van uitmaakt. Het docententeam is gekwalificeerd en is toegerust om het onderwijsprogramma te verzorgen. De materiële voorzieningen zijn op orde. De toegankelijkheid van de digitale omgeving vraagt enige aandacht.

De bevindingen met betrekking tot Standaard 2 zijn positief. Het auditteam vindt de opleiding voor wat betreft haar onderwijsleeromgeving boven de basiskwaliteit uitsteken. Dit maakt dat het auditteam voor deze standaard uitkomt op het oordeel 'goed'.

4.3. Toetsing

Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing

Toelichting NVAO: De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk. De examencommissie van de opleiding borgt de kwaliteit van de tentaminering en examinering.

Bevindingen

Systeem van toetsen en beoordelen

In het FHC Kerndocument 2015-2020 heeft de opleiding haar onderwijsvisie, didactiek en toetsing beschreven en ook de samenhang hiertussen inzichtelijk gemaakt. De opleiding heeft een zestal beleidsregels opgesteld voor de toetsing. Voorbeelden hiervan zijn: 'toetsing wordt ingezet als middel om effectieve feedback te geven' en 'toetsing is gemixt en samenhangend om tot competentiebeoordeling te kunnen komen'. De beleidsregels zijn door de opleiding vertaald in uitvoeringsregels, die een goede basis vormen voor de daadwerkelijke toetsing.

De opleiding wil haar studenten de ruimte bieden om te experimenteren. Hier heeft zij in haar toetsing aandacht voor. Zo maakt de opleiding niet alleen gebruik van summatieve toetsing, maar is formatieve toetsing ook heel belangrijk om het leerproces en de ontwikkeling van de student te stimuleren zonder hem daar direct op af te rekenen. De opleiding hanteert verder een mix aan toetsvormen, die voor een belangrijk deel de praktijk nabootsen of in de praktijk plaatsvinden. Dit past bij het competentiegerichte onderwijs dat de opleiding voorstaat, zo stelt het auditteam vast.

Het auditteam heeft enkele toetsen, rubrics en beoordelingen bekeken en is van oordeel dat de toetsen goed in elkaar zitten, gerelateerd zijn aan de competenties, het juiste niveau representeren en goed de thematische perspectieven weerspiegelen. Een aandachtspunt is de weging van de verschillende onderdelen in een rubric om tot een eindcijfer te komen. De rubrics beschrijven duidelijk wanneer iets goed, voldoende of onvoldoende is. Niet altijd is echter duidelijk in hoeverre een voldoende een 6 of een 7.5 oplevert en hoe daarmee het eindcijfer tot stand komt.

Afstuderen

Ook uit de wijze waarop het afstuderen is opgebouwd, blijkt de variatie aan toetsvormen die de opleiding inzet. Het afstuderen beslaat het volledige vierde jaar en bestaat uit een aantal teamopdrachten (20 EC) die worden uitgevoerd bij adviesbureau Grof Geschut. Daarnaast verdiept elke student zich in een actuele ontwikkeling voor het onderdeel Trending Topic (10 EC), waarvoor hij niet alleen een beroepsproduct en reflectieverslag schrijft maar wat hij tevens on- en offline deelt met relevante geïnteresseerden uit onderwijs en werkveld. Verder voert de student een individuele opdracht (28 EC) uit bij een bedrijf die resulteert in een onderzoeksrapport en eventueel een (advies)product.

Het afstudeerwerk wordt beoordeeld door twee examinatoren. De opleiding hanteert een strikte scheiding tussen begeleiden en beoordelen. De ontwikkeling van de student, die door de scheiding tussen begeleiding en beoordeling niet wordt meegewogen in de beoordeling, wordt apart beoordeeld op basis van het onderdeel persoonlijke positionering. Het auditteam kan zich goed vinden in deze weloverwogen keuze.

Borging validiteit, betrouwbaarheid en transparantie

In de KLOTS-schema's van de verschillende leerjaren staat weergegeven welke toetsvorm er per vak wordt gehanteerd en welke waardering in EC's het behalen van de toets oplevert. Op verschillende manieren zorgt de opleiding ervoor dat de toetsen betrouwbaar, valide en transparant zijn.

Dit doet zij onder andere op de volgende wijzen:

- De Onderwijs- en Examenregeling beschrijft welke normen, regels en procedures er gelden ten aanzien van toetsing en examinering.
- In de studiehandleidingen staat vermeld wat de leerdoelen van een cursus zijn en op welke wijze deze leerdoelen worden getoetst. De studiehandleidingen zijn voor studenten toegankelijk.
- De opleiding werkt sinds 2014-2015 aan de ontwikkeling van rubrics. Voor kennistoetsen werkt zij met rubrics, die inzichtelijk maken welk item aan welk kennisdomein gekoppeld is en op welk niveau de kennis wordt bevraagd (volgens taxonomie van Bloom). Voor praktijk- en vaardigheidstoetsen maakt de opleiding in een rubric inzichtelijk welke beoordelingscriteria zij hanteert.
- Er wordt gebruik gemaakt van een mix aan toetsvormen. De opleiding heeft inzichtelijk gemaakt welk type toetsing past bij welk type onderwijseenheid. Zo worden kennismodules getoetst middels meerkeuzetoetsen en essays, terwijl praktijkmodules worden getoetst aan de hand van beroepsproducten, verslagen, rapportages of presentaties.
- Toetsen worden opgesteld door vakdocenten en gecontroleerd door toetsdeskundigen.
- De ontwikkeling van kennistoetsen (semester 1 t/m 3) gebeurt op basis van het vierogenprincipe. Dit betekent dat er minimaal twee docenten betrokken zijn bij de toetsontwikkeling.
- De opleiding organiseert kalibreersessies voor docenten om de intersubjectiviteit te vergroten.
- Bij alle mondelinge toetsen worden twee beoordelaars ingezet. Ditzelfde geldt voor het afstuderen, waarbij bovendien de begeleidende docent niet als beoordelaar optreedt.
- Veel opdrachten worden in groepsverband uitgevoerd. Om meeliftgedrag te voorkomen en individuele ontwikkeling te monitoren, vindt er bij groepsopdrachten altijd ook een individuele beoordeling plaats. Dit gebeurt o.a. door middel van peer assessment en 360 graden evaluaties, functioneringsgesprekken en formatieve en summatieve feedback door tutores op basis van observatie en evaluatie.

Examen- en toetscommissie

De opleiding Communicatie van FHC heeft een examencommissie en een zogenoemde CuDiTo-commissie. CuDiTo is een acroniem voor curriculum, didactiek en toetsing; drie belangrijke aspecten van het onderwijs, die in de visie van de opleiding onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. Daarom heeft de opleiding ervoor gekozen om deze in één commissie onder te brengen. De commissie is onderdeel van de lijn en zorgt er onder andere voor dat er een goed toetsprogramma ligt, dat aansluit bij de inhoud van het curriculum en past bij de gehanteerde didactiek. Twee commissieleden en een toetsdeskundige uit de CuDiTo-commissie zijn verantwoordelijk voor het controleren en vaststellen van alle toetsen. De examencommissie wijst de examinatoren aan. De CuDiTo-leden en de teamleiders bepalen vervolgens wie van hen de toetsen maken en de opdrachten bepalen. De CuDiTo-leden analyseren toetsresultaten, organiseren kalibreersessies en verzorgen workshops voor docenten over toetsing. De CuDiTo-commissie heeft regelmatig overleg met de examencommissie, evenals met het managementteam. Het auditteam is van oordeel dat de commissie een stevige positie inneemt en een belangrijke rol speelt in de realisatie van goede toetsen.

Naast het regelen van procesmatige zaken, zoals het vaststellen van het OER en het afhandelen van studentverzoeken, houdt de examencommissie ook zicht op het eindniveau van afstudeerders. Dit doet zij op verschillende manieren. Zo zijn de leden van de examencommissie zelf actief als examinerator in de afstudeerfase en nemen zij tevens deel aan verschillende vormen van collegiaal overleg, zoals kalibreersessies, periode-evaluaties en signaleringsbijeenkomsten. Zaken die opvallen en aandacht behoeven, worden door de commissieleden geagendeerd in de vergaderingen van de examencommissie.

Verder heeft de examencommissie structureel overleg met het MT en met de CuDiTo-commissie over onder andere de kwaliteit en de borging van het eindniveau.

Ook van toegevoegde waarde voor het vormen van een eigenstandig oordeel over het eindniveau zijn de samenwerking met de examencommissies van de andere twee communicatie-opleidingen van Fontys, het participeren in peer reviews van alle communicatieopleidingen van Fontys en de aanwezigheid van een extern lid in de commissie.

Een ander borgingsmechanisme is de aanstelling van examinatoren door de examencommissie. Dit deed zij al enige jaren voor de examinatoren in het vierde jaar (afstuderen) en doet zij sinds dit studiejaar nu ook voor de examinatoren in jaar 1 t/m 3, zo stelt het auditteam vast.

Om de borging van het eindniveau nog verder te verstevigen, heeft de examencommissie het voorstel gedaan om een werkgroep Borging Afstudeerjaar in te stellen. Deze commissie zal gaan bestaan uit twee CuDiTo-leden, de coördinator Afstuderen en een (per onderwijseenheid wisselende) examiner uit het afstudeerjaar, onder voorzitterschap van een lid van de examencommissie.

Het auditteam komt tot de conclusie dat de examencommissie door deze verschillende mechanismen goed zicht heeft op het eindniveau van de afstudeerders. Het auditteam raadt de examencommissie wel aan een passage in haar jaarverslag op te nemen waarin zij het eigenstandig oordeel over het eindniveau vastlegt.

Weging en Oordeel

De opleiding beschikt over een doordacht toetssysteem dat aansluit op de opleidingscompetenties en de didactiek van de opleiding. Er zijn verschillende mechanismen ingebouwd om valide, transparante en betrouwbare toetsing te waarborgen. De CuDiTo-commissie speelt een belangrijke rol in het kader van de toetsconstructie. De examencommissie voert haar taken naar behoren uit en heeft zicht op het eindniveau van de afstudeerders. Hiermee komt het auditteam voor Standaard 3 uit op het oordeel 'goed'.

4.4. Gerealiseerde eindkwalificaties

Standaard 4: De opleiding toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting NVAO: Het gerealiseerde niveau blijkt uit de resultaten van tussentijdse en afsluitende toetsen, de eindwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren.

Bevindingen

Wijze waarop afgestudeerden in de praktijk functioneren

De werkveldvertegenwoordigers en alumni waarmee het auditteam sprak, zijn goed te spreken over de kwaliteit van de afgestudeerden. Zij zijn blij met de huidige ontwikkeling waarin Management en Creatief meer met elkaar samenwerken, omdat hierdoor hybride medewerkers worden opgeleid die hun weg weten te vinden in de wereld van communicatie. Het werkveld merkt op dat studenten in scenario's kunnen denken als een opdracht niet loopt als van tevoren was bedacht. Zij nemen zelf de regie, zijn mondig en komen met voorstellen. Die proactieve houding wordt ook door het auditteam gewaardeerd.

De leden van de kring van Critical Connectors (voorheen Raad van Advies), waarvan het auditteam enkelen sprak, zijn ook aanwezig bij Persoonlijke Positioneringsgesprekken die studenten in het kader van het afstuderen moeten voeren. De Critical Connectors geven aan dat zij zichzelf bij een dergelijk gesprek de vraag stellen of zij de betreffende persoon zouden aannemen. Ze merken dat er grote verschillen zitten tussen de studenten. Niettemin zijn ze van mening dat alle studenten een aantal sterke punten hebben, die zij dankzij de persoonlijke positionering ook zelf weten te benoemen, en die in verschillende markten het beste tot hun recht komen (bv. overheid, marketingbureau of internetbedrijf). De alumni geven hetzelfde beeld af en zijn van mening dat de opleiding hen op adequate wijze heeft klaargestoomd voor de beroepspraktijk.

Eigen oordeel auditteam gerealiseerd niveau

Het auditteam heeft van 15 studenten, afgestudeerd in 2014-2015 en 2015-2016, de scripties (inclusief ingevulde beoordelingsformulieren) beoordeeld. Van drie van deze studenten heeft het auditteam ook de andere eindwerken bestudeerd die deel uitmaken van het afstuderen. De selectie van de afstudeerwerken is bepaald aan de hand van een gestratificeerde selectie van Management-, Creatief- en deeltijdstudenten met een spreiding in de beoordelingen, zoals door de examinatoren gegeven. De selectie is gemaakt door het auditteam op basis van een overzicht van de opleiding, waarin alle afstudeerwerken van de afgelopen twee jaar zijn opgenomen. Een overzicht van de bekeken afstudeerwerken is opgenomen in Bijlage III.

Het auditteam is van oordeel dat de afstudeerwerken alle minimaal voldoen aan de basiskwaliteit die van een hbo-bachelorstudent bij het afstuderen verwacht mag worden. Het onderzoek is van een behoorlijk niveau. Het adviesgedeelte daarentegen, is veel minder uitgewerkt en oppervlakkiger. Dit is zonde, zo is het auditteam van mening, want het is juist het adviesgedeelte dat het meest interessant is voor de opdrachtgever. Dezelfde constatering gaat overigens op voor de bestudeerde teamopdrachten.

Het taalniveau is wat het auditteam betreft ook een punt van aandacht. Bij het beoordelen van de eindwerken kwam het auditteam enkele scripties tegen waarin een aanzienlijk aantal taalfouten staat. Het beoordelingsformulier bevat echter geen duidelijke normering voor taalgebruik en spelling. Het auditteam vindt een goede taalbeheersing van groot belang voor een communicatieprofessional. Wat hem betreft is het dan ook een gemis dat hier geen duidelijke criteria voor zijn. Het auditteam geeft de opleiding in overweging om het belang van correct taalgebruik in het beoordelingsformulier tot uitdrukking te brengen.

Het auditteam ziet overigens dat de opleiding recent een duidelijke verbetering heeft doorgevoerd in het beoordelingsformulier. Het huidige formulier bevat veel informatie over de verschillende beoordelingscriteria en biedt voldoende ruimte om inhoudelijke feedback op het werk te geven. Hierdoor kan het auditteam navolgen hoe een score tot stand is gekomen. In de beoordelingsformulieren uit 2014-2015 was dit minder inzichtelijk. Het auditteam vindt dit een goede ontwikkeling, die past bij het belang dat de opleiding hecht aan feedback in het leerproces van de student.

Het auditteam zou graag zien dat het profiel van 'de denkende doener met verbeeldingskracht' duidelijker naar voren komt in de eindwerken. Dat is nu nog beperkt het geval. Niettemin is het auditteam ervan overtuigd dat de afgestudeerden in voldoende mate zijn voorbereid om aan de slag te gaan in het vakgebied van communicatie.

Weging en Oordeel

De door het auditteam bestudeerde eindwerken getuigen van beheersing van de opleidingscompetenties op hbo-bachelorniveau. De uitgevoerde onderzoeken zijn adequaat, maar de vertaling van onderzoek naar (advies)product is voor verbetering vatbaar. Ditzelfde geldt voor het taalniveau in de eindwerken, waarvoor het huidige beoordelingsformulier, naar het oordeel van het auditteam, geen duidelijke criteria bevat. Het afnemend werkveld is positief over de kwaliteit van de afgestudeerden.

Bovengenoemde positieve punten en verbeterpunten tegen elkaar afwegend, komt het auditteam voor Standaard 4 uit op een 'voldoende'.

5. ALGEMEEN EINDOORDEEL

De opleiding beschikt over een passende set eindkwalificaties, een doordachte onderwijsvisie en een gedegen en samenhangend onderwijsprogramma. Zij maakt werk van de ontwikkeling van een learning community, beschikt over een gekwalificeerd docententeam en levert studenten af die voldoen aan hbo-bachelorniveau. De vertaling van onderzoek naar (advies)product en het taalniveau in de eindwerken vraagt nog enige aandacht. Toetsing gebeurt op een valide, betrouwbare en transparante manier.

Het auditteam komt tot een 'goed' voor standaard 1, 2 en 3 en een 'voldoende' voor standaard 4. Met inachtneming van de beslisregels van de NVAO beoordeelt het auditteam de opleiding als geheel – in al haar varianten - als 'voldoende'.

Het auditteam adviseert de NVAO om de hbo-bacheloropleiding Communicatie van Fontys Hogeschool Communicatie (voltijd en deeltijd), onderdeel van Fontys Hogescholen, opnieuw te accrediteren voor een periode van zes jaar.

6. AANBEVELINGEN

In dit hoofdstuk komen aanbevelingen aan de orde, die niet direct volgen uit de standaarden of die hier invloed op hebben, maar die het auditteam wel aan de opleiding wil meegeven.

Gastcolleges

De opleiding streeft naar 'perfect onderwijs', zo vertelde het managementteam aan het begin van de visitatie. Het MT gaf voorbeelden van elementen, die moeten zorgen voor dat perfecte onderwijs. De opleiding is daar nog niet, maar werkt eraan, zo gaf zij zelf aan. Eén punt waar het MT nog niet tevreden over is, is bijvoorbeeld de opkomst tijdens gastcolleges.

In het gesprek met de studenten vroeg het auditteam welke verbeterpunten de studenten zien. Eén van de studenten opperde om de gastcolleges niet om 08.30 of om 17.00 uur in te plannen, maar te kiezen voor 13.00 uur. Het auditteam begrijpt dat dit praktisch gezien lastig is. Gastcolleges worden immers vaak verzorgd door mensen uit het werkveld met drukke banen en zij plannen een gastcollege het liefst aan het begin of eind van een werkdag. Maar wellicht dat de opleiding mogelijkheden ziet om in samenspraak met de gastsprekers de colleges op (voor studenten) aantrekkelijkere tijden in te plannen.

BIJLAGE I**Scoretabel**

Scoretabel paneloordelen Fontys Hogeschool Communicatie hbo-bacheloropleiding Communicatie voltijd en deeltijd		
Standaard	Oordeel voltijd	Oordeel deeltijd
Standaard 1. De beoogde eindkwalificaties	Goed	Goed
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	Goed	Goed
Standaard 3. Toetsing	Goed	Goed
Standaard 4. Gerealiseerde eindkwalificaties	Voldoende	Voldoende
Algemeen eindoordeel	Voldoende	Voldoende

BIJLAGE II**Programma, werkwijze en beslisregels**

**Auditprogramma Beperkte Opleidingsbeoordeling t.b.v. hbo-bacheloropleiding
Communicatie, Fontys Hogeschool Communicatie
10 oktober 2016**

Tijd	Gesprekspartners (incl. functies/rollen)
08.15 – 08.30	<u>Inloop & ontvangst auditpanel</u> • Wienke Blomen (voorzitter panel / directeur Hobéon) • Inge van de Hoorn (secretaris panel / adviseur Hobéon) • Gaby Nedeski (werkvelddeskundige Management, voorheen o.a. Heineken en Philips, nu Hoofd Interne Communicatie bij Vopak) • Peter Kusters (werkvelddeskundige Creatief / voorheen FCB Amsterdam, nu Burozo) • Esther van Tilburg (onderwijsdeskundige / opleidingsdirecteur Communicatiemanagement en Journalistiek, Artevelde Hogeschool in Gent) • Max Schouten (studentlid, Hogeschool van Amsterdam)
08.30 – 09.30	Vooroverleg auditpanel
09.30 – 10.30	<u>MT/lector</u> • Patrick Eckringa (directeur, portefeuille Financiën, Personeel en Kwaliteitszorg) • Angenieta Kuijpers (MT-lid, portefeuille CuDiTo en Professionalisering) • Jacqueline Teunissen (MT-lid, portefeuille Operational Excellence) • Berly Walraven (MT-lid, portefeuille Branding/Positionering, IT en Internationalisering) • Mignon van Halderen (lector Thought Leadership)
10.30 – 10.45	Pauze / Intern overleg auditpanel
10.45 – 11.45	<u>Docenten</u> (onder wie afstudeerbegeleiders en -beoordelaars) • Jeroen Beentjes (o.a. docent Creatief) • Menno van Gaal (o.a. lid commissie CuDiTo) • Lucienne Kleisen (o.a. voorzitter commissie Internationalisering) • Ellen van Kuppenveld (o.a. lid OC en coördinator Kwaliteitszorg) • Anne-Marie Persijn (o.a. Stagecoördinator en SLB-coördinator) • Majel Ruyters (o.a. lid commissie CuDiTo, vertegenwoordigt FHC in het LOCO) • Barbara Vugs (docent die breed in het curriculum wordt ingezet)
11.45 – 12.00	Pauze / Intern overleg auditpanel

12.00 – 12.45	<u>Studenten</u> (onder wie een of twee leden uit de opleidingscommissie) • Sharon Dank (tweedejaars Management voltijd, lid OC) • Ilse van den Dungen (derdejaars Management voltijd, lid OC) • Sjoerd Wingens (vierdejaars Creatief voltijd) • Mark van der Linden (net afgestudeerd, Management voltijd) • Michaela Geurds (vierdejaars Management deeltijd, tevens student-assistent) • Linda van Beers (vierdejaars Creatief voltijd, FHC-minor Ambitie in Communicatie) • Celi Kompier (tweedejaars Management voltijd) • Nick van den Boogaard (vierdejaars Management voltijd, FHC-minor Ambitie in Communicatie)
12.45 – 13.30	Lunch auditpanel
13.30 – 14.30	• Open spreekuur • Materiaalinzage • Rondleiding opleiding specifieke voorzieningen/lessituaties
14.30 – 15.30	<u>Examencommissie/Toetscommissie</u> • Leo van de Pas (voorzitter excie) • Sjoerd Snijer (plaatsvervangend voorzitter excie) • Marieke Wenneker (secretaris excie) • Sanne Vermeulen (plaatsvervangend secretaris excie) • Saline Gardien-Toonen (toetslid commissie CuDiTo) • Jaap Jansen (toetslid commissie CuDiTo)
15.30 – 15.45	Pauze / Intern overleg auditpanel
15.45 – 16.30	<u>Alumni / Werkveldvertegenwoordiging</u> • Marc Dubach (werkvelddocent bij FHC / blogger, spreker, docent en schrijver / eigenaar van <i>DOK040</i>, gespecialiseerd in Online Strategie, Marketing en Communicatie) • Nina Hoek van Dijke (oud-student / lid van FHC's Kring van Critical Connectors / eigenaar van <i>Jong & Je Wil Wat</i>, communicatiebureau gespecialiseerd in jongerencommunicatie, -participatie en -onderzoek) • Bran Martens (oud-student / als onderzoeker verbonden aan FHC's lectoraat Thought Leadership / mede-eigenaar en Creatief Strateeg van communicatiebureau <i>Youngblood</i>) • Juriënne Ossewold (oud-lector van het Fontys Future Media Lab / lid van FHC's Kring van Critical Connectors / lid College van Bestuur van de Design Academy Eindhoven / directeur van <i>The Creative Media Consultancy</i>) • René Westbroek (oud-docent bij FHC / lid van FHC's Kring van Critical Connectors / Senior Consultant bij <i>Bex* Communicatie</i>)
16.30 – 16.45	Pending issues <i>(alle gesprekspartners zijn hiervoor beschikbaar)</i>
16.45 – 17.45	Intern overleg auditpanel
17.45-18.00	Terugkoppeling

Werkwijze

Bij de beoordeling van de betreffende opleiding(en) is uitgegaan van het door de NVAO vastgestelde "Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs" van 19 december 2014. Daarin staan de standaarden vermeld waarop het panel zich bij de beperkte opleidingsbeoordeling van een opleiding moet richten en de criteria aan de hand waarvan het panel zijn oordeel over de opleiding moet bepalen.

Op basis van de door opleiding geleverde documentatie heeft het auditteam zich een beeld kunnen vormen van de primaire en secundaire processen van de (voltijd/deeltijd) variant(en).

De visitatie was gericht op een verificatie van de bevindingen uit de documentenanalyse en het verkrijgen van aanvullende informatie over de inhoud van het programma. Dit geschiedde door gesprekken met vertegenwoordigers van de opleiding, studenten en het werkveld, die waren te kenschetsen als 'gesprekken tussen vakgenoten'.

De verificatie door het auditteam geschiedde door verscheidene malen hetzelfde onderwerp met verschillende geledingen te bespreken en aan de hand van additionele documentatie en - daar waar het de huisvesting en de materiële voorzieningen betreft - ook door eigen waarneming.

Na overleg met de betreffende opleiding heeft het auditteam met in achtname van de daartoe strekkende regels van de NVAO en op basis van zijn documentanalyse en de daaruit voortvloeiende specifieke aandachtspunten de keuze van de gesprekspartners vastgesteld.

Een open spreekuur maakte deel uit van het programma. Het auditteam heeft geconstateerd, dat de betreffende opleiding het open spreekuur tijdig en op correcte wijze onder de aandacht heeft gebracht van studenten en medewerkers.

Tijdens het locatiebezoek heeft het auditteam at random een aantal lessen bezocht en met de daar aanwezige studenten gesproken.

Om te kunnen beoordelen of de beoogde eindkwalificaties worden behaald, heeft het auditpanel een selectie van eindwerken bestudeerd overeenkomstig de NVAO-richtlijn 'beoordeling eindwerken'.

Het oordeel van het auditteam, vastgelegd in een conceptrapport, werd aan de betreffende opleiding(en) voorgelegd voor een toets op eventuele feitelijke onjuistheden.

Beslisregels

Volgens de NVAO-Beslisregels Accreditatie kan een onderwerp 'onvoldoende', 'voldoende', 'goed' of 'excellent' scoren. Hobéon heeft de beslisregels toegepast, zoals deze zijn opgesomd in het 'Beoordelingskaders accreditatiestelsel hoger onderwijs, 19 december 2014'.

Wanneer er sprake is van verschillende varianten van een opleiding (bijvoorbeeld: voltijd, deeltijd en duaal), dan moet uit de beoordeling blijken dat voor elke variant de kwaliteit is gewaarborgd op grond van de standaarden uit het betreffende beoordelingskader om te komen tot een positief eindoordeel over de opleiding.

Indien een opleiding onder één CROHO-registratie wordt aangeboden op meerdere locaties, kan de opleiding alleen voor accreditatie in aanmerking komen als uit de beoordeling blijkt dat elke locatie voldoet aan de in het betreffende kader genoemde kwaliteitsstandaarden.

Beperkte opleidingsbeoordeling

- Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval 'onvoldoende' indien standaard 1, 3 of 4 als 'onvoldoende' beoordeeld wordt. Een onvoldoende bij standaard 1 kan niet leiden tot het toekennen van een herstelperiode door de NVAO. Een 'onvoldoende' bij standaard 2 leidt altijd tot een herstelperiode, onafhankelijk van het eindoordeel van het panel.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'goed' zijn indien tenminste alle standaarden minimaal voldoende zijn en twee standaarden als 'goed' worden beoordeeld, waaronder in elk geval standaard 4.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'excellent' zijn indien tenminste alle standaarden minimaal 'goed' worden bevonden en twee standaarden als 'excellent' worden beoordeeld, waaronder in elk geval standaard 4.

BIJLAGE III Lijst geraadpleegde documenten

- (Interactieve) Kritische Reflectie FHC
- Domeinspecifiek referentiekader BNP schema Logeion 2010
- Landelijk competentieprofiel Communicatie 2016
- Koppeling LOCO-BNP
- FHC Kerndocument 2015-2020 deel 1 Onderwijsvisie
- FHC Kerndocument 2015-2020 deel 2 KLOTS
- FHC Kerndocument 2015-2020 deel 3 BOKS
- Schematisch programmaoverzicht.
- OER FHC Bachelor 2014-2015
- OER FHC Bachelor 2015-2016
- Kwalificaties docenten FHC 2016
- Overzicht afstudeerwerken 2014-2016
- Rendementsoverzichten FHC 2016
- Jaarverslagen examencommissie
- Verslagen opleidingscommissie
- Notitie Bouwen aan een professionele kwaliteitscultuur, de samenwerking tussen examencommissie en management FHC
- Inhoudsbeschrijving (op hoofdlijnen) van de programmaonderdelen
- Toetsopgaven + beoordelingscriteria en normering (antwoordmodellen), waaronder Gedragsverandering en communicatie (jaar 1), Opdracht Concept (jaar 1), Merkenmanagement (jaar 2) en Branding & Activatie Praktijkopdracht DELA (jaar 2)
- Representatieve selectie van handboeken en overig studiemateriaal.

Het auditteam heeft de volgende eindwerken en *afstudeerdossiers* bekeken¹¹:

Aantal	Studentnummer	Variant
1	2193526	Deeltijd, management
2	2197626	Voltijd, management
3	2181135	Voltijd, management
4	2204089	Voltijd, management
5	2202065	Voltijd, management
6	2164406	Voltijd, creatief
7	2186639	Voltijd, creatief
8	2186705	Voltijd, management
9	2207655	Voltijd, management
10	2213247	Voltijd, creatief
11	2189201	Voltijd, management
12	2160615	Voltijd, management
13	2210618	Voltijd, management
14	2214065	Deeltijd, management
15	2184862	Voltijd, management

¹¹ Om redenen van privacy zijn hier uitsluitend de studentnummers weergegeven. Namen van de afgestudeerde studenten en de titels van de eindwerken zijn bekend bij de secretaris van het auditteam.

BIJLAGE IV Overzicht auditteam

Naam visitatiegroep:	B Communicatie groep 1
----------------------	------------------------

Samenstelling en expertise van de panelleden die in bovengenoemd cluster zijn ingezet.

Naam (inclusief tituluur)	Rol	Expertise						Deelname bij					
		Vakinhoud	Internationaal	Onderwijs en toetsing	Werkveld	visitatie- / audit	Studentzaken	Fontys, FAcI	Fontys, FEHT	Fontys, FHC	Hogeschool Utrecht	Hogeschool Inholland	Hogeschool van Amster.
Drs. Willem van Raaijen	Voorzitter					X					X		
Dhr. Wienke Blomen	Voorzitter					X		X	X	X		X	
Drs. Esther van Tilburg	Lid		X	X				X	X	X	X		
Drs. Frank Körver	Lid	X	X	X	X						X	X	
Dr. Hans Bouwknecht	Lid	X	X	X	X			X					?
Drs. Indira Reyneart	Lid	X		X	X				X				X
Dhr. Peter Kusters	Lid				X					X			
Drs. Gaby Nedeski	Lid	X	X		X					X			
Dr. Jan Janssens	Lid	X		X	X				X				
Dhr. Ron Beekman BComn	Studentlid						X	X	X			X	
Dhr. Max Schouten	Studentlid						X			X	X		
NQA	Studentlid						X						X
Dhr. Rob v.d. Made	Secretaris											X	
Mw. Inge v.d. Hoorn Msc	Secretaris							X	X	X	X		
NQA	Secretaris												X

Korte functiebeschrijvingen (cv's) van de panelleden die deelnamen aan het auditpanel van de in dit beoordelingsrapport beschreven opleiding.

Naam (inclusief tituluur)	Korte functiebeschrijvingen
Dhr. Wienke Blomen	De heer Blomen is directeur van Hobéon en treedt sinds 2004 veelvuldig op als lead-auditor van auditpanels in het kader van accreditatie hoger onderwijs.
Drs. Esther van Tilburg	Mevrouw Van Tilburg is opleidingsdirecteur van de hbo-bacheloropleidingen Communicatiemanagement en Journalistiek aan de Arteveldehogeschool in Gent.
Drs. Gaby Nedeski	Mevrouw Nedeski werkte als interim-manager en consultant vanuit haar eigen bedrijf (Nedeksi&) voor verschillende multinationals. Momenteel is zij werkzaam als internal communications manager a.i. voor Heineken.
Dhr. Peter Kusters	De heer Kusters is sinds 2004 werkzaam bij FCB Amsterdam als creative director. Per augustus treedt hij uit dienst bij FCB Amsterdam en gaat hij aan de slag voor zijn eigen bedrijf Burozo.
Dhr. Max Schouten	De heer Schouten is derdejaarsstudent Communicatie aan de Hogeschool van Amsterdam.
Mevr. Inge v.d. Hoorn MSC	Mevrouw Van der Hoorn is NVAO getraind secretaris.

Op 13 september 2016 heeft de NVAO goedkeuring gegeven aan de samenstelling van het auditpanel t.b.v. de beoordeling van de opleiding Communicatie van Fontys Hogescholen, onder het nummer 005047.

De door alle panelleden ondertekende onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaringen zijn in het bezit van Hobéon. In deze verklaring verklaren de panelleden gedurende tenminste vijf jaar voorafgaand aan de audit geen zakelijke noch persoonlijke binding te hebben gehad met de betrokken instelling - anders dan die in het kader van de werkzaamheden als lid van het auditpanel van het evaluatiebureau -, die een onafhankelijke oordeelvorming ten positieve of ten negatieve zou kunnen beïnvloeden.

Strategische dienstverlener voor kennisintensieve organisaties

Lange Voorhout 14
2514 ED Den Haag

T (070) 30 66 800
F (070) 30 66 870

E info@hobéon.nl
I www.hobéon.nl

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding Communicatie
voltijd

Fontys Hogescholen

Fontys Academy for Creative Industries

De kracht van
kennis.

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding Communicatie
voltijd

Fontys Hogescholen
Fontys Academy for Creative Industries

CROHO nr. 34405

Hobéon Certificering

Datum

18 april 2017

Auditpanel

dhr. W.L.M. Blomen

mevr. drs. E. van Tilburg

dhr. dr. H. Bouwknecht

mevr. L. Timmermans

Secretaris

mevr. I.A.M. van der Hoorn, MSc

INHOUDSOPGAVE

1.	BASISGEGEVENS	1
2.	SAMENVATTING	3
3.	INLEIDING	7
4.	OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN	9
5.	ALGEMEEN EINDOORDEEL	23
6.	AANBEVELINGEN	25
BIJLAGE I	Scoretabel	27
BIJLAGE II	Programma, werkwijze en beslisregels	29
BIJLAGE III	Lijst geraadpleegde documenten	33
BIJLAGE IV	Overzicht auditteam	35

1. BASISGEGEVENS

NAAM INSTELLING	Fontys Hogescholen <i>Fontys Academy for Creative Industries</i>
status instelling	Bekostigd
resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	Positief
NAAM OPLEIDING (zoals in croho)	Communicatie
registratienummer croho	34405
domein/sector croho	Economie
oriëntatie opleiding	Hbo
niveau opleiding	Bachelor
graad en titel	Bachelor of Communication
aantal studiepunten	240
Afstudeerrichtingen	International Event, Music & Entertainment Studies
Onderwijsvorm	Competentiegericht onderwijs
locatie	Tilburg
variant	Voltijd
onderwijstaal	Nederlands
datum audit / opleidingsbeoordeling	1 februari 2017
contactpersoon opleiding	Mevrouw M. Andringa m.andringa@fontys.nl Mevrouw T. van Roermund t.vanroermund@fontys.nl

Basisgegevens **hbo-bacheloropleiding Communicatie, Fontys Academy for Creative Industries**, voltijd¹

bron: Fontys Business Intelligence
peildatum: 01-09-2015

instroom (aantal)	2009	2010	2011	2012	2013	2014
▪ voltijd	237	314	331	351	400	378
uitval (percentage)						
uit het eerste jaar ²	2009	2010	2011	2012	2013	2014
▪ voltijd	76	81	125	127	149	150
	28%	26%	38%	36%	37%	40%
uit de hoofdfase ³				2010	2011	2012
▪ voltijd				25	19	10
				8%	6%	3%
rendement (percentage) ⁴				2009	2010	2011
▪ voltijd				49%	55%	53%
docenten (aantal + fte) ⁵			aantal		Fte	
▪ voltijd				88		67,42
opleidingsniveau docenten (percentage) ⁶			Bachelor	Master	PhD.	
▪ Voltijd				26%	71%	3%
docent-student ratio ⁷						
▪ Voltijd				1 : 24		
contacturen (aantal) ⁸			1 ^e jaar	2 ^e jaar	3 ^e jaar	4 ^e jaar
▪ Voltijd				20	18	16

- ¹ Bron: Basisgegevens opleidingsbeoordelingen 'Indicatoren en definities', Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie, 19 februari 2015.
- ² Het aandeel van het totaal aantal bachelorstudenten (eerstejaars ho) dat na één jaar niet meer bij de opleiding staat ingeschreven, zo mogelijk voor de laatste zes cohorten.
- ³ Het aandeel van de bachelorstudenten die zich na het eerste studiejaar opnieuw bij de opleiding inschrijven (herinschrijvers) dat in de nominale studieduur zonder het diploma te hebben behaald alsnog uitvalt uit de opleiding, zo mogelijk voor de laatste drie cohorten.
- ⁴ Het aandeel van de bachelorstudenten die zich na het eerste studiejaar opnieuw bij de opleiding inschrijven (herinschrijvers) dat het bachelordiploma haalt in de nominale studieduur + één jaar, zo mogelijk voor de laatste drie cohorten.
- ⁵ De gegevens met betrekking tot de docenten betreffen de opgetelde getallen van CE IEMES en CO IEMES, omdat hetzelfde onderwijzend personeel onderwijs voor beide opleidingen verzorgt.
- ⁶ Het aandeel docenten (onderwijzend personeel) met een hbo, master en PhD in het totaal aantal docenten (onderwijzend personeel).
- ⁷ De verhouding tussen het totaal aantal ingeschreven studenten en het totaal aantal fte's aan onderwijzend personeel van de opleiding in het meest recente studiejaar.
- ⁸ Het gemiddeld aantal klokuren per week aan geprogrammeerde contacttijd, voor ieder jaar van de opleiding.

2. SAMENVATTING

Inleiding

De hbo-bacheloropleiding Communicatie - International Event, Music & Entertainment Studies van Fontys Academy for Creative Industries (FACI) omvat een studielast van 240 EC. Zoals de naam van de opleiding al aangeeft worden studenten voorbereid op een functie als communicatieprofessional gespecialiseerd in de ontwikkeling van creatieve concepten voor de evenementen-, muziek- en entertainmentbranche. Afgestudeerden kunnen onder andere aan de slag bij communicatie- en evenementenbureaus, innovatieve startups, televisieproducenten of pretparken.

Standaard 1. Beoogde eindkwalificaties

De opleiding Communicatie van FACI hanteert het door het Landelijk Overleg Communicatieopleidingen (LOCO) geformuleerde competentieprofiel. Dit competentieprofiel is afgestemd op de beroepscompetentieprofielen van Logeion, de beroepsvereniging voor communicatieprofessionals. Het competentieprofiel is gevalideerd door zowel de beroepsvereniging als door de werkveldcommissies van de bij het LOCO aangesloten hogescholen. De opleiding maakt via een koppelingsschema inzichtelijk dat de gehanteerde competenties gerelateerd zijn aan de Dublin Descriptoren, en daarmee tegemoetkomen aan de eisen die het internationale onderwijs- en werkveld stelt aan hbo-bachelorstudenten.

De opleiding geeft het landelijk competentieprofiel een eigen kleur door het specifiek toe te passen op de internationale evenementen-, muziek- en entertainmentindustrie. Het werkveld gaf tijdens de audit nadrukkelijk aan dat deze specifieke communicatieopleiding voorziet in een behoefte.

Het doen van onderzoek, krijgt ruimschoots aandacht in de uitwerking van de opleidingscompetenties. Gezien het feit dat zij '*International*' in haar naam heeft staan, raadt het auditteam de opleiding aan een extra opleidingscompetentie aan het competentieprofiel toe te voegen die toeziet op het verwerven van internationale/interculturele kennis en vaardigheden of om enkele van de bestaande eindkwalificaties zodanig uit te werken dat hierin een internationale focus is verdisconteerd.

Met inachtneming van de aanbeveling op het gebied van internationalisering en overwegend dat de beoogde eindkwalificaties zijn gebaseerd op landelijke vastgestelde en gevalideerde competenties, een focus op onderzoek hebben en zich nadrukkelijk profileren op de Event-, Music- en Entertainmentindustrie, komt het auditteam op Standaard 1 tot het oordeel 'goed'.

Standaard 2. Onderwijsleeromgeving

Het auditteam stelt vast dat de opleiding in een zogenoemd KLOTS-schema de samenhang tussen de kwalificaties, leerdoelen, onderwijseenheden, toetsing en studiepunten zichtbaar maakt. Een KLOTS-schema is een schema dat door Fontys opleidingen wordt gebruikt om de koppeling tussen de Kwalificaties – Leerdoelen – Onderwijseenheden – Toetsing – Studiepunten inzichtelijk te maken. Uit dit schema blijkt dat met het programma de beoogde eindkwalificaties worden afgedekt.

De Body of Knowledge and Skills wordt aangeboden via een vakkencurriculum. De verbinding met het werkveld realiseert de opleiding via projecten, stages en praktijkweken. De oriëntatie op de beroepspraktijk wordt verder versterkt door de inzet van gastsprekers, opdrachtgevers uit de beroepspraktijk, netwerkbijeenkomsten en stages. Daarnaast streeft de opleiding ernaar haar studenten een contextrijke leeromgeving aan te bieden door niet alleen les te geven op de hogeschool, maar de 'klas' af en toe te verplaatsen naar een theater of naar het House of Creative Concepts. Het auditteam vindt dit een interessante vondst.

Ook de excellentietrajecten van IEMES (afkorting voor International Event, Music & Entertainment Studies) brengen de studenten in aanraking met de taken en verantwoordelijkheden die in de praktijk van hen worden verwacht.

Voor de reflectie op de eigen competentieontwikkeling vindt aan het eind van elke fase (propedeuse, hoofdfase, afstudeerfase) een assessment plaats op basis van een door de student samengesteld product- en ontwikkelportfolio.

In het tweede jaar krijgen studenten de mogelijkheid om zich te specialiseren in een van de vier branches: Event, Music, Entertainment en Gaming. Vervolgens bieden de minor en de meewerkstage in het derde jaar, en de keuzevrije Advanced Courses en de afstudeerstage in het vierde jaar de studenten de gelegenheid om zich verder te specialiseren in hun voorkeursrichting. Met name de Advanced Courses vindt het auditteam een originele manier om studenten in aanraking te laten komen met belangrijke en actuele thema's, die studenten bovendien in de gelegenheid stellen hun eigen profiel te creëren.

De samenhang in het programma wordt in 'formele' zin bewerkstelligd door de aanwezige leerlijnen en de toenemende complexiteit van vraagstukken. In het bevorderen van de samenhang tussen de aangeboden (theorie)vakken en de projecten binnen een periode/semester moet de opleiding nog stappen zetten, zo stelt het auditteam vast. De uitrol van het onderwijsontwikkelingstraject IEMES Exponent zal hierin in positieve zin verandering gaan brengen, zo verwacht het auditteam op basis van de plannen die zij tijdens de audit vernam.

Met vakken als Academische Vaardigheden en Communicatieonderzoek zorgt de opleiding ervoor dat studenten in staat zijn om een gedegen onderzoek op te zetten. In de projecten moeten de studenten de opgedane theorie in praktijk brengen. Studenten die daarin geïnteresseerd zijn kunnen in het vierde jaar kiezen voor een Advanced Course die dieper in gaat op specifieke vormen van onderzoek.

De naam International Event, Music & Entertainment Studies schept de verwachting dat de opleiding een aantal internationale elementen in zich herbergt en dat blijkt ook het geval. Zo worden tijdens lessen en in casuïstiek internationale voorbeelden gebruikt, er worden International Weeks georganiseerd met buitenlandse sprekers. Ook faciliteert de opleiding internationale stages en minoren. Verder zijn de Advanced Courses van IEMES Engelstalig. Hierdoor nemen buitenlandse studenten deel aan deze modules en ontstaan er 'gemengde' klassen. Al met al ziet het auditteam een opleiding die gestaag werkt aan het vergroten van de internationale dimensie, waarbij het auditteam er bij de opleiding op aandringt om al aan het begin van de opleiding meer aandacht te besteden aan internationalisering en interculturele communicatie. Alumni gaven bovendien aan dat zij graag hadden gezien dat hun Engels beter was ontwikkeld, gezien het internationale werkveld waarin ze terecht (kunnen) komen.

Het docententeam is gekwalificeerd voor de uitvoering van het onderwijsprogramma en heeft op basis van hun eigen professionele achtergrond via de flexibele schil een goede binding met het werkveld. De docenten maken gebruik van de professionaliseringsmogelijkheden en betrekken de actualiteit in hun lessen. De studenten zijn zeer tevreden over de kwaliteit en de toegankelijkheid van hun docenten.

De opleidingsvoorzieningen zijn aan de maat. Naast de gebruikelijke lokalen en werkplekken heeft de opleiding op de eigen campus de beschikking over onder andere een radio- en televisiestudio. Ook is er een speciale ruimte waar studenten kunnen 'creëren'. De studie-begeleiding is adequaat. Studenten die extra begeleiding nodig hebben, kunnen dit zonder problemen ontvangen.

Overwegende dat naast een aantal positieve aspecten (o.a. oriëntatie op de beroepspraktijk, docententeam, faciliteiten) het auditteam ook vaststelt dat er in het huidige programma nog

enkele aandachtspunten zijn (samenhang en internationalisering), komt het auditteam voor Standaard 2 uit op een 'voldoende'.

Standaard 3. Toetsing

Op basis van de modulebeschrijvingen, de bestudeerde toetsen en rapporten en de gevoerde auditgesprekken, concludeert het auditteam dat de opleiding een mix van bij het communicatieveld passende toetsvormen hanteert. De assessments aan het eind van iedere opleidingsfase (propedeuse-, hoofd- en afstudeerfase) vindt het auditteam een passende manier om de competenties op opeenvolgende niveaus af te toetsen. De opleiding heeft verschillende maatregelen getroffen om te zorgen voor een valide, betrouwbare en transparante wijze van toetsing.

Het auditteam is positief over de rol die de examencommissie en de toetscommissie vervullen. Beide kennen een adequate bemensing, positionering en taakinving. Scholing op toetsen en beoordelen vindt plaats, intervisie wordt georganiseerd en er wordt samengewerkt met de examencommissies van twee andere academies van Fontys: FEHT en FHC. De afstemming tussen de examen- en toetscommissie is goed.

Op basis van deze bevindingen beoordeelt het auditteam Standaard 3 met een 'goed'.

Standaard 4. Gerealiseerde eindkwalificaties

De afgestudeerden van CO-IEMES weten hun weg te vinden in het werkveld en het werkveld zelf is enthousiast over de capaciteiten en de kwaliteit van de afgestudeerden.

Het auditteam is van oordeel dat de afstudeerwerken alle voldoen aan de basiskwaliteit die van een hbo-bachelorstudent bij het afstuderen verwacht mag worden. Een compliment wil het auditteam maken voor het taalniveau in de scripties. Het auditteam leest aan de scripties af dat er de afgelopen jaren veel aandacht is besteed aan de onderzoeksvraag en de methodologische opzet van de onderzoeken. In de praktische uitvoering is het onderzoek minder sterk, doch voldoende. In het verlengde hiervan, merkt het auditteam op dat de scripties qua structuur sterk op elkaar lijken. De strakke protocollering heeft mede tot gevolg dat creativiteit en conceptontwikkeling maar zeer beperkt zijn terug te vinden in de scripties. Het auditteam vindt dit jammer, zeker gezien het feit dat de opleiding zich profileert op creativiteit. Creativiteit wordt overigens wel afgetoetst in andere delen van het afstuderen.

Verder raadt het auditteam de opleiding aan om het onderzoek meer in dienst te stellen van het advies. De scripties die de auditoren bekeken kenmerkten zich vooral door de onderzoeksofzet en het onderzoek. In de context van de opleiding dient het onderzoek echter resultaten op te leveren, die het advies ondersteunen. Dit stevig onderbouwde advies is nog niet in alle scripties even zichtbaar.

De aansluiting tussen de opleiding en het werkveld van communicatieprofessionals is goed. De eindwerken getuigen in de basis van hbo-bachelorniveau, maar bevatten voor de opleiding ook nog enkele verbeterpunten; op grond hiervan komt het auditteam voor Standaard 4 tot het oordeel 'voldoende'.

Algemene conclusie:

De opleiding beschikt over een passende set eindkwalificaties, een gedegen onderwijsprogramma en een op de praktijk toegespitste leeromgeving. Zij maakt werk van de ontwikkeling van haar onderwijs, beschikt over een gekwalificeerd docententeam en levert studenten af die voldoen aan het hbo-bachelorniveau.

Het auditteam geeft een 'goed' voor de standaarden 1 en 3 en een 'voldoende' voor de standaarden 2 en 4. Met inachtneming van de regels van de NVAO komt het auditteam voor de opleiding als geheel tot het oordeel 'voldoende'.

Het auditteam adviseert de NVAO om de hbo-bacheloropleiding Communicatie – International Event, Music & Entertainment Studies van Fontys Academy for Creative Industries, onderdeel van Fontys Hogescholen, opnieuw te accrediteren voor een periode van zes jaar.

Den Haag, 18 april 2017

W.L.M. Blomen,
voorzitter

I.A.M. van der Hoorn MSc,
secretaris

3. INLEIDING

Fontys Hogescholen biedt de opleiding Communicatie aan binnen een drietal van haar hogescholen. Het gaat om Fontys Academy for Creative Industries (FACI) en Fontys Economische Hogeschool Tilburg (FEHT) in Tilburg en Fontys Hogeschool Communicatie (FHC) in Eindhoven. Vanwege de binnen Fontys gekozen besturingsfilosofie kennen de opleidingslocaties een relatief grote mate van onafhankelijkheid ten opzichte van elkaar. Dit komt vooral tot uiting in verschillen in profilering en in de programma's als concrete vertaling van het betreffende competentieprofiel van de Communicatie-opleiding. Dit leidt binnen dezelfde licentie tot verschillende specialisaties van het Communicatie-programma, die alle uiteindelijk resulteren in de graad Bachelor of Communication.

Op de diverse locaties is niet alleen sprake van verschillende profileringen, maar ook van afzonderlijke docententeams en opleidingsspecifieke voorzieningen. Om die reden is gekozen voor aparte visitaties en rapportages per opleidingslocaties. Het auditteam heeft de opleidingen van FEHT, FHC en FACI op respectievelijk 4 en 10 oktober 2016 en 1 februari 2017 gevisiteerd, telkens in een iets gewijzigde – op de specialisaties toegesneden – samenstelling.

De drie hogescholen hebben er in de loop der jaren voor gekozen om de Communicatie-licentie in te zetten voor sterk in ontwikkeling zijnde marktsegmenten waar behoefte bestaat aan op de sector gerichte communicatieve kennis. Dit resulteert in Communicatie-opleidingen met eigen specialisaties die op de volgende wijze zijn te typeren:

FACI Communicatie:

1. **International Event, Music & Entertainment Studies** (IEMES), deze opleiding richt zich op het domein Communicatie, toegespitst op de marketing van producten en diensten in de Event, Music en Entertainment branche.

FEHT Communicatie:

2. **Communicatie**, deze specialisatie richt zich binnen het domein Communicatie op de vraag "Hoe gaan merken via media een relatie aan met mensen?".
3. **SPECO Sport en Media**, deze specialisatie richt zich op het domein Communicatie, toegespitst op marketing en communicatie binnen de sport branche.

FHC Communicatie:

4. **Communicatiemanagement**, binnen deze specialisatie ligt de nadruk op de rol van communicatieadviseur en het belang van die functie voor de continuïteit en groei van een bedrijf of organisatie.
5. **Creatief**, deze specialisatie is gericht op de advertisingwereld, met het ontwikkelen van concepten, het maken van campagnes en copywriting.

Het onderhavige rapport bevat de neerslag van de uitkomsten van het auditproces bij de Communicatie-specialisatie International Event, Music & Entertainment Studies (IEMES) die aan de Fontys Academy for Creative Industries wordt aangeboden. CO IEMES leidt communicatieprofessionals op die gespecialiseerd zijn in het ontwikkelen van concepten voor de creatieve industrie en in het bijzonder voor de event, music & entertainment business. De studenten moeten zich tevens kunnen uitdrukken in beeld.

De uitkomsten van het auditproces bij Fontys Hogeschool Communicatie en Fontys Academy for Creative Industries zijn met het oog op de intrinsieke samenhang van iedere beoordeling en de neerslag daarvan, in separate rapporten opgenomen.

De Communicatie-opleidingen van Fontys Hogescholen maken onderdeel uit van een visitatiegroep met Hogeschool Utrecht, Inholland en Hogeschool van Amsterdam.

Fontys Academy for Creative Industries

Naast de opleiding Communicatie International Event, Music & Entertainment Studies (CO IEMES) biedt Fontys Academy for Creative Industries FACI) de hbo-bacheloropleidingen Commerciële Economie International Event, Music & Entertainment Studies (CE IEMES), Commerciële Economie Digital Business Concepts (CE DBC) en International Lifestyle Studies (ILS). FACI heeft ruim 2.500 studenten en rond de 100 medewerkers. De opleiding is gevestigd in een eigen gebouw op de campus Stappegoor in Tilburg.

In het najaar van 2016 is onder het personeel van Fontys ACI een werkcultuuronderzoek uitgevoerd. Dit heeft er inmiddels toe geleid dat er tijdelijk twee leden (op interim basis) zijn toegevoegd aan het managementteam van Fontys ACI. Zij moeten zorgen voor de heldere structuur en de duidelijkere kaders die de organisatie, in haar huidige omvang, nodig heeft. Meer hierover is opgenomen in Standaard 2, onder Docenten.

Vorige accreditatie

Het auditteam dat de audit uitvoerde in 2011 beoordeelde de opleiding Communicatie op alle onderdelen als goed of voldoende. Wel noemde het auditteam enkele concrete verbeterpunten, waarmee de opleiding aan de slag is gegaan.

Bevindingen auditteam 2011	Doorgevoerde verbetermaatregelen
Internationaal benchmarken van de opleiding	▪ Fontys ACI heeft inmiddels een netwerk van 39 internationale partneruniversiteiten. Internationale docentuitwisseling is een vast onderwerp tijdens contracteringsgesprekken. In de afgelopen jaren hebben meerdere docenten de kans gekregen om hun deskundigheid te delen en curricula te vergelijken met de partneruniversiteiten.
Verbeteren rapportagevaardigheden	▪ Het vak Academische Vaardigheden is in 2015 aan het programma toegevoegd om bij te dragen aan de ontwikkeling van lees-, zoek- en schrijfvaardigheden.
Verbeteren van het Engels en van Engelstalige bronnen	▪ In de afstudeerfase zijn Engelstalige Advanced Courses ingesteld met Engelstalige literatuur en de docenten volgen een taalcursus Engels.
Het verbeteren van de informatie voor stagebedrijven	▪ De stagegids is – ook ten behoeve van bedrijven – grondig herzien en de beoordelingscriteria ten aanzien van het stageverslag zijn uitvoeriger gedefinieerd.
Invoeren van een beoordelingsprotocol met specifieke wegingsfactoren	▪ Het beoordelingsprotocol is uitgebreid met een operationalisering van de beoordelingscriteria en een beoordelingsschema waarin de wegingsfactoren staan beschreven.

In onderhavige rapportage beschrijft het auditteam onder standaard 1, 2, 3 en 4, indien van toepassing, zijn bevindingen met betrekking tot de hierboven beschreven punten.

4. OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN

4.1. Beoogde eindkwalificaties

Standaard 1: De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat inhoud, niveau en oriëntatie betreft geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting NVAO: De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau (bachelor-master) en oriëntatie (hbo-wo) binnen het Nederlands kwalificatieraamwerk. Zij sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Bevindingen

Beoogde eindkwalificaties

De bacheloropleiding Communicatie van FACI hanteert het door het Landelijk Overleg Communicatieopleidingen (LOCO) geformuleerde competentieprofiel. Dit competentieprofiel is afgestemd op de beroepscompetentieprofielen van Logeion, de beroepsvereniging voor communicatieprofessionals. De competenties volgen de stappen die een communicatieprofessional doorloopt bij de uitvoering van zijn werk; van (beleids)voorbereiding via (beleids)ontwikkeling naar (beleids)uitvoering. Het door het LOCO opgestelde competentieprofiel is in maart 2016 opnieuw – en ongewijzigd ten opzichte van 2010 – vastgesteld en bestaat uit vijf competenties, te weten:

- analyseren en onderzoeken
- ontwikkelen van en adviseren over communicatiebeleid
- plannen en organiseren
- creëren en realiseren
- representeren

Het competentieprofiel is gevalideerd door zowel de beroepsvereniging als door de werkveldcommissies van de bij het LOCO aangesloten hogescholen.

Oriëntatie en niveau

De opleiding heeft middels een koppelingsschema inzichtelijk gemaakt dat de gehanteerde competenties gerelateerd zijn aan de Dublin Descriptoren en de hbo-kernkwalificaties. Daarnaast heeft de opleiding de competenties uitgewerkt naar drie niveaus. Aan het eind van het eerste jaar moet de student de competenties beheersen op niveau 1. Aan het eind van het derde jaar – hoofdfase – moet de student laten zien dat hij goed functioneert op niveau 2. Om de opleiding vervolgens succesvol af te ronden, toont de student middels het afstuderen aan dat hij de competenties op niveau 3 beheerst. De uitwerking van de competenties laat zien dat een hoger niveau gepaard gaat met een grotere verantwoordelijkheid. Er vindt een verschuiving plaats van operationele werkzaamheden, naar tactische en strategische opdrachten, gecombineerd met een toenemend omgevingsbewustzijn.

Profilering

Alle (bekostigde) Nederlandse communicatieopleidingen op hbo-bachelorniveau maken gebruik van het LOCO competentieprofiel. Niettemin kan elke hogeschool een eigen inkleuring geven aan haar opleiding. De opleiding Communicatie van Fontys Academy for Creative Industries is gericht op International Event, Music and Entertainment. Zij heeft zichzelf ten doel gesteld studenten af te leveren die gespecialiseerd zijn in het ontwikkelen van concepten voor de creatieve industrie en in het bijzonder voor de Event, Music & Entertainment Business. Hiertoe laat zij de studenten de opleidingscompetenties ontwikkelen in dit specifieke werkveld van evenementenorganisatoren, platenlabels, mediabedrijven en tv-producenten.

Dit zorgt ervoor dat de opleiding Communicatie van FACI een duidelijke profilering kent binnen het geheel van Nederlandse hbo-bacheloropleidingen Communicatie. Het werkveld gaf tijdens de audit nadrukkelijk aan dat deze specifieke communicatieopleiding voorziet in een behoefte.

Onderzoek

Aspecten van onderzoek doen en onderzoekend vermogen komen in de competenties tot uitdrukking. Zo luidt bijvoorbeeld één van de beroepshandelingen van de competentie 'Analyseren en onderzoeken', niveau 1: "In een gegeven onderzoeksopzet, zelfstandig en doelgroep- en situatieanalyse kunnen uitvoeren volgens een vaste onderzoeksmethode" en "Enquêtes en interviews opzetten als onderdeel van een onderzoek en hier mondeling en schriftelijk over rapporteren". Voor deze competentie op niveau 3 zijn onder andere de volgende beroepshandelingen van toepassing: "Initiëren, begeleiden, uitvoeren en interpreteren van analyses en (toegepaste) onderzoeken" en "Gegevens van (inter)nationale onderzoeken analyseren, die op hun waarde beoordelen, daarbij hoofd- en bijzaken onderscheiden en daaraan conclusies verbinden".

Het auditteam is van oordeel, dat het (leren) doen van onderzoek en het ontwikkelen van onderzoekend vermogen duidelijk verankerd is in (de uitwerking van) de opleidingscompetenties.

Internationalisering

De werkgroep die het landelijk competentieprofiel heeft opgesteld, schrijft dat bij het opstellen van het profiel internationalisering is beschouwd als een 'gegeven'. Alle competenties zijn toepasbaar in een internationale context. Het is aan de opleidingen zelf, zo staat in het landelijk competentieprofiel van het LOCO, om te bepalen in hoeverre zij de competenties willen toepassen in een internationale context.

In de afgelopen jaren zijn meerdere docenten op uitwisseling geweest naar buitenlandse partnerinstellingen. Dit bood hen de gelegenheid om het curriculum van FACI te vergelijken met curricula van partnerinstellingen

Bij het bestuderen van de uitwerking van de competenties in beroepshandelingen kwam het auditteam tegen dat studenten "bij het geven van advies rekening moeten houden met internationale wet- en regelgeving". Daarnaast moeten studenten kunnen rapporteren in het Engels. Bedenkend dat de opleiding 'International' in haar naam heeft staan, zou het belang hiervan in de competenties en beroepshandelingen nog wat sterker geaccentueerd kunnen worden, zo is het auditteam van oordeel. Tegelijkertijd ziet het auditteam dat de opleiding in haar curriculum op verschillende manieren aandacht besteedt aan internationalisering (zie Standaard 2). Niettemin raadt het auditteam de opleiding aan om het belang dat zij hecht aan interculturele communicatie en internationale vaardigheden concreet te maken door een extra opleidingscompetentie aan het competentieprofiel toe te voegen die hierop toeziet of om enkele van de bestaande eindkwalificaties zodanig uit te werken dat hierin een internationale focus is verdisconteerd.

Weging en Oordeel

De opleiding Communicatie van FACI hanteert het Landelijke Competentieprofiel. Duidelijk is dat de communicatieopleiding aansluit bij de behoeften die haar specifieke werkveld kent. Onderzoek is ingebed in de opleidingscompetenties op alle niveaus. Gezien het internationale karakter van de opleiding, zou dit sterker in de opleidingscompetenties naar voren mogen komen.

Met inachtneming van de aanbeveling op het gebied van internationalisering en overwegend dat de beoogde eindkwalificaties zijn gebaseerd op landelijk vastgestelde en gevalideerde competenties, een eigen aanvulling kennen die aansluit bij de behoefte van het werkveld, een focus op onderzoek hebben en zich nadrukkelijk profileren op de Event-, Music- en Entertainmentindustrie, komt het auditteam op Standaard 1 tot het oordeel 'goed'.

4.2. Onderwijsleeromgeving

Standaard 2: Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting NVAO: De inhoud en vormgeving van het programma stellen de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

Bevindingen

Instroom

Om toegelaten te worden tot CO-IEMES is een havo-, vwo- of mbo-4-diploma vereist. Havo-scholieren met het profiel Cultuur & Maatschappij moeten tevens Wiskunde A of Wiskunde B hebben. Hebben zij dit niet, dan is toelating mogelijk na het behalen van een wiskundetoets.

Iedere student die zich aanmeldt voor de opleiding, ontvangt een uitnodiging voor een online studiekeuzecheck. De uitkomst van de studiekeuzecheck is vervolgens onderwerp van een gesprek dat de aankomende student voert met een studieloopbaanbegeleider van de opleiding. Het gesprek gaat onder andere over de vraag waarom de student voor deze opleiding kiest. Het auditteam stelt vast dat de opleiding de 'screening' van studenten serieus neemt en de studenten helpt bij het maken van een passende studiekeuze.

Programma

Koppeling competenties – programma

Het auditteam stelt vast dat de opleiding in een zogenoemd KLOTS-schema⁹ de samenhang tussen de kwalificaties, leerdoelen, onderwijsheden, toetsvormen en studiepunten zichtbaar maakt. Het KLOTS-schema maakt duidelijk dat alle competenties in verschillende fasen van de opleiding aan de orde komen, waardoor de student de gelegenheid krijgt de competenties op de verschillende niveaus te ontwikkelen.

Opzet en inhoud van het programma

Het programma heeft een omvang van 240 studiepunten; de major bestaat uit 210 EC en de minor heeft een omvang van 30 EC. Het curriculum bestaat uit drie bouwstenen. Dit zijn de (1) Body of Knowledge and Skills (BOKS), (2) de verbinding met het werkveld en toekomstige beroep en (3) de reflectie op leren aantonen van competenties.

De Body of Knowledge and Skills wordt aangeboden via een vakkencurriculum. De verbinding met het werkveld realiseert de opleiding via projecten, stages en praktijkweken. Voor de reflectie op de eigen competentieontwikkeling vindt aan het eind van elke fase (propedeuse, hoofdfase, afstudeerfase) een assessment plaats op basis van een door de student samengesteld product- en ontwikkelportfolio.

In het eerste jaar maken studenten kennis met het brede domein van IEMES. Ieder semester volgen zij, naast de sterk communicatie gerelateerde vakken ook een branchevak. De branchevakken in het eerste jaar zijn Entertainment, Event, Gaming en Music. In het eerste jaar worden de vijf opleidingscompetenties middels een assessment (I Choose, 5 EC) afgetoetst op propedeuseniveau.

⁹ KLOTS-schema: schema waarin de koppeling zichtbaar is gemaakt tussen de kwalificaties-leerdoelen-onderwijseenheden-toetsing-studiepunten.

In het tweede jaar verdiepen studenten zich verder in het communicatievak en in het branchevak van hun keuze.

Tijdens het derde jaar lopen de studenten een meewerkstage (25 EC) en kiezen zij een minor (30 EC). Passend bij de wensen en ambities van de student kan de minor verbreedend of verdiepend zijn en kan deze, met toestemming van de examencommissie, aan een andere Nederlandse instelling of in het buitenland worden gevolgd. De opleiding zelf biedt de minoren Event, Transmedia Storytelling, Game Business, Dance Industry en Design 360 aan. Ter afronding van de hoofdfase vindt aan het eind van het derde jaar het Hoofdfase Assessment plaats (I Can, 5 EC).

In het vierde en laatste jaar kunnen studenten zich nog verder specialiseren. De studenten volgen vier verplichte Advanced Courses (Strategic Communication Management, Applied Research, Creativity & Personality, Concepting) van elk 3 EC. Daarnaast kiezen de studenten vier optionele Advanced Courses uit een lijst van ruim 20 Advanced Courses, waaronder Theme Park Concepting, Future Research & Trendwatching, Transmedia Storytelling, Big Data en Entertainment Television. In de afstudeerfase nemen de studenten tevens deel aan twee Special Weeks (elk 2 EC), doorlopen zij de onderzoeksstage (25 EC) en sluiten zij de opleiding af met het Afstudeerassessment (Id3, 7 EC).

Het auditteam vindt de inzet van Advanced Courses een mooie manier om studenten in aanraking te laten komen met actuele thema's (bv. Business Models for a Sustainable Future, Big Data en Digital Concepts). Daarnaast zijn de (Optional) Advanced Courses een goed mechanisme om studenten de mogelijkheid te geven zich te specialiseren en een eigen profiel te creëren.

Samenhang van het programma

Op een aantal manieren streeft de opleiding voor samenhang in het programma. Zoals uit het KLOTS-schema duidelijk wordt, dragen verschillende modules binnen een studiejaar bij aan het verwerven van dezelfde competenties. De studenten moeten de opleidingscompetenties op drie opeenvolgende niveaus gaan beheersen en aantonen; van propedeuse-, via hoofdfase naar afstudeerniveau. Een hoger niveau gaat gepaard met meer zelfstandigheid en een grotere complexiteit. Dit is terug te zien in de opdrachten die de studenten gedurende hun studie moeten maken. Daarnaast vormen kennisgebieden een leerlijn door de gehele opleiding heen, dit geldt bijvoorbeeld voor Communicatietheorie, Onderzoek, voor de branchevakken en voor een vak als Concepting. Deze komen in jaar 1, jaar 2 en jaar 4 steeds weer aan de orde.

De samenhang tussen de aangeboden (theorie)vakken en de projecten binnen een periode/semester is daarentegen iets waar de opleiding nog stappen in moet maken, zo stelt het auditteam vast. De uitrol van IEMESe (zie hieronder) zal hier in positieve zin verandering in gaan brengen, zo verwacht het auditteam op basis van de beluisterde en bestudeerde plannen.

IEMES Exponent (IEMESe)

De beide IEMES-opleidingen, Commerciële Economie (CE) en Communicatie (CO), zijn samen met docenten, studenten en het werkveld bezig met een onderwijsontwikkelingstraject genaamd IEMES Exponent (IEMESe). Het doel van dit traject is te komen tot "een geoptimaliseerde didactische aanpak waarbij contextrijk leren centraal staat en de opleiding ernaar streeft onderwijsinhouden en beroepspraktijk nog vloeiender in elkaar over te laten lopen". Deze weg naar onderwijsvernieuwing is twee jaar geleden ingezet. Een projectgroep heeft sessies en studiemiddagen georganiseerd en in samenwerking met het lectoraat is zo een visie op IEMESe tot stand gekomen. De opleiding Commerciële Economie is dit studiejaar begonnen met de implementatie van de visie. De opleiding Communicatie is drie keer zo groot en heeft meer tijd nodig om dit te implementeren. Er is 7 fte geïnvesteerd om docenten vrij te maken om de onderwijsontwikkeling vorm te geven voor volgend jaar. De opleiding neemt hierin de ervaringen van CE mee.

De basis van IEMES is dat het onderwijs wordt georganiseerd rond casuïstiek vanuit het werkveld. Het vak Bedrijfseconomie wordt niet meer als zodanig gegeven, maar maakt straks onderdeel uit van een casus die studenten moeten maken. De vakken worden daarmee geïntegreerd in cases. De bedoeling is dat studenten twee dagen in de week gaan werken aan cases, die moeten leiden tot de realisatie van concrete beroepsproducten. Daarnaast is één dag per week gereserveerd voor '@coach' (intensieve begeleiding bij keuzeprocessen van studenten), één dag voor 'tools' (bv. Microsoft Office, Indesign, Engels, SPSS, HTML), en één dag voor '@work' (werkervaring opdoen).

Ondanks dat het nieuwe programma nog niet volledig is uitgewerkt, is het auditteam van oordeel dat een aantal uitgangspunten in het onderwijsontwikkelingstraject interessant en relevant zijn en naar verwachting gaan zorgen voor meer samenhang tussen de projecten en de 'theorievakken'. Het auditteam vindt het, mede in het licht van de werkdruk, verstandig dat CO-IEMES ervoor heeft gekozen om een jaar later dan CE het nieuwe onderwijs te implementeren.

Oriëntatie op de beroepspraktijk

De opleiding CO-IEMES streeft ernaar een zo goed mogelijke employability te faciliteren voor haar afgestudeerden. Hiertoe vindt zij het belangrijk om studenten al in een vroeg stadium in contact te brengen met de beroepspraktijk en hen een eigen netwerk te laten opbouwen. Zo organiseert de opleiding in het eerste jaar vier zogenoemde IEMES-weken. Tijdens deze weken komen er gastsprekers uit het werkveld en moeten studenten in groepjes een project uitvoeren voor een unieke opdrachtgever. Ook in de hoofdfase geven gastsprekers een lezing over hun werk of over een bepaald thema. Dit vindt plaats tijdens de Expertiseweken in het tweede jaar. Verder is er in het tweede jaar de IAM2 expositie waarbij studenten zichzelf moeten uitdrukken, verbeelden en visualiseren op één vierkante meter. Deze expositie wordt bezocht door mensen uit het werkveld, wat studenten de gelegenheid biedt om zich in de kijker te spelen bij mogelijke stage- en afstudeerbedrijven.

CO-IEMES heeft het programma verder zo ingericht dat studenten zowel een meewerk- als een afstudeerstage lopen. Dit biedt studenten de gelegenheid om kennis te maken met hetgeen er daadwerkelijk op de werkvloer gebeurt en zich voor te bereiden op hun eerste baan.

Verder werkt de opleiding aan het creëren van een contextrijke leeromgeving. Dit doet zij onder andere via de introductie van Favourite Meeting Places. Dit zijn plekken in Tilburg waar buiten de school wordt lesgegeven. Te denken valt bijvoorbeeld aan het volgen van een hoorcollege in een bibliotheek of in een theater, waarmee een andere vorm van 'leren in de praktijk' wordt gerealiseerd. Het auditteam vindt dit een mooi concept.

De excellentietrajecten die CO-IEMES aanbiedt zijn in het licht van de oriëntatie op de beroepspraktijk ook relevant, zo merkt het auditteam op. De excellentietrajecten SCRATCH Magazine, Source Radio, Moviemes, IEMES TV, John Music en IEMES Academy hebben allen een link met de beroepspraktijk. Zo maken de studenten die het excellentietraject IEMES TV volgen elke twee weken een lifestyleprogramma dat wordt uitgezonden bij de Lokale Omroep Tilburg. De studenten leren om achter de camera te staan, redactie te voeren, te presenteren en een programma te monteren dat daadwerkelijk wordt uitgezonden.

Onderzoeksvaardigheden

Na de accreditatie bij de zusteropleiding Commerciële Economie IEMES heeft de opleiding ervoor gezorgd dat onderzoek nog steviger werd geïntegreerd in het curriculum. Zo volgen de studenten in het eerste en tweede jaar het vak Communicatieonderzoek (6 EC per jaar) en in 2015 is daar het vak Academische Vaardigheden (2 EC per jaar) aan toegevoegd. Het vak Academische Vaardigheden, dat eveneens in het eerste en tweede jaar wordt aangeboden, heeft tot doel bij te dragen aan de ontwikkeling van lees-, zoek- en schrijfvaardigheden.

Tijdens de projecten die de studenten gedurende hun studie uitvoeren, brengen zij het geleerde in de praktijk door ten behoeve van projectopdrachten zelf verschillende malen een onderzoek op te zetten en uit te voeren.

Verder volgen alle studenten in het vierde jaar de verplichte Advanced Course Applied Research om hen voor te bereiden op het schrijven van een onderzoeksvoorstel voor de scriptie. De optionele Advanced Courses bieden studenten de mogelijkheid om zich nog extra te verdiepen in thema's als Big Data, Interview, Futures Research & Trendwatching, Consumer Behavior en Generation Studies, waarin ook in meer of mindere mate elementen van onderzoek aan bod komen.

Het auditteam merkt op dat de opleiding sterk heeft ingezet op het uitvoeren van goed onderzoek. In haar Kritische Reflectie schreef CO-IEMES:

“De opleiding heeft de afgelopen jaren sterk gefocust op het niveau van methodische correctheid van de (afstudeer)onderzoeken. Op dit moment lijkt daardoor de optimale balans tussen methodisch goed onderzoek en praktijkgericht, toepasbaar onderzoek/ onderzoeksresultaten soms in het geding te komen.”

Het auditteam onderschrijft deze constatering van de opleiding. In de beoordeelde eindwerken zag het auditteam ook de sterke sturing op een goede methodologische onderbouwing van het onderzoek en leek het onderzoek niet altijd in dienst te staan van het advies (deze bevinding wordt meegenomen in Standaard 4).

Internationalisering

De naam International Event, Music & Entertainment Studies schept de verwachting dat de opleiding doorwasemt is van internationale elementen. En dat is in een meerdere opzichten ook het geval, zo constateert het auditteam.

Docenten kleuren vakken met enige regelmaat in met internationale voorbeelden en casuïstiek. In jaar twee worden daarnaast sinds het studiejaar 2016-2017 twee International Weeks georganiseerd, met een aantal internationale gastsprekers en 'international challenges'.

Studenten worden gefaciliteerd om een deel van hun studie in het buitenland te doorlopen. Te denken valt aan het volgen van een minor aan een buitenlandse partnerinstelling of een meewerk- of afstudeerstage in het buitenland. Studenten die geïnteresseerd zijn in het opdoen van buitenlandse ervaring kunnen voor ondersteuning terecht bij het International Office van Fontys ACI. Ditzelfde geldt voor buitenlandse studenten die een of meerdere Advanced Courses uit de CO-IEMES opleiding volgen. Aan de Advanced Courses en de Special Weeks in het vierde jaar nemen namelijk ook buitenlandse exchange studenten deel. De Advanced Courses zijn allemaal Engelstalig. Er wordt gebruik gemaakt van internationale literatuur en casuïstiek, soms met een buitenlandse opdrachtgever, en er komen internationale sprekers en buitenlandse gastdocenten langs. Doordat Nederlandse en buitenlandse studenten bij elkaar in de klas zitten en met elkaar projecten moeten uitvoeren, werkt iedereen aan zijn Engelse taalvaardigheid en aan de ontwikkeling van interculturele competenties.

Verder werkt de opleiding aan het vergroten van internationalisering door een aantal wereldsteden aan te wijzen als zogenoemde hotspots. Het gaat om steden die veel betekenen voor de creatieve industrie, zoals New York en Londen. De opleiding tracht in deze steden een internationaal netwerk op te bouwen en daarvandaan gasten uit te nodigen als spreker.

Ook biedt CO-IEMES studenten die hun propedeuse hebben gehaald de mogelijkheid om in het tweede jaar extra vakken te volgen buiten het reguliere curriculum om. Het gaat onder andere om de taalvakken Spaans, Italiaans, Duits en Japans.

Al met al ziet het auditteam een opleiding die gestaag werkt aan het vergroten van de internationale dimensie. Het auditteam raadt de opleiding aan om in het begin van de opleiding al meer aandacht te besteden aan internationalisering en interculturele communicatie. Alumni gaven bovendien aan dat zij graag hadden gezien dat hun Engels beter was ontwikkeld. Het auditteam maakt van deze wens een aanbeveling. Mede gezien het feit dat de opleiding studenten aflevert/af wil leveren die terecht komen in functies bij grote internationale organisaties als Warner, Sony en Universal, is het zaak om ervoor te zorgen dat studenten beschikken over een meer dan goede Engelse taalvaardigheid en leren hoe zij moeten omgaan en samenwerken met collega's met verschillende culturele achtergronden. De opleiding is overigens voornemens om per september 2018 te starten met een Engelstalige stroom om op die wijze internationale studenten aan te trekken. Dit neemt echter niet weg dat ook de studenten uit de Nederlandse variant, worden opgeleid om te gaan werken in een internationaal werkveld.

Docenten

Het aantal studenten dat een opleiding volgt bij Fontys ACI is de afgelopen jaren flink gegroeid; van 1.095 in 2010-2011 naar 2.535 in 2015-2016. Ook CO-IEMES heeft afgelopen jaren een behoorlijke groei doorgemaakt; van 546 studenten in 2010-2011 naar 1188 studenten in 2015-2016. Door deze groei zijn de banden binnen het docententeam, altijd gekenmerkt door een familiale cultuur, enigszins uit balans zijn geraakt. In het najaar van 2016 is onder het personeel van Fontys ACI een werkcultuuronderzoek uitgevoerd. Dit heeft er inmiddels toe geleid dat er tijdelijk twee leden (op interim basis) zijn toegevoegd aan het managementteam van Fontys ACI. Zij moeten zorgen voor de heldere structuur en de duidelijkere kaders die de organisatie, in haar huidige omvang, nodig heeft.

De docenten ervaren het werkcultuuronderzoek als positief, zo verneemt het auditteam. Zij merken dat de maatregelen die nu worden genomen zorgen voor meer rust en duidelijkheid. Alle docenten krijgen een meer afgebakend werkkerrein met duidelijke taken. Daarnaast is er door het management voor gekozen om op een aantal punten een pas op de plaats te maken. Zo is de revisie van een minor een half jaar uitgesteld, is de introductie van de English stream een jaar naar achteren geschoven en is een stapje teruggedaan in het ambitieuze beleid rondom de internationale hotspots. Verder is 7 fte extra vrijgemaakt voor onderwijsontwikkeling (6 fte) en bedrijfsondersteuning (1 fte). Het auditteam ziet dat de opleiding een aantal maatregelen heeft genomen, die er inmiddels voor zorgen dat knelpunten zijn/worden weggenomen.

Met betrekking tot professionalisering was die ondersteuning er altijd al, zo geven de docenten aan. Zo bezoeken zij regelmatig (internationale) congressen, zijn er op dit moment vier docenten in voorbereiding op hun PhD, volgen verschillende docenten een cursus Engels, is 5% van de totale formatie beschikbaar voor deelname aan een lectoraat, vinden er docentenuitwisselingen plaats met buitenlandse partnerinstellingen en worden er geregeld kalibreersessies georganiseerd om met elkaar te sparren over de kwaliteit én de mogelijkheden van onderzoek en advies in de scriptie. IEMES beschikt verder over een flexibele schil van ongeveer 40 werkveld- en gastdocenten, die bijdraagt aan het concept van de contextrijke leeromgeving en er mede voor zorgt dat het onderwijs goed aangesloten blijft bij de ontwikkelingen in het werkveld. Daarnaast blijkt dat een groot deel van de docenten zelf afkomstig is uit het werkveld of daarin nog steeds actief is. Zo vindt het auditteam het bijvoorbeeld mooi om te horen dat één van de docenten weer voor één dag in de week voor zichzelf gaat beginnen om op die manier aansluiting te houden bij het werkveld en te ervaren hoe het is om ZZP'er te zijn.

De studenten zijn tevreden over de kwaliteit en de toegankelijkheid van hun docenten. Het auditteam vindt het sterk dat het de opleiding lukt om in een relatieve grootschaligheid toch een aantal kenmerken van kleinschaligheid overeind te houden. Er is nadrukkelijk sprake van community vorming en de docenten proberen hun lessen aan te passen aan recente ontwikkelingen (actuele nieuwsberichten) én aan de studenten die in de klas zitten.

Voorzieningen

Er wordt op dit moment gewerkt aan de realisatie van een nieuwbouwlocatie voor Fontys ACI, die in 2019 in gebruik zal worden genomen. De opleiding is momenteel gevestigd op de campus Stappegoor in Tilburg. De opleiding kent daarnaast een aantal andere leslocaties. Zo wordt er onder andere onderwijs verzorgd in het House of Creative Concepts. Dit gebouw, waarin start ups uit de creatieve industrie werken, brengt op deze manier onderwijs en werkveld samen. Een mooie en leerzame combinatie, zo stelt het auditteam vast.

Naast de gebruikelijke lokalen en werkplekken heeft de opleiding op de eigen campus de beschikking over onder andere een radio- en een tv-studio voor de opnames van Source Radio en IEMES TV.

De lokalen zijn uitgerust voor het werken met laptops. Voor de vakken en projecten gericht op mediaproductie is er een lokaal beschikbaar met daarin een groot aantal iMac's. Ook is er een creativiteitsruimte waarin studenten creatief aan de slag kunnen.

Studiebegeleiding

Elke klas wordt aan het begin van de opleiding gekoppeld aan een studietoestant. De studietoestant ondersteunt de studenten bij het maken van keuzes. Tijdens de propedeutische fase heeft een klas wekelijkse bijeenkomsten met de studietoestant. Ook zijn er een aantal individuele gesprekken, onder andere om de studievoortgang te bespreken. In de hoofdfase kan de student zelf de intensiteit van het contact met zijn studietoestant bepalen.

Tijdens de meewerk- en afstudeerstage krijgt een student vanuit de school een stagedocent toegewezen. De stagedocent bezoekt het stagebedrijf minimaal twee keer en spreekt dan met de student en zijn bedrijfsbegeleider. Heeft de student behoefte aan intensievere begeleiding dan kan hij hierom vragen bij zijn stagedocent, zo beamen de studenten die reeds stage hebben gelopen.

Weging en Oordeel

De opleiding zorgt voor een voldoende samenhangend onderwijsprogramma, dat toewerkt naar de beheersing van de competenties op hbo-bachelorniveau. De samenhang in het programma vraagt nog enige aandacht, die hier met IEMES aan geschenken zal gaan worden. Er wordt in ruime mate aandacht besteed aan onderzoek en zelfreflectie. Ook aspecten van internationalisering zijn in het programma verweven, alhoewel dit in de eerste jaren van de opleiding nog iets steviger aangezet moet worden. Op verschillende momenten en op een aantal bijzondere manieren zorgt de opleiding ervoor dat de studenten in aanraking komen met de beroepspraktijk. Het docententeam is gekwalificeerd en is goed toegankelijk voor de studenten. De materiële voorzieningen zijn op orde.

Overwegende dat naast een aantal positieve aspecten (o.a. docententeam, faciliteiten, oriëntatie op de beroepspraktijk) het auditteam ook vaststelt dat er in het huidige programma nog enkele aandachtspunten zijn (samenhang en internationalisering), komt het auditteam voor Standaard 2 uit op een 'Voldoende'.

4.3. Toetsing

Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing

Toelichting NVAO: De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk. De examencommissie van de opleiding borgt de kwaliteit van de tentaminering en examinering.

Bevindingen

Systeem van toetsen en beoordelen

De uitgangspunten voor het toetsen en beoordelen van studenten zijn vastgelegd in het Toetsplan van Fontys Academy for Creative Industries. De opleidingen binnen Fontys ACI bieden allemaal competentiegericht onderwijs aan. In de visie van Fontys ACI moeten toetsen en beoordelen als doel hebben om de beheersing van de opleidingscompetenties te beoordelen en om de student steeds weer inzicht te geven in en feedback te geven op zijn competentieontwikkeling. Toetsen en beoordelen vormen daarmee een belangrijk onderdeel van het leerproces.

Validiteit, betrouwbaarheid en transparantie

Met het KLOTS-schema en in de studiehandleiding is inzichtelijk gemaakt welke toetsvorm per onderwijseenheid wordt gehanteerd en hoeveel ECTS is gekoppeld aan het behalen van de toets. Binnen de opleiding worden verder verschillende mechanismen gehanteerd die zorgen voor een systeem van toetsen en beoordelen dat validiteit, betrouwbaarheid en transparantie garandeert. Dit doet de opleiding onder andere op de volgende wijzen:

- De Onderwijs- en Examenregeling (OER) beschrijft welke normen, regels en procedures er gelden ten aanzien van toetsing en examinering.
- De opleiding hanteert een mix aan toetsvormen, waarbij de toetsen aansluiten bij het onderwijs dat eraan vooraf ging/mee gepaard gaat.
- Er zijn altijd minimaal twee docenten betrokken bij de ontwikkeling van een toets.
- Competenties worden meermaals en op steeds hoger niveau getoetst binnen het onderwijsprogramma, zodat zeker is dat de student aan het eind van zijn studie daadwerkelijk alle competenties (kan) beheerst.
- Per opleidingsfase (propedeuse, hoofdfase, afstudeerfase) vindt een finale toetsing plaats door middel van een assessment. Het assessment is een competentie-examen dat het competentiebeheersingsniveau van de student in kaart brengt. Het individuele assessment wordt afgenomen door twee assessoren.
- Bij project-, stage- en assessmentbeoordelingen is er ten minste één beoordelaar betrokken die geen begeleider is geweest.
- Het afstudeerassessment wordt opgenomen op video.
- Elke periode vindt er een kalibreerbijeenkomst plaats om de betrouwbaarheid van de beoordeling van de eindwerken te verhogen.

Het auditteam heeft ook zelf een steekproef van toetsen bestudeerd. Het auditteam is tevreden over de kwaliteit van de toetsen. De auditoren bestudeerden onder andere de (gemaakte) toetsen van het vak Communicatietheorie (jaar 1), het communicatieplan dat studenten in jaar 1 moeten opstellen en ook zag het auditteam enkele Advanced Courses. Het auditteam is van oordeel dat de toetsen het juiste niveau representeren en een variëteit aan toetsvormen laten zien, zoals multiple choice, open vragen en (project)opdrachten. De beoordelingscriteria zijn over het algemeen duidelijk en zitten goed in elkaar. Het auditteam ondersteunt het initiatief van de examencommissie om ervoor te zorgen dat de toetsmatrijzen beter inzicht geven in de koppeling tussen de leerdoelen en de toetsvragen.

Examen- en toetscommissie

Het auditteam is zeer positief over de rol van de examen- en de toetscommissie. Uit het gesprek dat het team met de leden van beide commissies voerde, bleek hun expertise evenals het strakke regime dat ze hanteren. De leden volgen veel trainingen en cursussen, zoals over het opstellen van beoordelingsformulieren en het geven van feedback. Momenteel volgen de leden de SKE-cursus en zijn zij bezig met portfoliovorming.

Na elke inleverdatum organiseert de examencommissie een kalibreersessie en worden probleemgevallen besproken. Samenwerking met de andere commissies van Fontys Communicatieopleidingen (FEHT en FHC) heeft sinds kort een structurele vorm aangenomen. De commissies komen met regelmaat samen en spreken dan over toetsing van het eindniveau, het geconstateerde eindniveau en men voert ook scriptiereviews/kalibreersessies uit door elkaars scripties te lezen. Zo hebben de leden van de toetscommissie onlangs een aantal scripties beoordeeld en met elkaar besproken. Bij de steekproef van eindwerken die de examencommissie jaarlijks zelf neemt, zorgt zij altijd voor een bias op de twijfelcijfers (tussen 5,5 en 6).

Alle docenten moeten de BKO-cursus volgen, waar ook het thema examinering onderdeel van uitmaakt. De examencommissie heeft er tevens voor gezorgd dat alle assessoren van het eindassessment een verplichte assessmenttraining moeten volgen.

Het auditteam stelt verder vast dat de toetscommissie, op basis van structurele analyse, een realistisch beeld heeft van de stand van zaken met betrekking tot de toetskwaliteit. Zij heeft de afgelopen jaren gewerkt aan het vergroten van de betrouwbaarheid van meerkeuzetoetsen, het vergroten van de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid bij assessments, het hanteren van de opgestelde criteria voor spelfouten in tentamens, het inzetten van een mix van toetsvormen en de tijdige aanlevering van toetsmatrijzen.

Afstuderen

De ijkpunten om het gerealiseerde niveau van de studenten vast te stellen, worden gevormd door alle onderdelen van het vierde jaar:

- **Advanced Courses (8 x 3 ECTS):** het eerste semester van de afstudeerfase (Advanced Courses en Special Weeks) vindt plaats in gemengde groepen van Nederlandse en internationale exchange studenten, de AC's zijn Engelstalig met internationale casuïstiek en Engelstalige (internationale) literatuur. In de AC's wordt ook het meest gebruik gemaakt van internationale sprekers en gastdocenten en van studieopdrachten over de grens. In het document 'Internationalisering in het curriculum' staat een overzicht van internationale casuïstiek in een selectie van Advanced Courses.
- **Special Weeks (2 x 2 ECTS):** in de Special Weeks doen ook exchange studenten mee en daarnaast is er tijdens deze week een aantal keer een opdracht uitgevoerd voor een buitenlandse opdrachtgever met als prijs voor het winnend concept een studiereis naar ACI hotspot London. De indeling in international classrooms zorgt ervoor dat ook studenten die niet naar het buitenland gaan interculturele vaardigheden kunnen ontwikkelen.
- **Onderzoeksstage (25 ECTS):** Tijdens de onderzoeksstage voert de student bij een organisatie een onderzoek uit naar een praktijkprobleem. Vanuit het onderzoek formuleren de studenten vervolgens een advies. De scriptie wordt beoordeeld door de stagedocent en een onafhankelijke beoordelaar.
- **Afstudeerassessment (7 ECTS):** Ter afronding van competentieniveau 3 nemen studenten deel aan het afstudeerassessment. In het afstudeerassessment presenteert de student een communicatie-gerelateerd concept dat is gebaseerd op onderzoek. De student laat zien dat hij kennis beheerst en deze kennis kan combineren en toepassen in een beroepskritische situatie. Tevens reflecteert de student tijdens het assessment op de verworven competenties. De student laat bewijs zien, bijvoorbeeld in de vorm van beroepsproducten (portfolio), dat hij de competenties op niveau 3 beheerst en startbekwaam is.

Het assessment wordt beoordeeld door twee onafhankelijke assessoren en wordt bijgewoond door een extern deskundige uit het werkveld. Per competentie wordt een cijfer gegeven.

Weging en Oordeel

Op basis van de modulebeschrijvingen, de bestudeerde toetsen en rapporten en de gesprekken, concludeert het auditteam dat de opleiding een mix van bij het communicatieveld passende toetsvormen hanteert. De assessments zijn een mooie manier om de competenties op faseniveau af te toetsen. De opleiding heeft verschillende maatregelen getroffen om te zorgen voor een valide, betrouwbare en transparante wijze van toetsing.

Het auditteam is positief over de rol die de examencommissie en de toetscommissie vervullen. Beide kennen een adequate bemensing, positionering en taakinvulling. Scholing op toetsen en beoordelen vindt plaats, intervisie wordt georganiseerd en er wordt samengewerkt met de examencommissies van FEHT en FHC. De afstemming tussen de examen- en toetscommissie is goed.

Het auditteam beoordeelt Standaard 3 met een 'goed'.

4.4. Gerealiseerde eindkwalificaties

Standaard 4: De opleiding toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting NVAO: Het gerealiseerde niveau blijkt uit de resultaten van tussentijdse en afsluitende toetsen, de eindwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren.

Bevindingen

Wijze waarop afgestudeerden in de praktijk functioneren

Verschillende onderzoeken, zoals de HBO-monitor 2015, Alumnionderzoek SBO en een LinkedIn onderzoek onder bijna 300 alumni, laten zien dat afgestudeerden over het algemeen goed terecht komen. Dit blijkt ook uit het gesprek met alumni tijdens de audit, die nu werken bij onder andere RTL4, de Efteling en poppodium 013 in Tilburg. Zij zijn positief over de manier waarop de opleiding hen heeft voorbereid op de beroepspraktijk.

Ook het werkveld is goed te spreken over de studenten van CO-IEMES. De werkveldvertegenwoordigers geven aan dat zij met studenten van deze opleiding veel kanten op kunnen. In vergelijking met studenten van andere hogescholen, worden de studenten van CO-IEMES als creatiever, innovatiever, hipper en ondernemender getypeerd door het werkveld. De studenten beschikken over aanpassend vermogen, wat belangrijk is voor een snel veranderende branche als deze, zo geven de werkveldvertegenwoordigers aan.

De leden van de Raad van Advies (RvA) hebben zelf ook ervaring met de studenten van CO-IEMES via stages en/of opdrachten. Een van de RvA-leden verwijst haar klanten af en toe naar de opleiding voor bijvoorbeeld het laten maken van (bedrijfs)filmpjes. Dit zou zij niet doen als ze niet overtuigd was van de kwaliteit van de opleiding en haar studenten.

Eigen oordeel auditteam gerealiseerd niveau

Het auditteam heeft van 15 studenten afgestudeerd in 2014-2015 en 2015-2016 afstudeerwerken (inclusief ingevulde beoordelingsformulieren) bekeken. De selectie van de afstudeerwerken is bepaald aan de hand van een gestratificeerde selectie met een spreiding in de beoordelingen gegeven door de examinatoren. Een overzicht van de bekeken afstudeerwerken is opgenomen in Bijlage III.

De selectie is gemaakt door het auditteam op basis van een overzicht van de opleiding, waarin alle afstudeerwerken van de afgelopen twee jaar zijn opgenomen.

De door de examinatoren toegekende cijfers waren naar de beoordeling van het auditteam adequaat. Het auditteam is van oordeel dat de afstudeerwerken alle voldoen aan de basiskwaliteit die van een hbo-bachelorstudent bij het afstuderen verwacht mag worden. Een compliment wil het auditteam maken voor het taalniveau in de scripties.

Het auditteam leest aan de scripties af dat er de afgelopen tijd veel aandacht is besteed aan de onderzoeksvraag en de methodologische opzet van de onderzoeken. In de praktische uitvoering (bijv. beperkt aantal interviews of respondenten) is het onderzoek minder sterk, doch voldoende.

In het verlengde hiervan, merkt het auditteam op dat de scripties qua structuur sterk op elkaar lijken. De studenten hanteren allemaal hetzelfde format. De strakke protocollering heeft mede tot gevolg dat creativiteit en conceptontwikkeling maar zeer beperkt zijn terug te vinden in de scripties. Het auditteam vindt dit jammer, zeker gezien het feit dat de opleiding zich profileert op creativiteit.

Creativiteit wordt met name afgetoetst tijdens het assessment, zo begrijpt het auditteam. Tijdens het assessment moeten studenten aantonen dat zij alle competenties hebben gerealiseerd. In het assessment presenteert de student een communicatie gerelateerd concept, inclusief onderliggend onderzoek, visie en communicatiestrategie. Een extra opdracht tijdens het assessment is om een totaal beleving te creëren. Ook dit biedt de student gelegenheid om zijn creativiteit te tonen. Zo zijn er studenten die de assessmentruimte omtoveren tot bijvoorbeeld een filmstudio of tot een theater waarvoor de examinatoren van tevoren een VIP kaart krijgen opgestuurd.

Verder raadt het auditteam de opleiding aan om het onderzoek meer in dienst te stellen van het advies. De scripties die de auditoren bekeken kenmerkten zich vooral door de onderzoeksopzet en het onderzoek. In de context van de opleiding dient het onderzoek echter resultaten op te leveren, die het advies ondersteunen. Dit stevig onderbouwde advies is nog niet in alle scripties even zichtbaar.

Weging en Oordeel

De aansluiting tussen de opleiding en het werkveld van communicatieprofessionals is goed. De eindwerken getuigen in de basis van hbo-bachelorniveau, maar bevatten voor de opleiding ook nog enkele verbeterpunten; op grond hiervan komt het auditteam voor Standaard 4 tot het oordeel 'voldoende'.

5. ALGEMEEN EINDOORDEEL

Met het door het LOCO geformuleerde competentieprofiel als uitgangspunt, beschikt de opleiding over een relevante set van beoogde eindkwalificaties die verder zijn uitgewerkt in leerdoelen. Hiermee stelt de opleiding haar studenten in staat om na de studie aan de slag te gaan als communicatieprofessional in de Event-, Music- en Entertainment Industrie.

Het programma is gericht op de praktijk en sluit aan bij de behoeften van het werkveld. In het kader van een contextrijke leeromgeving maakt de opleiding gebruik van interessante leslocaties. Onderzoek is duidelijk in de opleiding aanwezig. Internationalisering en de samenhang in het programma dienen verder te worden verstevigd. De opleiding beschikt verder over een goed gekwalificeerd docententeam, dat een duidelijke connectie heeft met de beroepspraktijk en toegankelijk is voor de studenten. De voorzieningen zijn op orde.

De opleiding maakt gebruik van een functionele mix van toetsvormen. Het assessment ter afsluiting van elke opleidingsfase is een mooi construct om studenten te laten groeien in de opleiding. De examencommissie en de toetscommissie voeren hun taken op een goede wijze uit.

Het auditteam is positief over de kwaliteit van de eindwerken. Met name de onderzoeksopzet komt op een gedegen wijze tot stand. Het uit het onderzoek volgende advies, verdient nog enige aandacht. Ditzelfde geldt voor de creatieve component, die overigens wel uit andere onderdelen van het afstuderen blijkt. De afgestudeerden vinden prima hun weg op de arbeidsmarkt.

Het auditteam geeft een 'goed' voor standaard 1 en 3 en een 'voldoende' voor standaard 2 en 4. Met inachtneming van de regels van de NVAO komt het auditteam voor de opleiding als geheel tot het oordeel 'voldoende'.

Het team adviseert de NVAO om de hbo-bacheloropleiding Communicatie – International Event, Music & Entertainment Studies van Fontys Academy for Creative Industries, onderdeel van Fontys Hogescholen, opnieuw te accrediteren voor een periode van zes jaar.

6. AANBEVELINGEN

In dit hoofdstuk komen zowel de aanbevelingen aan de orde, die bij de standaarden zijn genoemd, als ook de aanbevelingen die niet direct volgen uit de standaarden of hier invloed op hebben, maar die het auditteam wel aan de opleiding wil meegeven.

Standaard 1

- Het auditteam raadt de opleiding aan om het belang dat zij hecht aan interculturele communicatie en internationale vaardigheden concreet te maken door een extra opleidingscompetentie aan het competentieprofiel toe te voegen die hierop toeziet of om enkele van de bestaande eindkwalificaties zodanig uit te werken dat hierin een internationale focus is verdisconteerd.

Standaard 2

- Het auditteam raadt de opleiding aan om in het begin van de opleiding al meer aandacht te besteden aan internationalisering en interculturele communicatie. Alumni gaven bovendien aan dat zij graag hadden gezien dat hun Engels beter was ontwikkeld. Het auditteam maakt van deze wens een aanbeveling.
- In het bevorderen van de samenhang tussen de aangeboden (theorie)vakken en de projecten binnen een periode/semester dient de opleiding stappen te zetten.

Standaard 4

- Verder raadt het auditteam de opleiding aan om het onderzoek meer in dienst te stellen van het advies. De scripties die de auditoren bekeken kenmerkten zich vooral door de onderzoeksopzet en het onderzoek. In de context van de opleiding dient het onderzoek echter resultaten op te leveren, die het advies ondersteunen. Dit stevig onderbouwde advies is nog niet in alle scripties even zichtbaar.

Additionele aanbeveling: Creativiteit

- Naar aanleiding van de documentenanalyse vroeg het auditteam zich af in hoeverre creativiteit nu echt een uniek aspect is van deze opleiding. Zowel in de Kritische Reflectie als in de bijlagen en de scripties zag het auditteam hier namelijk weinig van terug. Tijdens de gesprekken op de auditdag is het auditteam daarom op zoek gegaan naar de plek en de mate van creativiteit binnen de opleiding. Tijdens de gesprekken, presentaties en de rondleiding is duidelijk geworden dat er veel creatieve elementen in de opleiding aanwezig zijn. De gewenste profilering in het programma is in werkelijkheid meer aanwezig, dan in eerste instantie duidelijk werd uit de documenten. Dat is op zich positief, want het betekent dat de opleiding zich daadwerkelijk onderscheidt van andere Communicatie-opleidingen op het gebied van creativiteit. Het auditteam wil de opleiding echter meegeven om toch nog eens goed naar de eigen (uitdraging van de) profilering te kijken, want wellicht is het mogelijk om de eigen profilering (tijdens een volgende visitatie) nog sterker over het voetlicht te krijgen.

Een belangrijk element hierin zijn de eindwerken. Zoals in Standaard 4 is weergegeven, zijn de scripties tot stand gekomen aan de hand van een behoorlijk strak protocol. Waarschijnlijk is het door dit 'keurslijf' dat alle scripties behoorlijk op elkaar lijken, er stevig wordt ingezet op onderzoek, en creativiteit wordt vermeden om zekerheid te hebben over de kwaliteit van de eindwerken.

Het auditteam begrijpt deze beweging, mede gezien hetgeen er de afgelopen jaren in het hbo op het gebied van onderzoek en eindniveau is gebeurd, maar wil de opleiding aanraden om nu toch ook te gaan kijken naar mogelijkheden om ook de scripties meer representatief te laten zijn voor datgeen waar de opleiding voor staat.

BIJLAGE I**Scoretabel**

Scoretabel paneloordelen hbo-bacheloropleiding Communicatie Fontys Academy for Creative Industries	
Standaard	Oordeel
Standaard 1. De beoogde eindkwalificaties	Goed
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	Voldoende
Standaard 3. Toetsing	Goed
Standaard 4. Gerealiseerde eindkwalificaties	Voldoende
Algemeen eindoordeel	Voldoende

BIJLAGE II Programma, werkwijze en beslisregels

**Auditprogramma Beperkte Opleidingsbeoordeling t.b.v. hbo-bacheloropleiding
Communicatie – Fontys Academy for Creative Industries, Tilburg – 1 februari 2017**

Overzicht auditteamleden

Naam	Rol
Wienke Blomen	Voorzitter
Esther Van Tilburg	Lid
Hans Bouwknegt	Lid
Lana Timmermans	Studentlid
Inge van der Hoorn	Secretaris

Locatie: Prof. Goossenslaan 1, Campus Stappegoor (Gebouw P3), 5022 DM Tilburg
Datum: 1 februari 2017

Tijd	Gesprekspartners
08.15 – 08.30	Inloop & ontvangst auditteam Pieter Bon, Corrie Vinckers, Jannie Keizer, Marko Wetzer, Marion Andringa
08.30 – 09.30	Vooroverleg auditteam
09.30 – 10.30	Opleidingsmanagement Pieter Bon, Corrie Vinckers, Jannie Keizer, Marko Wetzer
10.30 – 10.45	Pauze / Intern overleg auditteam
10.45 – 11.45	Docenten Floortje Koot – Peters, Els Kersten, Carolijn Slegers, Chris Gribbling, Erik Frey, Maaïke Rijnders, Frank Slijpen, Paul Schreuder
11.45 – 12.00	Pauze / Intern overleg auditteam
12.00 – 12.45	Studenten Romi Wijnen, Bob van der Veken, Cheima El Jallab, Joris van Blerck, Renske van Gestel, Nienke Wildhagen, Kiek van de Wiel, Kirill Blokker
12.45 – 13.30	Lunch
13.30 – 14.30	Open spreekuur / Rondleiding / Materiaalinzage
14.30 – 15.30	Examencommissie Petra Tenbult, Michiel van Diesen, Karina Brom, Ank van Heur, Kees Spijkers
15.30 – 15.45	Pauze / Intern overleg
15.45 – 16.30	Alumni / Werkveldvertegenwoordiging Alumni: Nicky van de Moosdijk (RTL), Anne van Ginderen (Martin and Lewis), Shari Hubeek (Freshheads), Maurits Spijkerman (Stepping Stone Productions), Marc van Liere (ZZP'er) Raad van Advies: Kim Koppenol (RTL), Cindy Pielstroom (EXTREMA) Stagebedrijven: Robine van de Hurk (Efteling), Stan Steeghs (Warner)
16.30 – 16.45	Pending issues
16.45 – 17.45	Intern overleg
17.45	Terugkoppeling

Werkwijze

Bij de beoordeling van de betreffende opleiding(en) is uitgegaan van het door de NVAO vastgestelde "Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs" van 19 december 2014. Daarin staan de standaarden vermeld waarop het auditteam zich bij de beperkte opleidingsbeoordeling van een opleiding moet richten en de criteria aan de hand waarvan het auditteam zijn oordeel over de opleiding moet bepalen.

Op basis van de door opleiding geleverde documentatie heeft het auditteam zich een beeld kunnen vormen van de primaire en secundaire processen van de voltijd variant met twee specialisaties.

De visitatie was gericht op een verificatie van de bevindingen uit de documentenanalyse en het verkrijgen van aanvullende informatie over de inhoud van het programma. Dit geschiedde door gesprekken met vertegenwoordigers van de opleiding, studenten en het werkveld, die waren te kenschetsen als 'gesprekken tussen vakgenoten'.

De verificatie door het auditteam geschiedde door verscheidene malen hetzelfde onderwerp met verschillende geledingen te bespreken en aan de hand van additionele documentatie en - daar waar het de huisvesting en de materiële voorzieningen betreft- ook door eigen waarneming.

Na overleg met de betreffende opleiding heeft het auditteam met in achtneming van de daartoe strekkende regels van de NVAO en op basis van zijn documentanalyse en de daaruit voortvloeiende specifieke aandachtspunten de keuze van de gesprekspartners vastgesteld.

Een open spreekuur maakte deel uit van het programma. Het auditteam heeft geconstateerd, dat de betreffende opleiding het open spreekuur tijdig en op correcte wijze onder de aandacht heeft gebracht van studenten en medewerkers.

Tijdens het locatiebezoek heeft het auditteam at random een aantal colleges bezocht en met de daar aanwezige studenten gesproken.

Om te kunnen beoordelen of de beoogde eindkwalificaties worden behaald, heeft het auditteam een selectie van eindwerken bestudeerd overeenkomstig de NVAO-richtlijn 'beoordeling eindwerken'.

Het oordeel van het auditteam, vastgelegd in een conceptrapport, werd aan de betreffende opleiding(en) voorgelegd voor een toets op eventuele feitelijke onjuistheden.

Beslisregels

Volgens de NVAO-Beslisregels Accreditatie kan een onderwerp 'onvoldoende', 'voldoende', 'goed' of 'excellent' scores. Hobéon heeft de beslisregels toegepast, zoals deze zijn opgesomd in het 'Beoordelingskaders accreditatiestelsel hoger onderwijs, 19 december 2014'.

Wanneer er sprake is van verschillende varianten van een opleiding (bijvoorbeeld: voltijd, deeltijd en duaal), dan moet uit de beoordeling blijken dat voor elke variant de kwaliteit is gewaarborgd op grond van de standaarden uit het betreffende beoordelingskader om te komen tot een positief eindoordeel over de opleiding.

Indien een opleiding onder één CROHO-registratie wordt aangeboden op meerdere locaties, kan de opleiding alleen voor accreditatie in aanmerking komen als uit de beoordeling blijkt dat elke locatie voldoet aan de in het betreffende kader genoemde kwaliteitsstandaarden.

Beperkte opleidingsbeoordeling

- Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval 'onvoldoende' indien standaard 1, 3 of 4 als 'onvoldoende' beoordeeld wordt. Een onvoldoende bij standaard 1 kan niet leiden tot het toekennen van een herstelperiode door de NVAO. Een 'onvoldoende' bij standaard 2 leidt altijd tot een herstelperiode, onafhankelijk van het eindoordeel van het panel.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'goed' zijn indien tenminste alle standaarden minimaal voldoende zijn en twee standaarden als 'goed' worden beoordeeld, waaronder in elk geval standaard 4.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'excellent' zijn indien tenminste alle standaarden minimaal 'goed' worden bevonden en twee standaarden als 'excellent' worden beoordeeld, waaronder in elk geval standaard 4.

BIJLAGE III Lijst geraadpleegde documenten

Beide specialisaties hebben van een aantal van onderstaande documenten (bv. semesterboeken, notulen van commissies en gidsen) een eigen versie. Ten behoeve van de audit heeft de opleiding deze versies in één document gevoegd met een deel 'Communicatie' en een deel 'SPECO Sport & Media'.

- Kritische Reflectie, Fontys Academy for Creative Industries, Communicatie – International Event, Music & Entertainment Studies
- LOCO Competenties
- Competentieprofiel CO-IEMES
- KLOTS-schema
- Studiegids 2015-2016
- Onderwijs- en Examenregeling 2015-2016
- Medewerkersoverzicht
- Overzicht afstudeerders
- Beoordelingsformulier assessment N3 Cohort 2009-2012
- Beoordelingsformulier assessment N3 vanaf Cohort 2012
- Instructie assessoren N3 Cohort 2009-2012
- Instructie assessoren N3 vanaf Cohort 2012
- MACON 2016
- Notulen kalibreersessie
- Meewerkstagegids
- Onderzoekstagegids
- Beoordelingsformulier onderzoeksverslag
- Notulen coördinatorenoverleg dec'14
- IEMESe Plan van Aanpak
- Notulen peerreview 2016
- Huisvestingsbeleid
- Toetsbeleid Fontys ACI v8
- Notulen Examencommissie
- Kwaliteitshandboek ACI
- Alumnionderzoek kwalitatief
- HBO monitor 2015
- Alumnionderzoek SBO
- NSE 2016
- Notulen Raad van Advies januari 2016
- Evaluatie pilot artikelen en documentaires
- Voorzieningen Fontys Stappegoor
- Internationalisering Beleidsplan
- Toetsopgaven + beoordelingscriteria en normering (antwoordmodellen) en een representatieve selectie van gemaakte toetsen (presentaties, stageverslagen, assessments, portfolio's e.d.) en beoordelingen (o.a. Communicatietheorie, Communicatieplan, Advanced Courses).

Het auditteam heeft de volgende eindwerken bekeken¹⁰:

Aantal	Studentnummer	
1	2171527	
2	2185695	
3	2167251	
4	2186825	Volledig dossier*
5	2174946	
6	2147779	
7	2175367	
8	2199855	
9	2200118	
10	2203051	
11	2200117	
12	2205508	Volledig dossier
13	2181711	
14	2127737	Volledig dossier
15	2169283	

* Een volledig dossier bestaat uit:

- Scriptie
- Beoordelingsformulier scriptie
- Opname van assessment
- Beoordelingsformulier assessment

¹⁰ Om redenen van privacy zijn hier uitsluitend de studentnummers weergegeven. Namen van de afgestudeerde studenten en de titels van de eindwerken zijn bekend bij de secretaris van het auditteam.

BIJLAGE IV Overzicht auditteam

Naam visitatiegroep:	B Communicatie groep 1
----------------------	------------------------

Samenstelling en expertise van de auditteamleden die in bovengenoemd cluster zijn ingezet.

Naam (inclusief tituluur)	Rol	Expertise						Deelname bij					
		Vakinhoud	Internationaal	Onderwijs en toetsing	Werkveld	visitatie- / audit	Studentzaken	Fontys, F&CI	Fontys, FEHT	Fontys, FHC	Hogeschool Utrecht	Hogeschool Inholland	Hogeschool van Amster.
Drs. Willem van Raaijen	Voorzitter					X					X		
Dhr. Wienke Blomen	Voorzitter					X		X	X	X		X	
Drs. Esther van Tilburg	Lid		X	X				X	X	X	X		
Drs. Frank Körver	Lid	X	X	X	X						X	X	
Dr. Hans Bouwknecht	Lid	X	X	X	X			X					?
Drs. Indira Reyneart	Lid	X		X	X				X				X
Dhr. Peter Kusters	Lid				X					X			
Drs. Gaby Nedeski	Lid	X	X		X					X			
Dr. Jan Janssens	Lid	X		X	X				X				
Dhr. Ron Beekman BComn	Studentlid						X	X*	X			X	
Mevr. Lana Timmermans	Studentlid						X	X*					
Dhr. Max Schouten	Studentlid						X			X	X		
NQA	Studentlid						X						X
Dhr. Rob v.d. Made	Secretaris											X	
Mw. Inge v.d. Hoorn Msc	Secretaris							X	X	X	X		
NQA	Secretaris												X

* Helaas werd het studentlid van het auditteam kort voor de audit geveld door de griep, waardoor hij niet in staat was om deel te nemen aan de audit. In overleg met de opleiding is een vervanger gezocht. De NVAO is op 31 januari geïnformeerd over deze wijziging en heeft op 9 februari laten weten akkoord te zijn met de vervanging.

Korte functiebeschrijvingen (cv's) van de auditteamleden die deelnamen aan het audit van de in dit beoordelingsrapport beschreven opleiding.

Naam (inclusief tituluur)	Korte functiebeschrijvingen
Dhr. Wienke Blomen	De heer Blomen is directeur van Hobéon en treedt sinds 2004 veelvuldig op als lead-auditor van auditpanels in het kader van accreditatie hoger onderwijs.
Drs. Esther van Tilburg	Mevrouw Van Tilburg is opleidingsdirecteur van de hbo-bacheloropleidingen Communicatiemanagement en Journalistiek aan de Arteveldehogeschool in Gent.
Dr. Hans Bouwknecht	De heer Bouwknecht is lector Crossmedia Business aan de Hogeschool Utrecht en tevens werkzaam als adviseur digitale strategie bij Dasym Investment Strategies en als research affiliate bij het Georgia Institute of Technology.
Mevr. Lana Timmermans	Mevrouw Timmermans is derdejaarsstudente Communicatie aan de Hogeschool Utrecht en voorzitter van de Opleidingscommissie aldaar.
Mevr. Inge v.d. Hoorn MSC	Gecertificeerd secretaris

Op 13 september 2016 heeft de NVAO goedkeuring gegeven aan de samenstelling van het auditpanel t.b.v. de beoordeling van de opleiding Communicatie van Fontys Hogescholen, onder het nummer 005047.

De door alle panelleden ondertekende onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaringen zijn in het bezit van Hobéon. In deze verklaring verklaren de panelleden gedurende tenminste vijf jaar voorafgaand aan de audit geen zakelijke noch persoonlijke binding te hebben gehad met de betrokken instelling - anders dan die in het kader van de werkzaamheden als lid van het auditpanel van het evaluatiebureau -, die een onafhankelijke oordeelvorming ten positieve of ten negatieve zou kunnen beïnvloeden.

Strategische dienstverlener voor kennisintensieve organisaties

Lange Voorhout 14
2514 ED Den Haag

T (070) 30 66 800

F (070) 30 66 870

E info@hobéon.nl

I www.hobéon.nl